

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG POLITIDEPARTEMENT

Ot.prp. nr. 53

(2005–2006)

Om lov om endringer i straffeloven 1902
og utleveringsloven (gjennomføring av
FN-konvensjonen mot korrupsjon)

Innhold

1	Hovedinnholdet i proposisjonen	5	4.7.2.1	Gjeldende rett og forslaget i høringsnotatet	20
2	Bakgrunnen for forslaget	6	4.7.2.2	Høringsinstansenes syn og departementets syn nå	21
2.1	FN-konvensjonen mot korrupsjon	6	4.7.3	Forbund (avtale) om å begå hvitvasking	22
2.2	Høringsnotatet 13. oktober 2005	6	4.7.4	Øvrige endringer i straffeloven § 317	23
2.3	Høringen	6	4.7.4.1	Redaksjonelle endringer	23
3	Forebyggende tiltak (konvensjonen kapittel II)	8	4.7.4.2	Skyldkravet	23
3.1	Innledning	8	4.7.4.3	Økt strafferamme for hvitvasking av utbytte av narkotikaforbrytelse	23
3.2	Korrupsjonsforebyggende politikk og praksis og institusjonelt rammeverk for gjennomføringen av dette (artiklene 5, 6 og 7)	8	4.8	Obstruksjon av rettsforfølgning (artikkel 25)	23
3.3	Etiske retningslinjer for offentlige tjenestemenn (artikkel 8)	10	4.9	Ansvar for juridiske personer (artikkel 26)	23
3.3.1	Nærmere om varslings m.m. (artikkel 8 nr. 4, jf. artikkel 33)	11	4.10	Medvirkning og forsøk (artikkel 27)	24
3.4	Forebyggende tiltak i offentlig sektor og deltakelse fra samfunnet (artiklene 9, 10, 11 og 13)	11	4.11	Kunnskap, forsett og formål som elementer i et straffbart forhold (artikkel 28)	24
3.5	Privat sektor (artikkel 12)	14	4.12	Foreldelse (artikkel 29)	25
3.5.1	Karantenebestemmelser for tidligere statsansatte	14	4.13	Strafforfølgning, pådømmelse og reaksjoner (artikkel 30)	25
3.5.2	Forbedring av regnskaps- og revisjonsstandarder i privat sektor	14	4.14	Frysing, beslag og inndragning (artikkel 31)	25
3.5.3	Forbud mot å opprette uoffisielle regnskaper mv.	15	4.15	Beskyttelse av vitner, sakkyndige og ofre (artikkel 32)	25
3.5.4	Forbud mot skattefradrag for bestikkelser	15	4.16	Følger av korrupsjonshandlinger (artikkel 34)	26
3.6	Tiltak for å forebygge hvitvasking av penger (artikkel 14)	16	4.17	Erstatning for skade (artikkel 35)	26
4	Kriminalisering og rettshåndheving (konvensjonen kapittel III)	18	4.18	Spesialiserte myndigheter (artikkel 36)	26
4.1	Innledning	18	4.19	Samarbeid med rettshåndhevingsmyndigheter (artikkel 37)	26
4.2	Kriminalisering av bestikkelser (artiklene 15, 16 og 21)	18	4.20	Samarbeid mellom nasjonale myndigheter (artikkel 38 jf. artikkel 39 nr. 2 og artikkel 33)	26
4.3	Påvirkningshandel (artikkel 18)	18	4.21	Bankansattes taushetsplikt (artikkel 40)	26
4.4	Underslag (artiklene 17 og 22)	19	4.22	Strafferegistrering (artikkel 41)	27
4.5	Maktmisbruk (artikkel 19)	19	4.23	Jurisdiksjon (artikkel 42)	27
4.6	Ulovlig berikelse (artikkel 20)	19	5	Internasjonalt samarbeid (konvensjonen kapittel IV)	28
4.7	Hvitvasking av utbytte fra en straffbar handling (artiklene 23 og 24)	19	5.1	Innledning	28
4.7.1	Innholdet i forpliktelsen og gjeldende rett	19	5.2	Frysing av midler (artikkel 46 nr. 3 jf. artikkel 31 nr. 2)	28
4.7.2	Hvitvasking av utbytte fra en straffbar handling man selv har begått («self-laundering»)	20	5.3	Særlige etterforskningsmetoder (artikkel 50)	28
			6	Tilbakeføring av midler (konvensjonen kapittel V)	30

6.1	Innledning	30	7	Økonomiske og administrative konsekvenser	35
6.2	Forebygging og avdekking av overføring av utbytte fra en forbrytelse (artikkel 52)	30	8	Merknader til de enkelte bestemmelsene	36
6.3	Direkte tilbakeføring av midler (artikkel 53)	31	8.1	Til endringene straffeloven	36
6.4	Tiltak for tilbakeføring av formuesgoder gjennom internasjonalt samarbeid om inndragning (artikkel 54)	31	8.2	Til endringen i utleveringsloven	36
6.4.1	Fullbyrding av en utenlandsk beslutning om inndragning	31	8.3	Til ikraftsettingsbestemmelsen	37
6.4.2	Anmodning om bruk av tvangsmidler	32		Forslag til lov om endringer i straffeloven 1902 og utleveringsloven (gjennomføring av FN-konvensjonen mot korrupsjon)	38
6.5	Internasjonalt samarbeid om inndragning (artikkel 55)	32		Vedlegg	
6.6	Tilbakeføring av inndratte midler (artikkel 57)	33	1	United Nation Convention Against Corruption	39
			1	De forente nasjoners konvensjon mot korrupsjon	39

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG POLITIDEPARTEMENT

Ot.prp. nr. 53

(2005–2006)

Om lov om endringer i straffeloven 1902 og utleveringsloven (gjennomføring av FN-konvensjonen mot korrupsjon)

*Tilråding fra Justis- og politidepartementet av 7. april 2006,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Stoltenberg II)*

1 Hovedinnholdet i proposisjonen

I proposisjonen her foreslår departementet endringer i straffeloven 1902 og utleveringsloven. Departementet foreslår å føye til et nytt annet ledd i straffeloven 1902 § 317, slik at bestemmelsen uttrykkelig rammer det å hvitvaske utbytte fra en straffbar handling man selv har begått. I tillegg foreslår departementet å kriminalisere det å inngå forbund om å begå heleri eller hvitvasking, se forslag til ny § 318. Forslaget til endring i utleveringsloven gjør det mulig å etterkomme en anmodning fra en annen stat om å fryse eller beslaglegge midler med sikte på inndragning, selv om staten som anmoder ikke selv har truffet noen beslutning om å fryse eller beslaglegge midlene.

Hovedformålet med endringsforslagene er å gjøre det mulig å ratifisere FN-konvensjonen mot korrupsjon og bidra til mer effektivt å kunne strafforfølge hvitvasking og til bedre internasjonalt samarbeid om inndragning av utbytte fra straffbare handlinger.

I tillegg til forslagene til lovendringer inneholder proposisjonen redegjørelser for regelverk som dekker de øvrige forpliktelsene i FN-konvensjonen mot korrupsjon.

I kapittel 3 gis en oversikt over regelverk som anses å dekke konvensjonens forpliktelser om

forebyggende tiltak mot korrupsjon. Det er ingen forslag til lovendringer i kapittel 3.

I kapittel 4 gjøres det rede for regelverk som dekker konvensjonens krav til kriminalisering og rettshåndheving og for forslagene om å gjøre det straffbart å hvitvaske utbytte av eget straffbart forhold og å kriminalisere forbund (avtale) om hvitvasking.

I kapittel 5 gis det en oversikt over regelverk som dekker konvensjonsforpliktelsene om internasjonalt samarbeid. Det foreslås ingen lovendringer i punkt 5.

Kapittel 6 handler om konvensjonens krav om å legge til rette for tilbakeføring av midler, og de norske reglene som dekker disse forpliktelsene, jf. også forslaget om å endre utleveringsloven for mer effektivt å kunne gjennomføre en anmodning fra en stat til en annen om å fryse eller beslaglegge midler. Videre redegjøres det for en nødvendig endring i forskriften som utvider anvendelsesområdet for lov om overføring av domfelte. Forskriftsendringen vil gjennomføre kravet i konvensjonen om fullbyrding av en utenlandsk beslutning om inndragning.

2 Bakgrunnen for forslaget

2.1 FN-konvensjonen mot korrupsjon

Arbeidet mot korrupsjon er høyt prioritert i Norge og på det internasjonale plan. Bakgrunnen er en økende erkjennelse av hvilke problemer korrupsjon fører med seg både nasjonalt og internasjonalt. Korrupsjon utgjør en trussel mot rettsstaten, demokratiet, menneskerettighetene og sosial rettferdighet. Korrupsjon kan også hindre økonomisk utvikling og virke konkurransevridende. Erkjennelsen av disse skadelige virkningene ledet til at FNs Generalforsamling 31. oktober 2003 vedtok en konvensjon mot korrupsjon. Arbeidet med konvensjonen ble påbegynt i januar 2001. Norge var representert på samtlige 7 forhandlingssesjoner.

Formålet med konvensjonen mot korrupsjon er å fremme internasjonalt samarbeid for å forebygge og bekjempe korrupsjon. Konvensjonen bygger til en viss grad på FNs konvensjon mot grenseoverskridende organisert kriminalitet, men på noen punkter oppstiller konvensjonen mot korrupsjon strengere forpliktelser for medlemsstatene.

Reglene i konvensjonen kan inndeles i fire kategorier. For det første inneholder konvensjonen en rekke bestemmelser om preventive tiltak som skal forebygge at korrupsjon skjer. Dernest pålegger konvensjonen statene å kriminalisere en rekke handlinger av korrupt karakter. Videre har konvensjonen bestemmelser om etterforskning og internasjonalt samarbeid i korrupsjonssaker. Den siste kategorien gjelder bestemmelser om tilbakeføring av midler som stammer fra korrupsjon.

Norge undertegnet konvensjonen straks den ble åpnet for undertegning i Mexico City 9. desember 2003. Konvensjonen trådte i kraft 14. desember 2005.

2.2 Høringsnotatet 13. oktober 2005

Departementet sendte 13. oktober 2005 på høring spørsmålet om ratifikasjon av FN-konvensjonen og forslag til nødvendige regelendringer for å kunne ratifisere. Innholdet i høringsnotatet vil bli behandlet sammen med de enkelte forslagene senere i proposisjonen.

Spørsmålet om ratifikasjon vil bli behandlet i en egen stortingsproposisjon om samtykke til ratifikasjon.

Under utformingen av høringsnotatet så departementet et behov for å redegjøre for regelverk og andre tiltak som dekker forpliktelsene i konvensjonen på en slik måte at lovendringer ikke er nødvendig for å kunne ratifisere. Det er flere årsaker til at departementet anså en slik redegjørelse som viktig. For det første ga den høringsinstansene god oversikt og mulighet til å vurdere spørsmålet om ratifisering. Videre vil en slik redegjørelse ha stor verdi ved senere lovarbeid som berører de bestemmelsene som anses å dekke en konvensjonsforpliktelse. Til slutt vil redegjørelsen være til hjelp når Norge senere blir bedt om å rapportere til konvensjonsorganer eller evalueres på områder som berøres av konvensjonsforpliktelsene.

2.3 Høringen

Høringsnotatet ble sendt til følgende høringsinstanser:

Departementene

Høyesterett

Lagmannsrettene

Oslo tingrett

Stavanger tingrett

Trondheim tingrett

Nord-Troms tingrett

Domstoladministrasjonen

Riksadvokaten

Statsadvokatembetene

ØKOKRIM

Politidirektoratet

Politiets sikkerhetstjeneste

Regjeringsadvokaten

Sametinget

Sivilombudsmannen

Datatilsynet
Konkurransetilsynet
Kredittilsynet
Riksrevisjonen
Rikstrygdeverket
Tilsynsrådet for advokatvirksomhet

Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen
Det juridiske fakultet, Universitetet i Oslo
Det juridiske fakultet, Universitetet i Tromsø

Norsk forening for kriminalreform, KROM

Politiembetsmennesenes landsforbund
Politiets fellesforbund
Statsadvokatenes forening

Amnesty International Norge
NGO-forum for menneskerettigheter
Rettspolitisk forening
Transparency International Norge

Akademikerne
Den Norske Advokatforening
Den norske Dommerforening
Den norske Revisorforening
Fagforbundet
Finansnæringens Hovedorganisasjon
Forsvarergruppen av 1977
Handels- og servicenæringens Hovedorganisasjon
IKT-Norge
Kommunenes Sentralforbund
Landsorganisasjonen i Norge (LO)
Norges Autoriserte Regnskapsføreres Forening

Norges Juristforbund
Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO)
Statstjenestemannsforbundet
Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund

Høringsfristen ble satt til 15. januar 2006.

Følgende instanser har realitetsmerknader til høringsnotatet:

Arbeids- og inkluderingsdepartementet
Finansdepartementet
Kommunal- og regionaldepartementet
Nærings- og handelsdepartementet
Utenriksdepartementet
Riksadvokaten
ØKOKRIM
Politiets sikkerhetstjeneste
Troms Politidistrikt
Sivilombudsmannen
Datatilsynet
Rikstrygdeverket
Advokatforeningen
Den norske Revisorforening
Fagforbundet
Finansnæringens Hovedorganisasjon
Kommunenes Sentralforbund
Næringslivets Hovedorganisasjon

Innholdet i høringsuttalelsene vil bli behandlet i tilknytning til de enkelte forslagene. Hovedinntrykket fra høringen er at høringsinstansene støtter forslaget om å ratifisere konvensjonen og departementets forslag til lovendringer.

3 Forebyggende tiltak (konvensjonen kapittel II)

3.1 Innledning

I *høringsnotatet* uttalte departementet at det ikke var nødvendig med lovendringer for å oppfylle forpliktelsene i konvensjonen kapittel II (artiklene 5-14), og høringen har ikke avdekket et slikt behov. Fremstillingen her bygger på høringsnotatet supplert med høringsinstansenes synspunkter og departementets merknader til disse. Dette innebærer at det i kapittel 3 i hovedsak gis en oversikt over regelverk som anses å dekke konvensjonens forpliktelser om forebyggende tiltak.

3.2 Korrupsjonsforebyggende politikk og praksis og institusjonelt rammeverk for gjennomføringen av dette (artiklene 5, 6 og 7)

Artikkel 5 gir ikke pålegg om spesielle lovgivnings tiltak, men danner basis for de mer spesifikke forpliktelsene i kapitlets resterende artikler og gir partene en plikt til å utvikle, gjennomføre og opprettholde en aktiv antikorrupsjonspolitik. Det har vært ført en aktiv politikk på dette området i Norge gjennom flere år. Regjeringspartiene uttaler i Soria-Moria erklæringen at regjeringen vil intensivere innsatsen mot økonomisk kriminalitet og styrke det etterforsknings- og forvaltningsmessige arbeidet for å avdekke svart økonomi, deriblant hvitvasking.

Konvensjonen har flere artikler som krever at statene sikrer et institusjonelt rammeverk som kan følge opp materielle forpliktelser i konvensjonen.

Artikkel 6 forplikter partene til å påse at det eksisterer ett eller flere tilstrekkelig uavhengig(e) organ(er) som har ansvar for forebyggende korrupsjonsarbeid. I Norge er det flere organer som helt eller delvis har anti-korrupsjonsarbeid som sitt ansvar.

Den sentrale enheten for etterforskning og påtale av økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet (*ØKOKRIM*) har ansvar for å etterforske og føre for retten store, komplekse og/eller prinsipielle saker om bl.a. korrupsjon. Å strafforfølge korrupsjon er også en oppgave for politidistriktene.

ØKOKRIM har også ansvar for å veilede og bidra til kunnskap i politidistriktene om økonomisk kriminalitet.

Tollvesenet hører under Finansdepartementet. Etaten består av et sentralt direktorat, Toll- og avgiftsdirektoratet, med en lokalforvaltning inndelt i seks tollregioner. Etatens viktigste oppgaver er å hindre ulovlig inn- og utførsel av varer og sørge for riktig deklarerings, fastsettelse og rettidig innbetaling av toll og avgifter.

Toll- og avgiftsetaten administrerer Valutaregisteret, et register over opplysninger om valutaveksling og overføring av betalingsmidler inn og ut av Norge. Registeret er hjemlet i valutaregisterloven 28. mai 2004 nr. 29 med tilhørende forskrift 6. desember 2004 nr. 1573. Politiet, skatteetaten, toll- og avgiftsetaten og enkelte andre instanser har elektronisk tilgang til registeret. Disse kan utføre søk i registeret i forbindelse med kontroll- og etterforskningsarbeid. Formålet med valutaregisterloven er å forebygge og bekjempe profittmotivert kriminalitet og annen alvorlig kriminalitet og å bidra til riktig skatte- og avgiftsbetaling. Valutaregisteret sikrer politiet og kontrolletatene tilgang til opplysninger om pengestrømmen over landegrensen, noe som er viktig blant annet ved avdekking av overføring av utbytte fra straffbare handlinger ut av landet.

Kredittilsynet hører under Finansdepartementet og har tilsyn med banker, finansieringsselskaper, kredittforetak, forsikringsselskaper, pensjonskasser, verdipapirforetak, verdipapirfondsforvaltning og markedsatferd i verdipapirmarkedet, børser og autoriserte markedsplasser, oppgjørssentraler og verdipapirregistre, eiendomsmeglingsforetak, inkassoforetak, regnskapsførere og revisorer. Gjennom tilsyn med foretak og markeder skal Kredittilsynet bidra til finansiell stabilitet og ordnede markedsforhold og til at brukerne kan ha tillit til at finansielle avtaler og tjenester blir fulgt opp etter sin hensikt.

Konkurransetilsynet hører under Fornyings- og administrasjonsdepartementet og har til hovedoppgave å håndheve konkurranseloven. Konkurranseloven forbyr samarbeid som begrenser konkurransen og misbruk av endominerende stilling.

Bedrifter har plikt til å melde fusjoner og oppkjøp til Konkurransetilsynet, og tilsynet kan gripe inn mot oppkjøp og fusjoner som begrenser konkurransen vesentlig. Tilsynet kan på selvstendig grunnlag vurdere offentlige ordninger og reguleringer og påpeke konkurransebegrensende effekter. *Klagenemnda for offentlige anskaffelser* (KOFA) behandler klager om brudd på lov om offentlige anskaffelser med forskrifter. Klagenemnda er et uavhengig organ med ti regjeringsoppnevnte medlemmer. Klagenemndas sekretariat ble administrativt underlagt Konkurransetilsynet fra 21. mars 2005, men de to organene har forskjellige oppgaver.

Stortingets ombudsmann for forvaltningen skal søke å sikre at det i den offentlige forvaltning ikke øves urett mot den enkelte borger og bidra til at menneskerettighetene respekteres. Gjennom sin behandling av enkeltsaker – for eksempel om det offentliges etterlevelse av offentlighetsprinsippet, ansattes yringsfrihet, saker om skatt, byggetillatelse, offentlig anskaffelser og tilsetning i offentlige stillinger – har ombudsmannen en kontrollfunksjon som kan virke forebyggende mot korrupsjon.

Rikstrygdeverket har i sin høringsuttalelse følgende merknad om forpliktelsene i artikkel 6:

«Basert på egne erfaringer fra Rikstrygdeverkets arbeid mot blant annet trygdemisbruk, er det store ressursbesparelser å oppnå ved økt samarbeid. Et aktivt samarbeid mellom de spesialorganene som per i dag jobber med antikorrupsjonsarbeid kan gi nyttig informasjon om interne kontrollsystemer innenfor de enkelte etater og om hvordan arbeidet best mulig kan organiseres. Rikstrygdeverket tror at dette arbeidet kan effektiviseres ytterligere ved f.eks. å ha ett organ, i stedet for flere spesialorganer, som kan jobbe for en aktiv forebygging mot korrupsjon i offentlig virksomhet.»

Departementet har merket seg forslaget fra Rikstrygdeverket, men ser det ikke som tvilsomt at dagens organisering fullt ut oppfyller kravene i konvensjonen.

Artikkel 7 gjelder i hovedsak krav til ansettelsesprosedyrene i offentlig sektor, krav til opplæring og lønning av offentlig ansatte og også finansieringen av politiske partier og kandidater. Blant annet fremheves betydningen av at systemer for ansettelse skal bygge på objektive kriterier som prestasjoner, rettskaffenhet og evner. Videre skal statspartene bestrebe seg på å vedta, vedlikeholde og styrke systemer som fremmer offentlighet og forebygger interessekonflikter. «Offentlig tjenestemann» er i artikkel 2 bokstav a gitt en vidtrek-

kende definisjon. Når det gjelder tiltak etter kapittel II kan begrepet anvendes om enhver som utøver en offentlig funksjon eller yter en offentlig tjeneste i henhold til definisjonen i statspartens nasjonale lovgivning og i henhold til anvendelsen på vedkommende statsparts aktuelle lovområde.

Forpliktelsen i artikkel 7 er dekket opp av flere ulike regelsett.

Stillingsvernreglene i statlig, kommunal og privat sektor verner arbeidstakere og tjenestemenn mot oppsigelse, avskjed og suspensjon som er en reaksjon på lovlig varsling om korrupsjon. Samtidig gir disse reglene arbeidsgiveren sanksjonsmuligheter overfor arbeidstakere som gjør seg skyldig i korrupsjon.

Ansatte i privat og kommunal sektor som varsler om korrupsjon, er etter arbeidsmiljøloven 17. juni 2005 nr. 62 § 15-7 vernet mot usaklige oppsigelser. Arbeidsgiveren kan bare avskjedige en arbeidstaker med påbud om øyeblikkelig fratreden dersom denne har gjort seg skyldig i grovt pliktbrudd eller annet vesentlig mislighold av arbeidsavtalen, jf. § 15-14. Arbeidstakeren kan bare suspenderes dersom det er grunn til å anta at hun eller han har gjort seg skyldig i forhold som kan medføre avskjed og virksomhetens behov tilsier det, jf. § 15-13.

Tjenestemenn i staten som har vært fast ansatt mer enn to år eller vært midlertidig ansatt mer enn fire år, kan bare sies opp hvis stillingen inndras eller arbeidet faller bort (jf. tjenestemannsloven 4. mars 1983 nr. 3 § 10). Tjenestemenn med kortere ansettelsestid kan sies opp når dette har saklig grunn i virksomhetens eller tjenestemannens forhold, jf. tjenestemannsloven § 9. Tjenestemenn kan kun avskjediges etter reglene i tjenestemannsloven § 15, som gjelder ved grov uforstand i tjenesten, grov krenkelse av tjenesteplikter eller utilbørlig adferd. En tjenestemann kan suspenderes etter reglene i § 16 hvis det er grunn til å anta at vedkommende har gjort seg skyldig i adferd som kan begrunne avskjed. En tjenestemann kan også ilegges ordensstraff etter § 14 ved overtredelse av tjenesteplikter, ved unnlatelse av å oppfylle tjenesteplikter eller ved utilbørlig atferd i eller utenfor tjenesten som skader den aktelse eller tillit som er nødvendig for stillingen. Med ordensstraff menes skriftlig irettesettelse, tap av ansiennitet eller at arbeidstaker settes ned i en lavere stilling.

Tjenestemannsloven § 20 setter forbud mot gaver i tjenesten. Embets- eller tjenestemann kan ikke motta gave, provisjon, tjeneste eller annen ytelse som er egnet til eller ment å påvirke hans tjenstlige handlinger. Det samme gjelder gaver som det ved reglement er forbudt å motta.

Arbeidstakere i statsforvaltningen får sin lønn fastsatt i henhold til hovedtariffavtalen i staten, som er inngått mellom staten (Fornyings- og administrasjonsdepartementet) og tjenestemannsorganisasjonenes hovedsammenslutninger. Hovedtariffavtalen fastsetter mulige lønnsplasse-
ringer for de ulike stillingene. Noen stillinger er direkte plassert på lønnsalternativer uten automa-
tisk opprykk, og noen stillinger er innplassert på lønnsalternativer som har automatisk opprykk. Ved ansettelse foretar arbeidsgiver innplassering innen stillingens lønnsalternativer. Videre lønnsut-
vikling skjer etter forhandlinger mellom de sen-
trale eller lokale parter, eller etter ansiennitet.

Valgloven (lov 28. juni 2002 nr. 57) har som formål å legge forholdene til rette slik at borgerne ved frie, direkte og hemmelige valg skal kunne velge sine representanter til Stortinget, fylkesting og kommunestyreter. Som lov 17. juni 2005 nr. 102 er det vedtatt en ny lov om visse forhold vedrørende de politiske partiene (partiloven). Formålet med loven er å legge til rette for valg etter valgloven, etablere rammer for partienes finansielle forhold og sikre åpenhet og offentlighet om finansieringen av de politiske partiene.

Når det gjelder systemer for å fremme offentlighet og forebygge interessekonflikter, viser vi til redegjørelsen for offentlighetsloven i punkt 3.4 og punkt 3.5 der karantenebestemmelser for offentlige tjenestemenn er omtalt, og til forvaltningslovens bestemmelser om habilitet. Forvaltningsloven § 6 har regler om forhold som i seg selv gjør en tjenestemann inhabil. Dersom han eller hun f.eks. selv er part i saken eller er i nær slekt med en av sakens parter, kan ikke vedkommende tilrettelegge grunnlaget for eller treffe avgjørelse i saken. Videre sier forvaltningsloven § 6 annet ledd at en tjenestemann er inhabil når andre særegne forhold foreligger som er egnet til å svekke tilliten til hans upartiskhet. Det skal blant annet legges vekt på om avgjørelsen i saken kan innebære særlig fordel, tap eller ulempe for ham selv eller noen som han har nær personlig tilknytning til. Etter forvaltningsloven § 1 gjelder lovens habilitetsregler også der et privat rettssubjekt treffer enkeltvedtak eller utferdiger forskrift.

I denne sammenhengen kan også nevnes reglene i ligningsloven § 8-8 om offentliggjøring av skattelisten. Når det er utarbeidet ligning for kommunens skatteyttere, legges denne ut til alminnelig ettersyn. Skattelisten skal inneholde den enkelte skattyters navn, poststed, fødselsår for personlig skattyter, organisasjonsnummer for upersonlig skattyter, den fastsatte nettoformue og nettoinntekt, skatter og avgifter.

3.3 Etske retningslinjer for offentlige tjenestemenn (artikkel 8)

Artikkel 8 pålegger statene å fremme «integritet, ærlighet og ansvarsfølelse hos sine offentlige tjenestemenn», jf. nr. 1.

Dette målet kan oppnås ved bruk av en rekke forskjellige virkemidler, dels lokalt i det enkelte offentlige organ, og dels mer generelt, jf. nr. 2 om regler eller standarder for «korrekt, hederlig og forsvarlig utøvelse av funksjoner». Artikkel 8 nevner særskilt at statene skal vurdere å legge til rette for at offentlige tjenestemenn skal kunne melde fra om korrupsjonshandlinger, jf. nr. 4. Nr. 5 oppstiller plikt til å bestrebe seg på å sørge for at offentlige tjenestemenn må avgi erklæringer om forhold som kan ha betydning for tjenesteutøvelsen, som for eksempel sidegjøremål.

Etske retningslinjer for statstjenesten ble fastsatt av Moderniseringsdepartementet 7. september 2005. (Retningslinjene er tilgjengelig elektronisk på ODIN). Retningslinjene skal gjelde generelt for hele statstjenesten, dvs. at alle ansatte i statlige forvaltningsorganer er omfattet av retningslinjene. Det samme er regjeringens medlemmer og alle politikere i departementene, så langt det passer. Målet for retningslinjene er å øke den etske kvaliteten og bevisstheten i forvaltningen. Disse etske retningslinjene er av overordnet karakter, og de enkelte statlige virksomheter må for sin del vurdere behovet for supplerende etske retningslinjer, tilpasset virksomhetens behov.

Retningslinjene er bygget opp rundt fem hovedtemaer:

- Generelle bestemmelser – med vekt på hensynet til borgerne og statens omdømme.
- Lojalitet – hvor forholdet til lydighetsplikt, rapporteringsplikt og effektivitet tas opp.
- Åpenhet – med vekt på offentlighet, aktiv opplysningsplikt, ansattes yringsfrihet og varsling (nødbremsing, «whistle-blowing»).
- Tillit til statsforvaltningen – som tar opp forholdet til habilitet, ekstraervert og biervert, overgang til annen virksomhet, håndtering av sensitiv informasjon, tilbud om og mottak av gaver og andre fordeler.
- Faglig uavhengighet og objektivitet – som retter søkelyset mot de forskjellige rollene som statsansatte har.

Informasjon om retningslinjene og annen oppfølging iverksettes av Fornyings- og administrasjonsdepartementet.

Sammen med tjenestemannsloven og arbeidsmiljøloven og forvaltningsloven (særlig habilitets-

reglene i § 6) dekker retningslinjene forpliktelsene i artikkel 8. Spørsmålet om stillingen for ansatte som varsler om korrupsjonshandlinger (artikkel 8 nr. 4 og artikkel 33) er nærmere behandlet nedenfor.

3.3.1 Nærmere om varsling m.m. (artikkel 8 nr. 4, jf. artikkel 33)

Artikkel 8 nr. 4 forplikter statene til å vurdere tiltak for å legge til rette for at offentlige tjenestemenn skal kunne melde fra om korrupsjonshandlinger til kompetent myndighet når de under utøving av sine funksjoner blir oppmerksomme på slike handlinger. Artikkel 33 forplikter statene til å vurdere å innarbeide hensiktsmessige tiltak i sin nasjonale rettsorden for å beskytte mot uberettiget behandling enhver som i god tro og med rimelig grunn melder fra til kompetent myndighet om forhold som er straffbare etter konvensjonen.

Departementet anser at kravet i artiklene 8 og 33 til å vurdere tiltak er oppfylt i gjeldende regelverk. I tillegg vil pågående lovprosesser kunne bidra til å styrke vernet ytterligere i samsvar med forpliktelsene.

I 2004 ble det vedtatt en ny § 100 om yringsfrihet i Grunnloven, jf. grunnlovsvedtak 30. september 2004. I forarbeidene til bestemmelsen går det klart fram at det er et av formålene med endringen å styrke vernet for arbeidstakere som varsler om ulovlige forhold, se NOU 1999: 27, St.meld. nr. 26 (2003-2004), Innst. S. nr. 270 (2003-2004) og St. forh. (2003-2004) s. 3587 flg.

De gjeldende stillingsvernsregler i statlig, kommunal og privat sektor verner arbeidstakere og tjenestemenn mot oppsigelse, avskjed og suspensjon som en reaksjon på lovlig varsling om korrupsjon. Se omtale av stillingsvernsreglene i punkt 3.2, under artikkel 7.

Videre er det i den nye arbeidsmiljølov, vedtatt en egen bestemmelse (§ 2-4) om arbeidstakers varsling av kritikkverdige forhold (lov 17. juni 2005 nr. 62, jf. Arbeidslivslovutvalgets utredning NOU 2004: 5, Ot.prp. nr. 49 (2004-2005) og Innst. O. nr. 100 (2004-2005)).

Etter § 2-4 første ledd skal en arbeidstaker ha rett til å varsle offentlig om kritikkverdige forhold, så fremt dette ikke er i strid med annen lov. Annet ledd slår fast at gjengjeldelser mot en arbeidstaker som varsler i samsvar med første ledd er forbudt. Varslingsbestemmelsen i arbeidsmiljøloven § 2-4 er ikke satt i kraft og ble vedtatt under forutsetning av at regjeringen skulle foreta en nærmere utredning og fremme forslag til ytterligere tiltak for Stortinget i løpet av våren 2006, jf. også Ot.prp. nr. 49

(2003-2004) s. 134. Det daværende Arbeids- og sosialdepartementet sendte 23. desember 2005 på høring arbeidsgrupperapporten «Ansattes yringsfrihet». Høringsfristen var 23. mars 2006. I rapporten fremmes forslag til nye regler som skal erstatte arbeidsmiljøloven § 2-4. Det foreslås at prinsippet om ansattes yringsfrihet slås tydelig fast i arbeidsmiljøloven. Forslaget innebærer også en presisering av kravene til utøvelsen av yringsfriheten, med en egen bestemmelse om varsling. Arbeidsgruppen foreslår et lovfestet vern mot gjengjeldelser overfor arbeidstakere som varsler eller benytter seg av yringsfriheten på andre måter. I disse sakene skal det gjelde et prinsipp om delt bevisbyrde og rett til erstatning for økonomisk og ikke-økonomisk tap. I tillegg foreslås det at arbeidsgivere i tilknytning til det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet skal ha en plikt til å utarbeide retningslinjer for varsling eller sette i verk andre tiltak som legger forholdene til rette for varsling om kritikkverdige forhold i virksomheten, dersom forholdene i virksomheten tilsier at det er behov for det. Arbeids- og inkluderingsdepartementet tar sikte på å fremme en proposisjon for Stortinget med forslag til regler i løpet av våren 2006.

Datatilsynet har i sin høringsuttalelse knyttet merknader til artiklene 8 og 13 om enkeltpersoners mulighet til å melde fra om korrupsjonshandlinger. Tilsynet viser til at det er for tidlig å konkludere i spørsmålet om norsk rett oppfylder konvensjonens krav, ettersom spørsmålet om lovregulering er under utredning. Uavhengig av dette mener *Datatilsynet* at rettstilstanden knyttet til varsling er for uklar i norsk rett. Tilsynet peker også på personvernspørsmål knyttet til varsling – som mulighetene for anonym varsling, oppbevaring av opplysningene, tilgang til opplysningene osv.

Departementet vil vurdere *Datatilsynets* innspill i det pågående arbeidet med å etterkontrollere personopplysningsloven, men er fortsatt av den oppfatning at gjeldende rett oppfylder konvensjonens krav. Departementet viser dessuten til forslaget til ny bestemmelse i arbeidsmiljøloven om ansattes yringsfrihet som er omtalt ovenfor.

3.4 Forebyggende tiltak i offentlig sektor og deltakelse fra samfunnet (artiklene 9, 10, 11 og 13)

Artikkel 9 gjelder offentlige anskaffelser og forvaltning av offentlige finanser. Bestemmelsen stiller krav om å opprette offentlige innkjøpssystemer som motvirker korrupsjon.

Lov og forskrift om offentlige anskaffelser og forskrift om innkjøpsregler for forsyningssektorene oppfyller Norges forpliktelser etter WTO- og EØS-avtalen. På enkelte områder går det norske regelverket lenger enn det avtalene forplikter oss til. I forskrift om offentlige anskaffelser er det for eksempel et nasjonalt prosedyreregulativ under EØS-terskelverdiene (terskelverdiene avgjør når de ulike prosedyrereglene i anskaffelsesregelverket kommer til anvendelse), som sikrer konkurranse også om disse innkjøpene. Frem til i dag har det ikke vært noen sanksjoner for brudd på regelverket, men Fornyings- og administrasjonsdepartementet vil i løpet av året fremme forslag om at Klagenemda for offentlige anskaffelser (KOFA) skal kunne ilegge overtredelsesgebyr ved ulovlige direkte anskaffelser. Et slikt virkemiddel er viktig for å sikre at anskaffelsesreglene blir overholdt. Dette er et sentralt virkemiddel for å hindre at offentlige innkjøp skjer på en måte som kan undergrave allmennhetens tillit.

Etter artikkel 9 punkt 2 skal hver statspart

«i samsvar med de grunnleggende prinsippene i sin rettsorden, treffe hensiktsmessige tiltak for å fremme offentlighet og ansvarlighet i forvaltningen av offentlige finanser. Slike tiltak skal omfatte blant annet:

- a) fremgangsmåter for vedtakelse av statsbudsjettet,
- b) rettidig rapportering om inntekter og utgifter,
- c) et system for regnskaps- og revisjonsstandarder og lignende tilsyn,
- d) effektive systemer for risikostyring og internkontroll, og
- e) når det er hensiktsmessig, korrigerings tiltak ved manglende oppfyllelse av kravene fastsatt i dette nummer.»

Overordnede krav og prinsipper for statsbudsjettet og statsregnskapet er nedfelt i Stortingets bevilgningsreglement, herunder frist for fremlegging av forslag til statsbudsjett innen seks dager etter Stortingets åpning og krav om at stortingsmelding om statsregnskapet skal sendes Stortinget så snart regnskapet foreligger.

I reglement for økonomistyring i staten, fastsatt ved kronprinsregentens resolusjon 12. desember 2003 og bestemmelser om økonomistyring i staten, fastsatt av Finansdepartementet samme dag (til sammen omtalt som økonomireglementet), er det gitt et nærmere regelverk for økonomiforvaltning i staten. Virkeområdet for økonomireglementet er aktiviteter i statlige forvaltningsorgan og styring av statlige forvaltningsorgan som har fått delegert forvaltningsmyndighet. Virkeområdet dekker i til-

legg også forvaltningen av statlige tilskudds-, stønads- og garantiordninger og styring og oppfølging av statens eierinteresser i selvstendige rettssubjekter som staten eier fullt og selskaper der staten er deleier.

Finansdepartementet gir nærmere bestemmelser og retningslinjer for gjennomføring av budsjettprosess og regnskapsprosess i forutgående rundskriv til departementene og forvaltningen. Slike rundskriv er offentlige og publiseres på Finansdepartementets hjemmesider i egne rundskrivserier.

Forberedelsen og vedtakelsen av statsbudsjettet er en omfattende prosess som strekker seg over mer enn et år og involverer en rekke myndigheter og enkeltpersoner. Forberedelsen av regjeringens budsjettforslag involverer således alle departementene og deres underliggende virksomheter. I Stortinget gjennomgås regjeringens budsjettforslag av fagkomiteer, finanskomiteen og partigrupperingene før Stortinget fatter endelig vedtak. Alle budsjettforslag og budsjettvedtak skal begrunnes, og de vurderes under mange forskjellige innfallsvinkler gjennom hele budsjettprosessen. Selv om budsjettprosessen ikke er offentlig i sine enkeltheter, innebærer dette også en sikkerhet mot at budsjettforslagene og budsjettvedtakene ikke baseres på hensyn som ikke er legale.

Alle virksomheter har etter økonomiregelverket § 12 plikt til å føre regnskap som innbefatter bokføring og pliktig regnskapsrapportering. Regnskapet skal gi grunnlag for kontroll med disponeringen av gitte bevilgninger og grunnlag for analyser av virksomhetens aktiviteter. Det er krav til månedlig rapportering innen to uker etter regnskapsmånedens slutt og rapporteringsfrister ved årets slutt settes slik at stortingsmelding om statsregnskapet kan sendes Stortinget senest fire måneder etter regnskapsårets slutt. Statlige virksomheter revideres av Riksrevisjonen som er Stortingets revisjons- og kontrollorgan, jf. lov 7. mai 2004 nr. 21 om Riksrevisjonen. Som grunnlag for sin oppfølging vil Riksrevisjonen også motta gjenpart av tildelingsbrev som er departementenes styringsverktøy for å følge opp Stortingets vedtak og forutsetninger.

Et system for regnskaps- og revisjonsstandarder og lignende tilsyn

Økonomiregelverket har bestemmelser om at overordnet departement skal fastsette instruks innenfor rammen av regelverket for departementets virksomhet og underliggende virksomhet. Gjenpart av instruksene sendes Riksrevisjonen. Underliggende virksomhet skal fastsette instruks for egne aktiviteter innenfor rammen av instruks

fra overordnet departement. Riksrevisjonen skal også motta gjenpart av retningslinjer for hvordan styrings- og kontrollmyndigheten skal utøves i forhold til statens eierinteresser i selvstendige rettssubjekter som staten.

Effektive systemer for risikostyring og internkontroll

Det er et grunnleggende styringsprinsipp i økonomiregelverket at styring, oppfølging, kontroll og forvaltning må tilpasses virksomhetens egenart og risiko. Dette skal bl.a. sikre at virksomhetens mål og resultatkrav oppnås. På området risikostyring og intern kontroll, har Finansdepartementet fått utarbeidet et metodedokument for statlige virksomheter, som kan benyttes til å implementere rutiner for risikostyring og intern kontroll i mål- og resultatstyring.

Artikkel 10 forplikter partene til å iverksette nødvendige tiltak for å øke åpenheten i forvaltningen. Offentlighetsloven (19. juni 1970 nr. 69) gir allmennheten som hovedregel rett til innsyn i saksdokumentene i forvaltningen. Regjeringen har foreslått en ny offentlighetslov (Ot.prp. nr. 9 (2005-2006), jf. Ot.prp. nr. 102 (2004-2005)). I forslaget til ny offentlighetslov fremheves det i formålsparagrafen at loven skal legge til rette for at offentlig virksomhet skal være åpen og gjennomsiktig, for på den måten å styrke informasjons- og ytringsfriheten, den demokratiske deltakelsen, rettssikkerheten for den enkelte og kontrollen fra allmennheten.

Artikkel 11 bestemmer at partene skal iverksette tiltak for å styrke integriteten og forebygge muligheten for korrupsjon i domstolene og i påtalemyndigheten.

Det er flere regelsett som bidrar til å oppfylle denne forpliktelsen. Dommere som er utnevnt etter reglene i Grunnloven kan ikke sies opp eller forflyttes mot sin vilje. De kan bare avskjediges etter rettergang og dom. Dommeres stillingsvern skal sikre deres uavhengighet fra politiske og administrative myndigheter, slik at de ikke blir sagt opp som følge av upopulære beslutninger som myndighetene eller andre er uenige i.

Tilsynsutvalget for dommere er en klage- og disiplinærordning for dommere med hjemmel i domstolloven 13. august 1915 nr. 5 kapittel 12. Tilsynsutvalgets viktigste rettesnor er å arbeide for å avdekke forhold som er egnet til å svekke tilliten til domstolene. I sitt arbeid slår utvalget ned på forhold som bidrar til å reise tvil om at dommerne handler på grunnlag av god dommerskikk. Det vil

si etiske standarder som underbygger og utvikler tilliten til domstolene som uavhengige, upartiske og kompetente samfunnsinstitusjoner for konfliktløsning.

Domstolloven kapittel 6 A regulerer dommeres sidegjøremål. Sidegjøremål skal, med noen få unntak, registreres, se § 121 e. Det er innført et sidegjøremålsregister for dommere. Hensikten med registeret er å sikre full åpenhet. Reglene om registrering av sidegjøremål gjelder for dommere i alle instanser, medregnet dommerfullmektigene. Både faste og midlertidige dommere er omfattet av bestemmelsene såfremt de er utnevnt eller tilsatt for lenger tid enn en måned. Begrepet sidegjøremål omfatter medlemskap, verv eller andre engasjementer i eller for foretak, organisasjoner, foreninger eller organ for stat, fylkeskommune eller kommune. Videre er det skilt ut enkelte sidegjøremål som dommere må søke om godkjenning for å kunne påta seg, jf. domstolloven § 121 c.

Straffelovens bestemmelser om korrupsjon (se omtale i kapittel 4) gjelder også dommere og påtalemyndigheten.

Videre har domstolloven regler om habilitet, som også gjelder for påtalemyndigheten (domstolloven §§ 106 og 108, straffeprosessloven § 60). Visse forhold gir absolutt inhabilitet, som for eksempel at dommeren eller aktor selv er part i saken eller i nært slektskap med en av sakens parter. En dommer eller en representant for påtalemyndigheten kan også være inhabil hvis det foreligger særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til vedkommendes uhildethet.

Artikkel 13 pålegger statene å iverksette tiltak for å fremme aktiv deltakelse fra det sivile samfunn for å forebygge korrupsjon og øke samfunnets bevissthet om korrupsjon. Det er særlig fremhevet at deltakelsen bør styrkes gjennom økt offentlighet og allmennhetens tilgang og bidrag til beslutningsprosesser.

Departementet viser her til det som er sagt om offentlighetsloven over, og til forslaget, debatten og vedtakelsen av ny grunnlovsparagraf om ytringsfrihet. Utredningsinstruksen kapittel 5 om alminnelig høring kan også nevnes her. Utredningsinstruksen gir regler for arbeidet med offentlige utredninger, forskrifter, reformer og tiltak samt proposisjoner og meldinger til Stortinget. Hovedreglen i kapittel 5 er at alle saker skal på alminnelig høring til alle berørte offentlige og private institusjoner og organisasjoner med 3 måneders høringsfrist.

3.5 Privat sektor (artikkel 12)

Artikkel 12 oppstiller en plikt for partene til å forebygge korrupsjon i privat sektor samt å sørge for effektiv sanksjonering av overtredelser.

3.5.1 Karantenebestemmelser for tidligere statsansatte

Artikkel 12 forplikter statene til å iverksette tiltak for å hindre korrupsjon i privat sektor. Et mulig tiltak som er nevnt i bestemmelsen, er restriksjoner for hvilke oppdrag en tidligere offentlig tjenestemann kan utføre i privat sektor i en bestemt periode etter at vedkommende avsluttet sitt arbeid for det offentlige, jf. art. 12 nr. 2 bokstav e.

Regjeringen har vedtatt sentrale retningslinjer om karantene og saksforbud for embets- og tjenestemenn ved overgang til ny stilling mv. utenfor statsforvaltningen. Dette følger opp St.meld. nr. 11 (2000-2001) om forholdet mellom embetsverket, departementenes politiske ledelse og andre samfunnsaktører, del 2.

Det daværende Moderniseringsdepartementet (nå Fornyings- og administrasjonsdepartementet) utarbeidet på bakgrunn av dette «Retningslinjer for karantene og saksforbud for overgang til ny stilling mv. utenfor statsforvaltningen». Retningslinjene trådte i kraft 15. februar 2005. Nye, endrede retningslinjer er gjort gjeldende fra 4. juli 2005. (Retningslinjene er tilgjengelig elektronisk på ODIN).

Karantene og saksforbud forutsettes bare å få virkning i særlige tilfelle. Selve karanteneperioden kan maksimalt settes til seks måneder, og kan eventuelt kombineres med et saksforbud dersom det anses nødvendig. Saksforbud kan også iverksettes som eneste reaksjon. Karantene og saksforbud kan sammenlagt ikke iverksettes for lengre tid enn ett år etter at vedkommende har fratrudd stillingen. En arbeidstaker som går ut i karantene, skal motta en godtgjørelse fra arbeidsgiveren i karantenetiden som tilsvarer den lønn vedkommende hadde ved fratreden tillagt feriepengene.

Moderniseringsdepartementet har også fastsatt «Retningslinjer om informasjonsplikt, karantene og saksforbud for politikere ved overgang til ny stilling mv. utenfor statsforvaltningen» (fastsatt 29. september 2005, gjeldende fra 17. oktober 2005. Retningslinjene er tilgjengelig elektronisk på ODIN). Disse retningslinjene omfatter statsråder, statssekretærer og politiske rådgivere. Det er satt de samme grenser for varigheten av karantene og saksforbud og kombinasjonen av disse som for embets- og tjenestemenn. Den enkelte politiker er

imidtildt ikke pålagt noen karanteneklausul i utgangspunktet, men har en informasjonsplikt overfor et eget karanteneutvalg som kan bestemme at vedkommende skal ilegges karantene og/eller saksforbud i tråd med retningslinjene. Karanteneutvalget treffer sine avgjørelser på selvstendig grunnlag, og kan ikke instrueres i enkeltsaker av regjeringen. Ordningen med et eget karanteneutvalg er valgt for å unngå at en ny regjering skal ta ansvaret for spørsmål om karantene og saksforbud for bl.a. den nylig avgåtte regjering. Regjeringen (Kongen i statsråd) oppnevner karanteneutvalget, og retningslinjene trer i kraft samtidig med at karanteneutvalget oppnevnes.

Rikstrygdeverket påpeker i sin høringsuttalelse at karantenebestemmelsene som er omtalt i høringsnotatet reiser spørsmål i forhold til trygderettigheter for personer som er i en karanteneperiode. *D e p a r t e m e n t e t* mener at dette ikke har betydning for om forpliktelsene i konvensjonen er oppfylt, men har i brev 31. januar 2006 gjort Arbeids- og inkluderingsdepartementet og Fornyings- og administrasjonsdepartementet oppmerksomme på uttalelsen fra Rikstrygdeverket.

3.5.2 Forbedring av regnskaps- og revisjonsstandarder i privat sektor

Etter artikkel 12 nr. 1 skal statene for å forebygge korrupsjon i privat sektor forbedre regnskaps- og revisjonsstandarder i privat sektor og – der det er hensiktsmessig – fastsette sanksjoner ved manglende etterlevelse av tiltak. I artikkel 12 nr. 2 fremgår det at tiltak for å oppnå disse formålene kan bestå av blant annet å fremme offentlighet blant private enheter (bokstav c) eller at private foretaks regnskaper og obligatoriske beretninger er underlagt hensiktsmessige revisjons- og godkjenningprosedyrer (bokstav f).

Etter regnskapsloven 17. juli 1998 nr. 56 § 1-2 har en rekke foretak regnskapsplikt. Dette gjelder blant annet alle aksjeselskaper, allmennaksjeselskaper, foretak underlagt tilsyn etter kredittilsynsloven og stiftelser. Dessuten har visse foretak regnskapsplikt dersom de overstiger fastsatte grenser knyttet til eiendelers verdi, antall ansatte og/eller omsetning. Dette gjelder selskaper som regulert i selskapsloven, samvirkeforetak, foreninger og enkeltpersonforetak. Regnskapsloven med forskrifter gir nærmere regler om regnskapsføringen.

Etter regnskapsloven § 8-2 skal den regnskapspliktige sende årsregnskap, årsberetning og revisjonsberetning til Regnskapsregisteret. Fra 1. januar 2006 omfatter denne plikten alle regnskapspliktige.

Årsregnskapet, årsberetningen og revisjonsberetningen er offentlige, jf. regnskapsloven § 8-1 første ledd. Enhver har rett til å gjøre seg kjent med innholdet i regnskapsdokumentene hos den regnskapspliktige eller hos Regnskapsregisteret.

Etter lov 15. januar 1999 nr. 2 om revisjon og revisorer (revisorloven) skal regnskapspliktige med driftsinntekter på minst fem millioner kroner påse at årsregnskapet revideres av en registrert revisor eller en statsautorisert revisor, jf. revisorloven § 2-1. Unntaket fra revisjonsplikt for de minste foretakene gjelder imidlertid ikke for aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper samt for visse selskaper som reguleres i selskapsloven.

Som nevnt ovenfor er revisjonsberetningen offentlig.

I revisorloven kapittel 4 er det gitt regler om revisors uavhengighet og objektivitet. I § 4-1 første ledd er det oppstilt et generelt krav om at en revisor ikke kan revidere den revisjonspliktiges årsregnskap dersom revisoren har en slik tilknytning til den revisjonspliktige eller dennes ansatte eller tillitsvalgte at dette kan svekke revisorens uavhengighet eller objektivitet. Revisorloven § 4-1 annet ledd nr. 1-5 regulerer konkrete tilfeller der en revisor ikke kan påta seg å revidere årsregnskapet for en revisjonspliktig. Dette omfatter blant annet ansettelsesforhold hos eller eierandel i det revisjonspliktige foretaket eller at revisoren har deltatt i eller har ansvaret for den revisjonspliktiges regnskapsføring eller utarbeidelse av årsberetning.

Registrerte og statsautoriserte revisorer må være godkjent av Kredittilsynet, jf. revisorloven § 3-1.

3.5.3 Forbud mot å opprette uoffisielle regnskaper mv.

Etter artikkel 12 nr. 3 skal statene treffe nødvendige tiltak

«om føring av bøker og protokoller, framlegging av beretninger og regnskaps- og revisjonsstandarder for å forby følgende handlinger utført med det formål å begå noen av de straffbare forholdene som er fastsatt i samsvar med denne konvensjonen:

- å opprette uoffisielle regnskaper,
- å foreta uoffisielle eller utilstrekkelig identifiserte transaksjoner,
- å bokføre ikke-eksisterende utgifter,
- å bokføre gjeld med feilaktig angivelse av gjenstand,
- å bruke falske dokumenter, og
- å forsettlig ødelegge bokføringsdokumenter tidligere enn forutsatt i loven.»

Bestemmelser om bokføring er gitt i og i medhold av lov 19. november 2004 nr. 73 om bokføring (bokføringsloven). Etter bokføringsloven § 2 gjelder loven for foretak som har regnskapsplikt etter regnskapsloven, for leveringspliktige av næringsoppgave etter ligningsloven eller omsetningsoppgave etter merverdiavgiftsloven.

Loven fastsetter grunnleggende bokføringsprinsipper. Bokføring, spesifisering, dokumentasjon og oppbevaring av regnskapsopplysninger skal i henhold til loven § 4 skje i samsvar med prinsipper om regnskapssystem, fullstendighet, realitet, nøyaktighet, ajourhold, dokumentasjon, sporbarhet, oppbevaring og sikring.

Loven fastsetter nærmere bestemmelser om pliktig regnskapsrapportering. Dette omfatter blant annet regnskapsrapportering med hjemmel i regnskapsloven, merverdiavgiftsloven og ligningsloven. Det stilles krav til periodiske spesifikasjoner av blant annet konti, leverandører, uttak og salg til eiere og deltakere samt spesifisering av merverdiavgift og lønnsoppgavepliktige ytelser. Videre stilles det krav til den bokføringspliktiges regnskapssystem. Det stilles krav om at opplysninger som er nødvendige for å kunne utarbeide spesifikasjoner av pliktig regnskapsrapportering skal bokføres og ajourholdes.

Bokføringsloven krever at bokførte opplysninger skal være dokumentert. Videre kreves det at regnskapsmateriale oppbevares. Pliktig regnskapsrapportering og spesifikasjoner av pliktig regnskapsrapportering samt dokumentasjon av opplysninger, dokumentasjon av regnskapssystem og dokumentasjon av balansen skal oppbevares i ti år etter regnskapsårets slutt. Annen såkalt sekundær dokumentasjon skal oppbevares i tre år og seks måneder.

Forsettlig eller uaktsom vesentlig overtredelse av bestemmelser i bokføringsloven eller forskrift gitt i medhold av loven, straffes med bøter eller fengsel inntil tre år. Foreligger det særlig skjerpende omstendigheter, er strafferammen fengsel inntil seks år.

3.5.4 Forbud mot skattefradrag for bestikkelser

Etter artikkel 12 nr. 4 skal hver statspart nekte å gi skattefradrag for utgifter som innebærer bestikkelser, og eventuelt for andre utgifter som påløper ved fremme av korrumpert atferd.

Skatteloven § 6-22 lyder slik:

«Bestikkelser m.v.

Fradrag gis ikke for bestikkelser og annen ytelse som er vederlag for urettmessig moty-

telse, eller som tar sikte på å oppnå en slik motytelse. Motytelsen er urettmessig både når den strider mot den alminnelige forretningsmoral eller forvaltningsskikk på det stedet motytelsen skjer eller skulle ha skjedd, og når den ville stride mot den alminnelige forretningsmoral eller forvaltningsskikk i Norge.»

Det fremgår av forarbeidene, jf Ot.prp. nr. 76 (1995-96), at bestemmelsen har sin bakgrunn blant annet i en OECD-anbefaling til medlemslandene 11. april 1996 om å nekte fradragsrett for bestikkelser til utenlandsk offentlig tjenestemann. Rekommandasjonen ble fulgt opp med en generell regel – nå skatteloven § 6-22 – som ikke bare omfatter offentlige tjenestemenn. Hva som er en «urettmessig» motytelse, skal vurderes ikke bare i forhold til om motytelsen er ulovlig etter straffeloven, men også om den er urettmessig i forhold til en etisk standard. Norge var det første OECD-landet som fulgte opp anbefalingen om fradragsnektelse.

3.6 Tiltak for å forebygge hvitvasking av penger (artikkel 14)

Artikkel 14 omhandler tiltak som skal forebygge hvitvasking av midler som stammer fra korrupsjon. Artikkelen foreskriver både tiltak som partene skal sørge for å ha og tiltak som de skal vurdere å opprette. Partene er forpliktet til å etablere tilsyns- og reguleringsystemer for å hindre og å oppklare hvitvasking. Videre er statene forpliktet til å sørge for at myndigheter med ansvar for korrupsjonsbekjempelse kan samarbeide og utveksle informasjon nasjonalt og internasjonalt.

Departementet anser det ikke nødvendig med lovendringer for å oppfylle forpliktelsene i artikkel 14.

Artikkel 14 nr. 1 stiller krav til at partene har regelverk som dels skal forebygge og dels skal bidra til oppklaring av hvitvasking av penger. Det er gitt regler om tiltak som skal bidra til å forebygge og bekjempe hvitvasking av penger i hvitvaskingsloven (lov 20. juni 2003 nr. 41 om tiltak mot hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger mv.) med tilhørende forskrifter. Hensikten med tiltak mot hvitvasking av penger er beskrevet slik i Ot.prp. nr. 72 (2002-2003) punkt 4.3:

«Regelverket om tiltak mot hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger skal ivareta flere hensyn. Den primære hensikten med regelverket er å hindre at kriminelle kan nyte godt av profittmotivert kriminalitet. Videre skal reglene bidra til å spore opp midlenes opprin-

nelse og dermed gjøre det mulig å avdekke den kriminelle handlingen utbyttet er generert fra, som igjen gjør det mulig å finne ut hvem som står bak de straffbare handlingene og hvitvaskingen. Reglene skal også bidra til å hindre at det skaffes til veie økonomiske midler til finansiering av terrorhandlinger og at økonomiske midler og finansielle tjenester stilles til rådighet for terrorister eller terrornettverk. Reglene skal også beskytte finansinstitusjoner og virksomheter mv. mot å bli utnyttet av kriminelle, med fare for tap av renommé, troverdighet, tillit og penger mv.»

Bakgrunnen for hvitvaskingsloven er bl.a. EØS-forpliktelser som svarer til EUs hvitvaskingsdirektiver, og anbefalinger fra Financial Action Task Force on Money Laundering (FATF).

Forpliktelsene i hvitvaskingsloven gjelder bl.a. for finansinstitusjoner (banker mv.), e-pengeforetak, verdipapirforetak, forvaltningsselskaper for verdipapirfond, forsikringsselskap, pensjonskasser, verdipapirregistre, revisorer, autoriserte regnskapsførere, eiendomsmeglere, advokater, og forhandlere av gjenstander ved kontante transaksjoner på 40 000 kr eller mer, jf. hvitvaskingsloven § 4. Begrepet «rapporteringspliktig» benyttes i loven som en felles betegnelse for de nevnte institusjoner og personer.

De sentrale pliktene i hvitvaskingsloven er å gjennomføre identitetskontroll, jf. hvitvaskingsloven § 5, og å undersøke og eventuelt rapportere mistenkelige transaksjoner til ØKOKRIM, jf. hvitvaskingsloven § 7. Undersøkelses- og rapporteringsplikten knytter seg til transaksjoner som har tilknytning til utbytte av enhver straffbar handling. Dette omfatter også utbytte som stammer fra korrupsjon. Rapporteringspliktige skal registrere og oppbevare opplysninger mottatt i forbindelse med identitetskontroll og/eller i forbindelse med rapportering av mistenkelige transaksjoner, jf. hvitvaskingsloven § 8. Forsettlig overtredelse eller medvirkning til overtredelse av hvitvaskingsloven eller forskrifter gitt i medhold av loven straffes med bøter, jf. hvitvaskingsloven § 16. Ved særlig skjerpene omstendigheter kan fengsel inntil 1 år anvendes.

Det er etablert tilsynsordninger for rapporteringspliktiges etterlevelse av hvitvaskingsloven og tilhørende forskrifter. Kredittilsynet fører tilsyn med at institusjoner som er underlagt Kredittilsynets tilsynsansvar følger hvitvaskingsreglene, jf. kredittilsynsloven § 1. Tilsynsrådet for advokatvirksomhet fører tilsyn med advokater. Det er gitt regler om pålegg og tvangstiltak i hvitvaskingsloven § 17.

I ØKOKRIM er det opprettet et Hvitvaskings-team, som er Norges Financial Intelligence Unit (FIU). Hvitvaskingsteamet er ansvarlig for å motta, behandle, analysere og videreformidle meldinger om mistenkelige transaksjoner i henhold til hvitvaskingsloven, jf. hvitvaskingsloven § 7. Teamet skal også samarbeide med institusjoner som har rapporteringsplikt, med utenlandsk politi og utenlandske hvitvaskingsenheter, være sentralt organ iht. Europarådets hvitvaskingskonvensjon av 1990, delta i møter i internasjonale organer (særlig FATF og the Egmont Group), samt utvikle spisskompetanse innenfor sitt ansvarsområde og gjennomføre kompetansehevende tiltak for politidistriktene.

Artikkel 14 nr. 2 oppfordrer til å vurdere mulige tiltak for å avdekke og overvåke grensekryssende bevegelser av kontanter mv. Slike vurderinger er foretatt i forbindelse med regler om deklarasjonssystem og valutaregistrering. I Norge er det opprettet et deklarasjonssystem som overvåker grensekryssende transport av kontanter. Alle inn- og utgående transport av kontanter i sum 25 000 kr eller mer over landegrensene skal deklarerer. Deklareringer rapporteres til valutaregisteret, et register over opplysninger om valutaveksling og overføring av betalingsmidler inn og ut av Norge. Registeret er hjemlet i valutaregisterloven av 28. mai 2004 nr. 29 med tilhørende forskrift 6. desember 2004 nr. 1573. Politiet, skatteetaten, toll- og avgiftsetaten og enkelte andre instanser har elektronisk tilgang til registeret. Disse kan utføre søk i registeret i forbindelse med kontroll- og etterfors-

kningsarbeid. Formålet med valutaregisterloven er å forebygge og bekjempe profittmotivert kriminalitet og annen alvorlig kriminalitet og å bidra til riktig skatte- og avgiftsbetaling.

Ifølge artikkel 14 nr. 3 skal partene vurdere tiltak for å pålegge finansinstitusjoner mv. at informasjon om avsenderen skal følge en overføring av midler gjennom betalingskjeden. Financial Action Task Force (FATF) har også gitt anbefalinger om hvilken informasjon om avsender og mottaker som skal følge overføringer i betalingskjeden i terroranbefaling Special Recommendation (SR) VII. Anbefalingen ble utformet for å hindre at terrorister og andre kriminelle uhindret kan bruke det finansielle system til å overføre midler. Ifølge anbefaling (SR) VII skal virksomheter som driver betalingsformidling sikre at opplysninger som gjør det mulig å identifisere avsenderen, følger overføringen til enhver tid og i ethvert ledd i betalingskjeden (minimum avsenders navn, adresse og kontonummer). I Norge ble det foretatt en vurdering av slike tiltak i tilknytning til utarbeidelsen av hvitvaskingsloven, jf. bl.a. Ot.prp. nr. 72 (2002-2003) punkt 10.3. I hvitvaskingsloven § 18 nr. 3 er Finansdepartementet gitt hjemmel til å gi forskrift om hvilke opplysninger om avsenderen som skal følge en transaksjon i betalingskjeden. Forskriftshjemmelen anses tilstrekkelig til å gi slike regler som er nødvendig for å oppfylle kravene etter konvensjonens artikkel 14 nr. 3. Spørsmålet om å gi slike forskrifter er for tiden under vurdering i Finansdepartementet.

4 Kriminalisering og rettshåndheving (konvensjonen kapittel III)

4.1 Innledning

Departementet foreslo i *høringsnotatet* enkelte lovendringer for å oppfylle forpliktelsene i kapittel III i konvensjonen. I tillegg ba departementet høringsinstansene uttale seg om enkelte forpliktelser som departementet mente var dekket i norsk rett, men hvor en lovendring kunne vurderes. Høringsinstansenes synspunkter er gjengitt og kommentert fortløpende i tilknytning til de relevante forpliktelsene. I tillegg gjøres det generelt rede for hvordan forpliktelsene er oppfylt i norsk rett. Ingen av høringsinstansene har påpekt behov for lovendringer utover det departementet foreslo i *høringsnotatet*.

4.2 Kriminalisering av bestikkelser (artiklene 15, 16 og 21)

Artikkel 15 krever at både aktiv og passiv bestikkelse av nasjonale offentlige tjenestemenn skal kriminaliseres. Det betyr at både den som bestikker og den som mottar bestikkelsen skal ha straffansvar. Artikkel 16 nr. 1 forplikter statene til å kriminalisere aktiv bestikkelse av utenlandske tjenestemenn eller tjenestemenn i offentlige internasjonale organisasjoner. I artikkel 16 nr. 2 oppfordres statene til å vurdere og kriminalisere passiv bestikkelse av den samme persongruppen. Artikkel 21 forplikter statene til å vurdere å kriminalisere nærmere bestemte bestikkelseshandlinger i privat sektor.

Bestikkelser, både i offentlig og i privat sektor, kan straffes i medhold av straffeloven § 276 a (korrupsjon) og § 276 b (grov korrupsjon). Bestemmelsene retter seg mot både aktiv og passiv korrupsjon.

Med aktiv korrupsjon eller aktiv bestikkelse siktes det til korrupte handlinger som består i å gi eller tilby noen en utilbørlig fordel i anledning av vedkommendes stilling, verv eller oppdrag. Passiv korrupsjon eller passiv bestikkelse foreligger når en person i anledning av stilling, verv eller oppdrag krever, mottar eller aksepterer et tilbud om en slik

fordel. Fordelen som tilbys eller kreves, må være utilbørlig for at straffansvar skal være aktuelt. Dette er en rettslig standard, hvis nærmere innhold må fastlegges av domstolene. Det må likevel foreligge et klart klanderverdig forhold for at noen skal kunne straffes for korrupsjon.

Strafferammen for simpel korrupsjon er bøter eller fengsel inntil tre år. Ved grov korrupsjon er strafferammen fengsel inntil ti år. For å avgjøre om korrupsjonen er grov, skal det blant annet legges vekt på om handlingen er forøvd av eller overfor en offentlig tjenestemann eller noen annen ved brudd på den særlige tillit som følger med hans stilling, verv eller oppdrag, om den har gitt betydelig økonomisk fordel, om det foreligger risiko for betydelig skade av økonomisk eller annen art, eller om det er registrert uriktige regnskapsopplysninger, utarbeidet uriktig regnskapsdokumentasjon eller uriktig regnskap.

Korrupsjonsbestemmelsene kan anvendes på handlinger begått i utlandet av norske statsborgere eller noen i Norge hjemmehørende person, straffeloven § 12 første ledd nr. 3 bokstav a. Dessuten kan korrupsjonshandlinger som er begått av utlendinger i utlandet straffes i Norge, uavhengig av om handlingen er straffbar etter lovgivningen i det landet handlingen er foretatt, straffeloven § 12 første ledd nr. 4 bokstav a. De norske straffebestemmelsene har et videre anvendelsesområde enn det konvensjonen krever i artikkel 15, 16 og 21.

4.3 Påvirkningshandel (artikkel 18)

Artikkel 18 pålegger statene å vurdere kriminalisering av såkalt påvirkningshandel.

Påvirkningshandel i privat så vel som i offentlig sektor kan straffes i henhold til straffeloven § 276 c. Bestemmelsen rammer den som er eller hevder å være i stand til å påvirke en annens utføring av stilling, verv eller oppdrag (påvirkningsagenter), og som forsøker å utnytte denne posisjonen ved å kreve eller motta utilbørlige fordeler (passiv påvirkningshandel). Personer som gir eller tilbyr util-

børlige fordeler til slike påvirkningsagenter, kan straffes for aktiv påvirkningshandel. Grensen mot lovlig påvirkningshandel trekkes ved hjelp av en utilbørighetsstandard. Strafferammen er bøter eller fengsel inntil 3 år. Bestemmelsen favner videre enn konvensjonen artikkel 18.

4.4 Underslag (artiklene 17 og 22)

Etter konvensjonen artikkel 17 skal underslag, urettmessig tilegnelse eller annet misbruk av midler som en offentlig tjenestemann er betrodd i sin stilling være straffbart. Artikkel 22 krever at statspartene vurderer å gjøre underslag i privat sektor straffbart.

Straffelovens bestemmelser om underslag i § 255 og § 256 omfatter denne typen handlinger og oppfyller utvilsomt kravene i konvensjonen. I Norge er også underslag i privat sektor straffbart.

4.5 Maktmisbruk (artikkel 19)

Artikkel 19 forplikter statene til å vurdere å kriminalisere en handling eller unnlatelse i strid med lov foretatt av en offentlig tjenestemann i tjenesten med det formål å oppnå en utilbørlig fordel for seg selv eller andre.

Gjerningsbeskrivelsen i artikkel 19 dekkes av straffebudene om korrupsjon, se overfor. En tjenestemann kan straffes for korrupsjon dersom vedkommende krever, mottar eller aksepterer et tilbud om en utilbørlig fordel i anledning av stilling, verv eller oppdrag (passiv korrupsjon). Videre kan tjenestemannen straffes for forsøk på korrupsjon. Ettersom det å søke å oppnå en utilbørlig fordel rammes av straffebudene mot korrupsjon, vil også ulike former for maktmisbruk med det formål å oppnå en utilbørlig fordel rammes.

4.6 Ulovlig berikelse (artikkel 20)

Artikkel 20 forplikter statene til i overensstemmelse med landets konstitusjon og grunnleggende prinsipper i landets rettsorden å vurdere å kriminalisere såkalt ulovlig berikelse. Ulovlig berikelse er definert som en betydelig økning i en offentlig tjenestemanns aktiva, som vedkommende ikke med rimelighet kan forklare i forhold til hans eller hennes lovlige inntekt.

I *høringsnotatet* gav departementet uttrykk for følgende mening om artikkel 20 (punkt 3.6 side 21):

«Slik departementet tolker bestemmelsen, legger den den bevisbyrden på den siktede, som må godtgjøre at den betydelige formuesøkningen stammer fra lovlige inntekter for å unngå straff for ulovlig berikelse. Et slikt straffebud ville gitt opphav til vanskelige spørsmål om forholdet til uskyldspresumsjonen slik den er nedfelt i blant annet den europeiske menneskerettskonvensjon artikkel 6 nr. 2: Enhver som blir siktet for en straffbar handling, skal antas uskyldig inntil skyld er bevist etter loven. Etter departementets mening er det ikke ønskelig å foreslå et slikt straffebud. Departementet antar at formålet med artikkel 20 oppfylles bedre gjennom andre tiltak enn ved et slikt straffebud. Skatte-, regnskaps-, selskaps- og offentlighetsregler, lønn- og godtgjøringssystemer, retningslinjer om sidegjøremål osv. vil være med på både å forebygge ulovlig berikelse for offentlige tjenestemenn og gjøre det vanskelig å skjule eventuelle forsøk på å skaffe seg en slik formue. Videre minsker reglene om utvidet inndragning (straffeloven § 34 a) behovet for et straffebud som beskrevet i artikkel 20. Dersom en offentlig tjenestemann blir funnet skyldig i en straffbar handling og vilkårene ellers i § 34 a er oppfylt, kan alle formuesgoder som tilhører lovovertrederen, inndras hvis han ikke sannsynliggjør at de er ervervet på lovlig måte.»

Høringsinstansene ble likevel bedt om å vurdere om det kunne være grunn til å vedta en straffebestemmelse mot ulovlig berikelse som formulert i konvensjonen.

Nærings- og handelsdepartementet, Utenriksdepartementet, Politiets sikkerhetstjeneste, Advokatforeningen og Kommunenes Sentralforbund har uttalt seg om artikkel 20 og støtter alle departementet i at det ikke bør foreslås en egen straffebestemmelse om ulovlig berikelse.

Departementet foreslår etter dette ikke en egen straffebestemmelse om ulovlig berikelse.

4.7 Hvitvasking av utbytte fra en straffbar handling (artiklene 23 og 24)

4.7.1 Innholdet i forpliktelsen og gjeldende rett

Artikkel 23 nr. 1 lyder slik i norsk oversettelse:

«Hver statspart skal vedta, i samsvar med de grunnleggende prinsippene i sin nasjonale lovgivning, lovgivning og andre tiltak som er nødvendige for å fastsette at følgende handlinger er straffbare når de begås med forsett:

- a) i. å konvertere eller overføre formuesgoder, med kunnskap om at formues-

- godet er utbytte av en straffbar handling, i den hensikt å skjule eller tilsløre formuesgodets ulovlige opprinnelse eller å hjelpe en person som er innblandet i det underliggende straffbare forholdet, med å unndra seg rettsfølgene av sin handling,
- ii. å skjule eller tilsløre et formuesgodes egentlige art, opphav eller plassering, rådigheten over det, dets bevegelser, eiendomsretten til eller rettighetene som er knyttet til det, med kunnskap om at formuesgodet er utbytte av en forbrytelse,
- b) med forbehold for grunnsetningene i statspartens rettsorden:
- i. erverv, besittelse eller bruk av formuesgoder, med kunnskap om, på mottakstidspunktet, at formuesgodet er utbytte av en straffbar handling,
  - ii. delaktighet i, befatning med eller avtale om å begå, forsøk på å begå og medvirkning til, tilrettelegging for og rådgivning om gjennomføring av straffbare forhold fastsatt i samsvar med denne artikkel.»

Artikkel 23 nr. 2 slår fast at kriminaliseringen skal gjelde utbytte av så mange straffbare handlinger som mulig, og i hvert fall handlinger som skal kriminaliseres i medhold av konvensjonen. Videre skal den gjelde straffbare handlinger som er begått både utenfor og innenfor statens jurisdiksjon. Når det gjelder handlinger som er begått utenfor statens jurisdiksjon, kan statene kreve at handlingen også ville ha vært straffbar dersom den ble begått innenfor statens jurisdiksjon (dobbel straffbarhet).

Etter artikkel 24 skal også det å skjule eller holde tilbake utbytte av en straffbar handling kriminaliseres.

Hvitvasking rammes av straffeloven § 317. Etter denne bestemmelsen er det blant annet straffbart å yte bistand til å sikre utbytte, for eksempel gjennom oppbevaring, skjuling, sending, konvertering eller avhending av utbytte og formuesgjenstander som trer i stedet for utbytte. Straffebudet omfatter utbytte av enhver straffbar handling og rammer både forsettelig og uaktsomt heleri. Videre gjelder bestemmelsen utbytte av straffbare handlinger begått i utlandet dersom handlingen etter sin art er straffbar også i Norge, jf. Ot.prp. nr. 53 (1992-93) side 25.

I *høringsnotatet* ga departementets uttrykk for at heleribestemmelsen i hovedsak dekker de forhold artikkel 23 og 24 krever kriminalisert. På to punkter mente departementet likevel det var nødvendig å foreslå endringer for å oppnå best mulig

samsvar mellom forpliktelsen etter artikkel 23 til å kriminalisere hvitvaskingshandlinger og norsk rett. Dette gjelder hvitvasking av utbytte fra egen straffbar handling og forbund (avtale om å begå hvitvasking). I det følgende vil forslagene til lovendring på disse to punktene bli drøftet.

4.7.2 Hvitvasking av utbytte fra en straffbar handling man selv har begått («self-laundering»)

4.7.2.1 Gjeldende rett og forslaget i høringsnotatet

Etter *gjeldende norsk rett* anses det ikke straffbart for en lovbrøyer å foreta handlinger for å sikre utbyttet for seg selv. Heleribestemmelsen kan for eksempel ikke anvendes i konkurrans med straffebudet mot tyveri eller bedrageri, se bl.a. Rt. 2003 side 1376 med videre henvisninger. Standpunktet er begrunnet med at lovovertrederens senere disposisjon over for eksempel tyvgodset konsumeres av tilegnelsen som er skjedd ved tyveriet, og det samme er lagt til grunn ved bedrageri selv om det der ikke er noe vilkår om tilegnelse. På den annen side anvendes ofte § 317 i tilfeller der det ikke kan bevises at den siktede begikk handlingen som fremskaffet utbyttet.

I *høringsnotatet* viste departementet at FN-konvensjonen artikkel 23 forplikter medlemsstatene til å kriminalisere hvitvasking av utbytte fra egne straffbare handlinger. Riktignok finnes det en unntakshjemmel i artikkel 23 nr. 2 bokstav e, men om denne muligheten skriver departementet på s. 23 i *høringsnotatet*:

«Artikkel 23 nr. 2 åpner for ikke å kriminalisere hvitvasking av utbytte fra en straffbar handling man selv har begått, men bare dersom grunnleggende prinsipper i statspartens interne lovgivning krever det. Financial Action Task Force (FATF) har i sin tredje evaluering av Norge (rapport 10. juni 2005), se punkt 80 i rapporten, (jf. <http://www.fatf-gafi.org>) lagt til grunn at det ikke finnes noen slike grunnleggende prinsipper i norsk rett. Departementet er enig i at det ikke finnes grunnlovsmessige eller andre fundamentale prinsipper som er til hinder for å gjøre dette straffbart i Norge – rettstilstanden er snarere et resultat av den norske lovgivningstradisjonen på strafferettens område. Norge er dermed forpliktet til å endre straffeloven på dette punktet.»

Det nærmere innholdet i forpliktelsen og lovtekniske muligheter for å dekke dette i straffeloven er drøftet i *høringsnotatet*, se punkt 3.7.2, særlig s. 24. Departementet tolker artikkel 23 nr. 1 slik at det ikke er påkrevd å kriminalisere særskilt erver-

vet, besittelsen eller bruken av formuesgoder når det er det er den som har begått primærlovbruddet som har slik befattning med utbyttet. Det som kreves kriminalisert er sikringshandlinger som f.eks. konvertering eller overføring av utbyttet fra en annen straffbar handling som man selv har begått.

Høringsinstansene ble så bedt om å uttale seg om to alternative forslag til endring i straffeloven § 317 for å dekke hvitvasking av utbytte fra egen straffbar handling. Alternativ 1 gjør oppregningen i straffeloven § 317 om til en eksemplifikasjon av måter å sikre utbytte på, samtidig som det blir gjort straffbart å sikre utbyttet fra egen straffbar handling. Alternativ 2 innebærer at straffeloven § 317 får et nytt annet ledd som særskilt retter seg mot den som hvitvasker utbyttet av en straffbar handling vedkommende selv har begått. Alternativ 1 går noe lenger i enn konvensjonen krever, mens alternativ 2 er tettere knyttet opp mot konvensjonsteksten.

4.7.2.2 Høringsinstansenes syn og departementets syn nå

Ingen av høringsinstansene har innvendinger mot departementets vurdering av forholdet mellom konvensjonsforpliktelsene og norsk rett. Høringsinstansene deler seg imidlertid i synet på hvilket av alternativene i høringsnotatet som bør legges til grunn.

Riksadvokaten, Den norske revisorforening og Kommunenes Sentralforbund støtter alternativ 1. *Riksadvokaten* begrunner sitt standpunkt slik:

«Ubytteheleri er et stort problem internasjonalt (se f.eks. Rt. 2004 side 598), og straffeloven § 317 er uten tvil et effektivt verktøy mot denne type handlinger og vinningskriminalitet. Det fremstår således ikke betenkelig kriminalpolitisk å la bestemmelsen «overoppfylle» konvensjonens krav. Tatt i betraktning at det finnes utallige måter å hvitvaske utbytte på, og at kriminelle stadig utvikler nye metoder er det betryggende å vedta en bestemmelse som trolig vil fange opp fremtidige – og som i dag fremstår som fantasifulle – hvitvaskingsmetoder.»

Nærings- og handelsdepartementet, ØKOKRIM, Politiets sikkerhetstjeneste og Advokatforeningen støtter alternativ 2. Dette begrunnes bl.a. med at man bør være varsom med å kriminalisere i større utstrekning enn behovet tilsier og at alternativ 2 vil skape mindre behov for grensedragning mot primærlovbruddet. *Politiets sikkerhetstjeneste* peker også på prosessuelle fordeler med å skille ut hvitvasking av eget utbytte i et eget ledd i bestemmelsen, for eksempel blir det lettere å identifisere hvilket straffalternativ som anvendes.

Departementet holder fast ved at det er et eget straffverdig forhold å forsøke å sikre utbyttet fra et straffbart forhold – også når det er en selv som har begått primærhandlingen. Ingen av høringsinstansene har bestridt dette under høringen. I høringsnotatet, punkt 3.7.2 side 23 begrunner departementet standpunktet slik:

«Det kan, i tillegg til at FN-konvensjonen krever det, anføres flere grunner for å kriminalisere det å sikre (hvitvaske) utbyttet av en straffbar handling man selv har begått. Å kanalisere utbyttet av en straffbar handling inn i samfunnet for å tilsløre hvor det stammer fra, er ofte misbruk av økonomisk infrastruktur. Dessuten kan virksomhet som i seg selv er legal, men som reelt sett delfinansieres med utbytte fra straffbare handlinger i hvitvaskingsøyemed, utkonkurrere legale virksomheter som ikke har noen slik tilknytning til kriminalitet. Ytterligere et argument for å kriminalisere hvitvasking av utbytte fra en handling man selv har begått, er at det blir vanskeligere å finne frem til formuesgodene igjen og returnere dem til eieren, selv om primærlovbruddet blir oppklart.»

I høringsnotatet er det også vist til at Straffelovkommisjonens leder i mindretall gikk inn for at det i arbeidet med ny straffelov skulle vurderes om hvitvasking av utbytte fra eget straffbart forhold burde være selvstendig straffbart forhold (se NOU 2002: 4 punkt 9.7.2 side 308). I tillegg til internasjonale forpliktelser ble det vist til at det kan gi urimelige resultater om utbytte fra handlinger som ikke kan straffes i Norge, hvitvaskes her uten at gjerningspersonen kan straffes for det (eller det underliggende forholdet). I høringen ble mindretallets forslag støttet fra Finansnæringens Hovedorganisasjon.

Departementet går på bakgrunn av høringen inn for å endre straffeloven § 317 i samsvar med alternativ 2 i høringsnotatet i hovedsak med samme begrunnelse som høringsinstansene som støtter dette alternativet, har gitt. Et nytt ledd i § 317 som retter seg særskilt mot den som hvitvasker utbyttet av en straffbar handling vedkommende selv har begått kan utformes slik at det direkte dekker konvensjonsforpliktelsen. Kriminalisering av handlinger bør ikke skje i større grad enn nødvendig og ut fra en vurdering av handlingenes straffverdighet. Dette er i tråd med prinsippene for kriminalisering som er lagt til grunn for den nye straffeloven, se Ot.prp. nr. 90 (2003-2004), kapittel 7. Høringen har ikke avdekket noe behov for å kriminalisere hvitvasking utover konvensjonens krav. Dersom det i framtiden skulle

vise seg at § 317 ikke dekker faktiske hvitvaskings-handlinger, vil departementet vurdere ordlyden på nytt.

Departementet mener videre at et eget ledd i straffeloven § 317 som retter seg særskilt mot hvitvasking av utbytte fra eget straffbart forhold, vil gi en mer informativ regel enn om nykriminaliseringen føyes til i bestemmelsens første ledd. En bestemmelse om hvitvasking av utbytte fra eget straffbart forhold skal i utgangspunktet brukes i konkurrans med straffebudet som rammer primærlovbruddet. Rettsanvenderen må imidlertid foreta en grensedragnin slik at ikke to straffebud brukes på det samme straffverdige forholdet. Det er ikke meningen å dekke befatning med utbyttet som allerede er dekket gjennom gjerningsbeskrivelsen av primærlovbruddet med forslaget til ny hvitvaskingsbestemmelse. Lovforslaget som var presentert som alternativ 1 i høringsnotatet gir større behov for slik grensedragnin enn alternativ 2. Hovedforskjellen er at alternativ 1 ville rammet en ren besittelse av utbyttet, mens alternativ 2 krever at det er gjort noe for å tilsløre hvor utbyttet stammer fra. Alternativ 2 gir derfor en klarere avgrensning mot andre straffebud, f.eks. mot tyveri, og gir opphav til færre konkurransspørsmål.

4.7.3 Forbund (avtale) om å begå hvitvasking

I *høringsnotatet* antok departementet at straffeloven § 317, sammen med § 49 om forsøk, oppfyller forpliktelsen i artikkel 23 bokstav b ii, bortsett fra det å inngå en avtale om hvitvasking. Gjerningsinnholdet i § 317 er til dels beskrevet som en bistands- eller medvirkningshandling. Bestemmelsen har derfor ikke noe eget medvirkningstillegg (se Ot.prp. nr. 53 (1992-93) s. 27).

Norsk straffelovgivning bygger generelt på det syn at forberedelseshandlinger bare unntaksvis bør kriminaliseres (se også punkt 4.10 nedenfor). Visse forberedelseshandlinger er imidlertid straffbare etter særskilte straffebud. En hovedgruppe av straffebud som rammer forberedelseshandlinger, retter seg mot den som inngår forbund (avtale) om å begå nærmere bestemte straffbare handlinger, se f.eks. straffeloven §§ 94, 147 a, 159, 225 tredje ledd, 233 a og 269 nr. 1.

Straffeloven § 162 c retter seg mot den som inngår forbund mot noen om å begå alvorlige forbrytelser som ledd i virksomheten til en organisert kriminell gruppe. Med organisert kriminell gruppe menes i bestemmelsen en organisert

gruppe på tre eller flere personer som har som et hovedformål å begå en handling som kan straffes med fengsel i minst 3 år, eller hvor en vesentlig del av virksomheten består i å begå slike handlinger. Det vil si at en avtale om å hvitvaske utbytte fra en straffbar handling kan være straffbar i Norge dersom vilkårene i § 162 c er oppfylt. For eksempel vil en avtale om at penger som stammer fra organisert salg av narkotika skal «vaskes» via investeringer i oppussing av leiligheter, kunne straffes dersom vilkårene ellers i § 162 c er oppfylt. Avtalen er imidlertid ikke straffbar etter § 162 c dersom den kun involverer to personer, eller ikke begås som ledd i virksomheten til en organisert kriminell gruppe.

Også reglene om psykisk medvirkning kan bidra til å oppfylle konvensjonsforpliktelsen. Inngåelse av en avtale om hvitvasking av utbytte mellom to personer vil kunne innebære at den ene personen psykisk har medvirket til den andres lovover-tredelse, og på den måten kunne straffes. Dersom to personer seg i mellom avtaler hvordan utbytte fra menneskehandel kan skjules gjennom investeringer i utenlandske selskaper (og ingen av dem faktisk overtrer straffeloven § 224 eller forsøker dette), vil imidlertid avtalen være straffri etter gjeldende rett. Det samme gjelder dersom avtalen blir inngått etter at den straffbare handlingen som gir utbyttet, har funnet sted.

I *høringsnotatet* foreslo departementet en ny forbundsbestemmelse i straffeloven § 318 (paragrafnummeret er i dag ikke i bruk) for best mulig å oppfylle forpliktelsen i konvensjonens artikkel 23. Konvensjonen forplikter statene bare til å kriminalisere forsettlig hvitvaskingshandlinger, se artikkel 23 nr. 1 første punktum. Skyldkravet i straffelovens øvrige forbundsbestemmelser er forsett. På den bakgrunn foreslo departementet at skyldkravet i en ny forbundsbestemmelse om hvitvasking skulle være forsett. Videre gikk departementet inn for at strafferammen skal være bøter eller fengsel inntil 3 år. Dette ble begrunnet med at en avtaleinngåelse ligger nær opptil rådgivning og annen psykisk medvirkning som kan straffes med bøter eller fengsel inntil 3 år etter § 317 første ledd.

Utenriksdepartementet, ØKOKRIM, Politiets sikkerhetstjeneste, Advokatforeningen og Kommunenes Sentralforbund støtter departementets forslag.

Departementet vil på denne bakgrunn foreslå en ny bestemmelse i straffeloven § 318 som kriminaliserer det å inngå forbund med noen om å hvitvaske utbytte fra en kriminell handling som foreslått i *høringsnotatet*.

4.7.4 Øvrige endringer i straffeloven § 317

4.7.4.1 Redaksjonelle endringer

I *høringsnotatet* gav departementet uttrykk for at det var behov for enkelte redaksjonelle endringer i straffeloven § 317. Det har ikke kommet fram motforestillinger mot disse forslagene under høringen.

Departementet foreslår derfor at «hvitvasking» nevnes eksplisitt både i overskriften til straffeloven kapittel 31 («Heleri og hvitvasking») og i selve lovteksten, for å synliggjøre hvitvaskingsalternativet. «Hvitvasking» foreslås brukt i første ledd i parentes etter andre straffalternativ, i nytt annet ledd om hvitvasking av utbytte fra eget straffbart forhold og i leddet om grov overtredelse. Fordi ordet «heleri» er brukt i gjeldende § 317 må synliggjøringen av hvitvaskingsalternativet også føre til enkelte språklige justeringer i ordlyden. Det samme gjelder innføringen av et nytt ledd. Departementet viser til merknadene til endringene i § 317, se punkt 8.1.

4.7.4.2 Skyldkravet

Videre ba departementet i *høringsnotatet* høringsinstansene uttale seg om uaktsomme overtredelser av nytt ledd om hvitvasking av utbytte av egen straffbar handling bør rammes, jf. § 317 femte ledd.

Riksadvokaten og ØKOKRIM peker på at selv om det kan virke mindre praktisk at slike overtredelser skal skje uaktsomt, er det bevismessige grunner til å ha et slikt skyldkrav også for disse overtredelsene. ØKOKRIM viser til at begrunnelsen for at gjeldende straffelov § 317 rammer uaktsomme handlinger, dels var at forsett i noen tilfeller er vanskelig å bevise. *Politiets sikkerhetstjeneste* antar at det vil være tilstrekkelig om man bare kan straffe de forsettlige overtredelsene.

Departementet er enig med riksadvokaten og ØKOKRIM og foreslår derfor at også uaktsom hvitvasking av utbytte fra eget straffbart forhold skal rammes av straffeloven § 317.

4.7.4.3 Økt strafferamme for hvitvasking av utbytte av narkotikaforbrytelse

I *høringsnotatet* ble høringsinstansene også bedt om å uttale seg om § 317 fjerde ledd om narkotikaforbrytelse bør få anvendelse på slike handlinger som er foreslått dekket av nytt annet ledd. *Riksadvokaten* og *Politiets sikkerhetstjeneste* har uttalt seg om dette spørsmålet og går inn for at fjerde ledd bør få anvendelse på hvitvasking av utbytte fra eget straffbart forhold. *Politiets sikkerhetstjeneste* uttaler:

«Strl § 317 fjerde ledd øker strafferammen til 21 års fengsel dersom det dreier seg om utbytte

fra en narkotikaforbrytelse. Meningen er at straffenivået for heleri og hvitvasking av utbytte fra narkotikaforbrytelser skal stå i samsvar med det relativt høye straffenivået som er etablert for narkotikaforbrytelser. Slik vi vurderer forslaget til straffeansvar for selvvasking bør nåværende fjerde ledd gis anvendelse også på selvvasking av utbytte fra en narkotikaforbrytelse. Det er neppe grunn til at den som vasker utbytte fra sin egen narkotikaforbrytelse skulle komme bedre ut enn en som foretar hvitvasking av andres narkotikaforbrytelse. Nettopp fordi narkotikaforbrytelser er egnet til å gi meget store økonomiske gevinster, som må hvitvaskes, er det her grunn til å søke å vern samfunnet for skadevirkningene av at store verdier og eller beløp settes inn i eksisterende kriminalitet.»

Riksadvokaten peker også på at departementet bør vurdere om fjerde ledd bør utvides til å gjelde annen samfunnsskadelig kriminalitet som f.eks. menneskehandel som også gir store kostnader for samfunnet og den enkelte og hvor profittmotivet er sterkt fremtredende.

Departementet foreslår med støtte i uttalelsene fra riksadvokaten og *Politiets sikkerhetstjeneste* at regelen i § 317 nåværende fjerde ledd også skal gjelde ved hvitvasking av utbytte fra eget straffbart forhold. Departementet vil ikke i denne omgang foreslå å utvide anvendelsesområdet for regelen til også å gjelde andre forbrytelser, men vil ta riksadvokatens innspill med seg i arbeidet med ny straffelov.

4.8 Obstruksjon av rettsforfølgning (artikkel 25)

Artikkel 25 forplikter statene til å kriminalisere to former for motarbeiding av rettsvesenet: påvirking av vitneutsagn og annen bevisføring ved bruk av vold, trusler eller bestikkelser og påvirking av dommere og andre ved bruk av vold eller trusler.

Forpliktelsen dekkes fullt ut av straffeloven § 132 a om motarbeiding av rettsvesenet, og av straffebudene mot korrupsjon når det gjelder bestikkelser (se ovenfor).

4.9 Ansvar for juridiske personer (artikkel 26)

Etter artikkel 26 må statene kunne holde juridiske personer ansvarlige – enten strafferettslig, sivilt eller administrativt – for overtredelser av straffebudene i konvensjonen. Straffansvar for foretak etter

norsk rett rekker videre enn dette, jf. straffeloven §§ 48 a og 48 b. Dette er blant annet lagt til grunn i Ot.prp. nr. 90 (2003-2004) om lov om straff (straffeloven), se side 240 (punkt 17.2).

4.10 Medvirkning og forsøk (artikkel 27)

Artikkel 27 forplikter statene til å kriminalisere medvirkning til handlinger som skal belegges med straff i medhold av konvensjonen. Det er opp til statene å vurdere om også forsøk på og forberedelse til slike handlinger bør kriminaliseres.

Etter straffeloven § 49 er forsøk på forbrytelser straffbart. Videre etablerer de aktuelle straffebudene medvirkningsansvar enten uttrykkelig eller som en direkte følge av gjerningsbeskrivelsen. Straffeloven § 317 om hvitvasking har ikke noe eget medvirkningstillegg, men er delvis beskrevet som en bistands- eller medvirkningshandling, og oppfyller derfor konvensjonens krav.

I tråd med konvensjonens krav vurderte departementet i høringsnotatet om forberedelse til korrupsjon og hvitvasking bør gjøres straffbart i større grad enn i dag (høringsnotatet punkt 3.10 side 28):

«Lovgiverne har normalt vært av den oppfatning at forberedelseshandlinger som hovedregel ikke bør kriminaliseres. Enkelte forberedelseshandlinger, som f.eks. det å inngå forbund om å begå enkelte straffbare handlinger, er likevel gjort straffbare. Straffeloven § 162 c rammer den som inngår forbund om å begå alvorlige straffbare handlinger som ledd i organisert kriminalitet. Avtale om å utføre handlinger som rammes av straffeloven §§ 276 a til 276 c kan derfor være straffbar dersom vilkårene i § 162 c er oppfylt.»

Videre viste departementet i høringsnotatet til forarbeidene til alminnelig del i ny straffelov og argumentene som der ble anført mot en generell bestemmelse om kriminalisering av forberedelseshandlinger (Ot.prp. nr. 90 (2003-2004) punkt 8.4.4, side 104). Stortinget sluttet seg til departementets syn (Innst. O. nr. 72 (2004-2005) punkt 7.3.2, side 19) og oppfordret departementet til å vurdere kriminalisering av konkrete forberedelseshandlinger i forbindelse med utarbeidningen av de enkelte straffebud. Departementet ga i høringsnotatet uttrykk for at det ikke var argumenter for ytterligere å kriminalisere forberedelse til korrupsjonshandlinger eller hvitvasking. Høringsinstansene ble likevel bedt om å vurdere om det foreligger spesielle omstendigheter som tilsier at denne typen forberedelseshandlinger bør kriminaliseres

utover det som i dag allerede kan straffes, og eventuelt hvilke handlinger som i så fall bør straffes.

Ingen av høringsinstansene har påpekt noe behov for ytterligere kriminalisering av forberedelseshandlinger. Derimot støtter instansene som har uttalt seg – *riksadvokaten, Politiets sikkerhetstjeneste, Advokatforeningen og Kommunenes Sentralforbund* – departementets standpunkt. *Riksadvokaten* uttaler:

«Riksadvokaten er på linje med departementet, jf. uttalelse i Ot. prp. 90 (2003-2004), også når det gjelder anførselene for ikke å innføre en generell bestemmelse som kriminaliserer forberedelseshandlingene. Dette stiller seg etter riksadvokatens syn heller ikke annerledes når det gjelder forberedelser til korrupsjon og hvitvasking. Igjen vises det til straffeloven § 162c som vil kunne fange opp de tilfeller der forberedelsene er straffverdige. Når det gjelder hvitvasking vil en anta at i flere tilfeller der handlingen oppfattes som en forberedelse, straffes som forsøk. Bestemmelsen i § 317 vil på bakgrunn av sine handlingsalternativer gi mulighet til å angripe hvitvaskingshandlingen allerede i den spede begynnelse som straffbart forsøk. Et eksempel er der gjerningsmannen eller en tredjemann har opprettet konto med det formål å sette inn utbyttet (ikke uvanlig sikringstiltak). Opprettelsen vil kunne straffes som forsøk (forutsatt at oppfyllelsesforsett foreligger). I praksis vil det kunne by på problemer å bevise straffbare forberedelser, selv om det objektivt sett kan pekes på omstendigheter som er påfallende. Ikke sjelden må en på bakgrunn av handlingens ytre kjennemerker bevise skyldkravet. Det er uansett en fase på veien mot fullbyrdet overtredelse hvor det er lett å skape «rimelig tvil». Det bør etter riksadvokatens oppfatning være meget tungtveiende hensyn som gjør at handlinger så tidlig i fasen kriminaliseres, særlig fordi straffeloven rammer forsøk og § 162c allerede rammer kvalifiserende tilfeller av forberedelser. Det er også et moment – som nevnt i Ot. prp. 90 (2003-2004) – at straffverdigheten ikke er fremtredende.»

Departementet foreslår etter dette ingen ytterligere kriminalisering av forberedelseshandlinger til korrupsjon og hvitvasking.

4.11 Kunnskap, forsett og formål som elementer i et straffbart forhold (artikkel 28)

Artikkel 28 gjelder beviskrav og sier at kunnskap, forsett eller formål som forutsettes som element i et straffbart forhold fastsatt i samsvar med konven-

sjonen, skal kunne utledes av objektive faktiske omstendigheter.

Norsk rett er i samsvar med dette. Ved vurderingen av hvilken skyld gjerningspersonen har utvist, er det gjerningspersonens overveielser på gjerningstidspunktet som skal ligge til grunn. Enhver skal bedømmes etter sin egen oppfatning av den faktiske situasjonen handlingen ble utført i. Men dersom det ikke foreligger en full tilståelse, må retten med utgangspunkt i de faktiske omstendigheter som er bevist, og «med anvendelse av vanlig sunn fornuft og allment aksepterte erfaringssetninger» (jf. Rt. 1974 s. 382 på side 385), forsøke å slå fast hva gjerningspersonen tenkte og vurderte i gjerningsøyeblikket for å kunne bedømme skyldgraden.

4.12 Foreldelse (artikkel 29)

Artikkel 29 stiller krav om at foreldelsesfristene skal være lange nok for å sikre at korrupsjonssaker kan pådømmes.

Forpliktelsen er dekket opp gjennom reglene om foreldelse i straffeloven § 67. Strafferammene i straffeloven § 276 a til § 276 c gjør at simpel korrupsjon og påvirkningshandel foreldes 5 år etter at det straffbare forholdet er opphørt. For grov korrupsjon er foreldelsesfristen 10 år. Resultatet vil bli det samme etter ny straffelov, jf. lov 20. mai 2005 nr. 28 § 86. Departementet legger til grunn at dette oppfyller kravene i konvensjonen.

4.13 Strafforfølgning, pådømmelse og reaksjoner (artikkel 30)

Artikkel 30 har ulike krav knyttet til at forfølgningen, pådømmelsen og reaksjonene på handlinger som dekkes av konvensjonen skal ta hensyn til alvorligheten ved korrupsjon. Forpliktelsene er dekket opp i følgende regelverk:

Straffebudene som dekker konvensjonsforpliktelsene, særlig straffeloven § 276 a til § 276 c om korrupsjon og § 317 om hvitvasking, har strafferammer som gjør at reglene om varetektsfengsling i straffeprosessloven kapittel 14 kommer til anvendelse. Strafferammen i de relevante straffebudene gjør det også mulig å ta i bruk de fleste av straffeprosesslovens tvangsmidler, særlig ved mistanke om grov overtredelse. Prøveløslatelse reguleres av straffegjennomføringsloven, se §§ 43-45. Domfelte kan løslates på prøve når to tredjedeler av straffen er gjennomført. Etter straffeloven § 29 kan den som kjennes skyldig i en straffbar handling, fra-

dømmes retten til offentlig stilling eller til å inneha visse stillinger eller utøve virksomhet. En arbeidstaker eller tjenestemann som gjør seg skyldig i korrupsjon i tjenesten, kan avskjediges etter gjeldende regler i arbeidsmiljøloven eller tjenestemannsloven. Suspensjon kan iverksettes som et midlertidig tiltak, mens mistanke om korrupsjon undersøkes eller etterforskes. Se nærmere om stillingsvernreglene i punkt 3.2, under omtalen av artikkel 7.

4.14 Frysing, beslag og inndragning (artikkel 31)

Artikkel 31 har bestemmelser om frysing av midler, beslag og inndragning av utbytte etter en straffbar handling som dekkes av konvensjonen. Reglene om inndragning (straffeloven §§ 34-37 d), og reglene om beslag og heftelse (straffeprosessloven kapittel 15 og 17) gjelder uavhengig av hvilken straffbar handling utbyttet stammer fra og dekker forpliktelsene i artikkel 31.

4.15 Beskyttelse av vitner, sakkyndige og ofre (artikkel 32)

Artikkelen omhandler tiltak som skal iverksettes for å beskytte vitner, sakkyndige og ofre i forbindelse med at de forklarer seg for politiet eller retten. Både regler og andre mer praktiske tiltak vil kunne være med på å oppfylle formålet med artikkel 32.

Det er iverksatt nasjonale retningslinjer for vitnebeskyttelse. Vitnebeskyttelsestiltakene omfatter både aktører i rettsvesenet, ofre for vold i nære relasjoner og ofre for organisert kriminalitet. De nasjonale retningslinjene etablerer to ansvarsnivåer for beskyttelse: Et lokalt nivå hvor politidistriktene har ansvar for å ivareta vitners sikkerhet innenfor eget distrikt, samt et nasjonalt nivå som ivaretas av Politidirektoratet. I tillegg har Politidirektoratet ansvar for samarbeid og koordinering av vitnebeskyttelse og koordinering av vitnebeskyttelse med andre land.

Personer som står i fare for å bli utsatt for alvorlig kriminalitet rettet mot liv, helse eller frihet kan nå innvilges ny identitet (fødselsnummer), jf. politiloven kapittel II a. Politidirektoratet har dessuten igangsatt et arbeid for å utarbeide rutiner for opplæring og bruk av lyd og videoopptak av politiavhør.

Straffeprosessloven §§ 130 a og 234 a åpner mulighet for anonym vitneførsel i enkelte saker. Med hjemmel i straffeprosessloven § 284 kan til-

talte på nærmere vilkår bli bedt om å forlate retts-salen mens et vitne forklarer seg. Straffeloven § 132 a (jf. også punkt 4.8 ovenfor) setter straff bl.a. for den som truer et vitne eller andre aktører i en retts sak.

4.16 Følger av korrupsjonshandlinger (artikkel 34)

Artikkel 34 forplikter partene til å sørge for at korrupsjon skal få konsekvenser, som for eksempel at avtaler blir ugyldige eller at tillatelser trekkes tilbake. På bakgrunn av Norske Lov 5-1-2 og rettspraksis er det grunnlag for å si at avtaler som innebærer korrupsjon normalt vil bli satt til side. Det vises særlig til Rt. 2004 s. 1582, som gjaldt et tilfelle som kunne sammenlignes med korrupsjon. Korrupsjon vil også som regel lede til at et forvaltningsvedtak må anses som ugyldig, og eventuelt omgjøres etter reglene i forvaltningsloven.

4.17 Erstatning for skade (artikkel 35)

Artikkel 35 pålegger partene å sørge for at skadelidende etter korrupsjonshandlinger har tilgang til rettsapparatet for å få erstatning fra de ansvarlige for korrupsjonshandlingen.

Etter norsk rett vil den som har lidt økonomisk tap kunne gå til søksmål for å få sitt tap erstattet av skadevolderen.

Justisdepartementet sendte 12. oktober 2005 på høring et forslag til en erstatningsbestemmelse om ansvar for skade voldt ved korrupsjon. Bestemmelsen har bl.a. som formål å tydeliggjøre norsk rett og å oppfylle kravene i Europarådets sivilrettslige konvensjon om korrupsjon. Høringsfristen var 1. februar 2006. Det var delte meninger om forslaget under høringen, og departementet vil vurdere spørsmålet om oppfølging som egen sak.

4.18 Spesialiserte myndigheter (artikkel 36)

Statspartene skal etter artikkel 36 påse at det finnes et eller flere organer som har særlig kompetanse til å bekjempe korrupsjon ved rettshåndheving.

I Norge er denne kompetansen lagt til ØKO-KRIM sentralt. Som et tiltak i regjeringens handlingsplan mot økonomisk kriminalitet har dessuten alle politidistriktene etablert tverrfaglige økoteam hvor juridisk, politifaglig og økonomisk ekspertise er representert.

4.19 Samarbeid med rettshåndhevingsmyndigheter (artikkel 37)

Artikkel 37 pålegger partene å legge til rette for samarbeid mellom politi-/påtalemyndighet og personer som tar eller har tatt del i korrupsjonshandlinger.

Straffeloven § 59 annet ledd pålegger retten å ta en uforbeholden tilståelse i betraktning som et formildende moment ved straffutmålingen. Retten kan nedsette straffen under det for handlingen bestemte lavmål og til en mildere straffart. Bestemmelsen legger til rette for kontakt og samarbeid mellom politiet og påtalemyndigheten og personer som helt eller delvis tilstår korrupsjonshandlinger.

4.20 Samarbeid mellom nasjonale myndigheter (artikkel 38 jf. artikkel 39 nr. 2 og artikkel 33)

Disse artiklene forplikter statene til å gjennomføre tiltak for å oppmuntre til samarbeid mellom på den ene side offentlige tjenestemenn, privat sektor og borgerne og rettshåndhevende myndigheter. Som et tiltak i regjeringens handlingsplan mot økonomisk kriminalitet skal det vurderes å etablere et fast samarbeidsorgan mellom offentlig og privat sektor. For øvrig vises det til drøftelsen av ansattes yringsfrihet og varsling i punkt 3.3.1. Også en avklaring av ansattes rett og plikt til å varsle om korrupsjonslignende forhold på arbeidsplassen, legger til rette for samarbeid mellom enkeltpersoner og rettshåndhevende myndigheter.

4.21 Bankansattes taushetsplikt (artikkel 40)

Artikkel 40 fastsetter en plikt for partene til å sørge for at regelverk som regulerer bankansattes taushetsplikt/rett ikke er til hinder for etterforskning av korrupsjonssaker.

Etter sparebankloven § 21 og forretningsbankloven § 18 har tillits- og tjenestemenn og revisorer i en bank taushetsplikt om det som de i stillingsmedfør får kjennskap til om bankens eller bankkundes eller en annen banks eller dens bankkundes forhold, hvis de ikke etter lov har plikt til å gi opplysninger.

I forbindelse med etterforskning av straffesaker plikter vitner som har taushetsplikt etter disse bestemmelsene å gi forklaring til politiet om forhold som omfattes av taushetsplikten, jf. straffepro-

sesseloven § 230 annet ledd første og annet punktum.

4.22 Straffregistrering (artikkel 41)

Artikkel 41 tillater at statene tar hensyn til tidligere domfellelser i andre stater ved rettslig behandling av forbrytelser som omfattes av konvensjonen.

Etter norsk rettspraksis er tidligere straffer et skjerpene moment, jf. også straffeloven § 61 og strafferegistreringsloven § 2 første ledd, som åpner for bruk av straffattest i strafferettspleien. I samsvar med hovedregelen om fri bevisførsel er det ikke noe i veien for at domstolene også anser tidligere domfellelse i utlandet som et skjerpene

moment i straffutmålingen (selv om § 61 ikke får anvendelse i slike tilfeller). Departementet ser derfor ikke behov for noen særskilt lovregulering av dette.

4.23 Jurisdiksjon (artikkel 42)

Artikkel 42 pålegger konvensjonsstatene en plikt til å etablere jurisdiksjon over de handlinger som pliktes kriminalisert i henhold til konvensjonen. Bestemmelsen fastsetter både hva jurisdiksjonen må omfatte og angir i tillegg i hvilke tilfeller statene kan etablere en utvidet jurisdiksjon. Departementet anser at konvensjonens forpliktelser på dette punkt er dekket av straffeloven § 12.

5 Internasjonalt samarbeid (konvensjonen kapittel IV)

5.1 Innledning

Departementet foreslår ikke lovendringer for å oppfylle kravene i kapittel IV. Spørsmålet om frysing av midler (artikkel 46 nr. 3 jf. 31 nr. 2) ble likevel tatt opp særskilt i høringsnotatet og er kommentert i punkt 4.14. I det følgende redegjøres kort for hvilke regelverk som dekker konvensjonsforpliktelsene om internasjonalt samarbeid.

Artikkel 43 fastsetter at statene skal samarbeide ved straffesaker i henhold til bestemmelsene i kapittel IV. *Artikkel 44* legger til grunn at handlinger etter konvensjonen gir grunnlag for utlevering av lovbrøyttere. *Artikkel 45* omhandler overføring av straffedømte. *Artikkel 46* gir et omfattende regelverk for gjensidig bistand under etterforskning og rettslig behandling av forbrytelser som omfattes av konvensjonen. Departementet anser at utleveringsloven (lov 13. juni 1975 nr. 39), loven om overføring av domfelte (lov 20. juli 1991 nr. 67) og domstolloven § 46 og praktiseringen av disse regelsettene dekker forpliktelsene i artikkel 43 til 46.

Artikkel 47 oppfordrer statene til å overveie overføring av den rettslige behandlingen av saker som omfattes av konvensjonen til en annen stat, særlig hvor flere stater har jurisdiksjon. *Artikkel 48* og *49* fastlegger at statene skal samarbeide på politi- og påtalenivå for å styrke effektiviteten i deres arbeid.

Som et eksempel på en avtale som skal bidra til at overføringer av rettsbehandling skjer i praksis, viser departementet til Eurojustsamarbeidet. I rådsbeslutningen 28. februar 2002 om opprettelsen av Eurojust artikkel 6 og 7 er overføring av etterforskning og rettsforfølgning regulert. Konvensjonen oppfordrer også statene til å inngå avtaler om felles etterforskningstiltak. Norske politi- og påtalemyndigheter deltar allerede i flere ulike internasjonale samarbeidsavtaler.

5.2 Frysing av midler (artikkel 46 nr. 3 jf. artikkel 31 nr. 2)

Artikkel 46 nr. 3 bokstav c og j forplikter konvensjonsstatene til på bestemte vilkår å fryse midler

etter anmodning fra en fremmed stat. En tilsvarende bestemmelse om adgangen til å benytte tvangsmidler innenlands finnes i artikkel 31 nr. 2.

Etter norsk rett kan det besluttes heftelse for et bestemt beløp for å sikre for eksempel et krav om inndragning, jf. straffeprosessloven § 217. Departementet antok i *høringsnotatet* at heftelse vil være tilstrekkelig for å oppfylle forpliktelsene i konvensjonen. Heftelse innebærer at det tas sikkerhet i den siktedes formuesgjenstander for et bestemt beløp. Det vil være tilstrekkelig for å sikre utenlandske staters krav, for eksempel på tilbakeføring av midler som stammer fra korrupsjon. Departementet pekte videre på at det ikke var noe behov for å utvide virkeområdet for reglene om båndlegging, jf. straffeprosessloven kapittel 15 b, slik at også dette tvangsmidlet kan benyttes i saker om korrupsjon. Båndlegging vil i utgangspunktet omfatte *alle* formuesgodene til den det gjelder, og således gå vesentlig lenger enn det konvensjonen krever.

Av høringsinstansene er det kun *Advokatforeningen* og *Kommunenenes sentralforbund* som har kommentert dette spørsmålet. Begge stiller seg bak departementets vurdering av at reglene om heftelse dekker konvensjonsforpliktelsen.

Departementet foreslår etter dette ingen lovendringer for å dekke forpliktelsen i artikkel 46 nr. 3 jf. artikkel 31 nr. 2.

5.3 Særlige etterforskningsmetoder (artikkel 50)

Artikkel 50 omhandler ekstraordinære etterforskningsmetoder, blant annet teknisk sporing, avlytting, infiltrering og kontrollert levering.

Strafferammene i det enkelte straffebud har betydning for hvilke etterforskningsmetoder som kan brukes. Straffebudene som dekkes av konvensjonen (særlig korrupsjon og hvitvasking), har strafferamme som gjør at de fleste av etterforskningsmetodene i straffeprosessloven kan komme til anvendelse. Grov korrupsjon har en strafferamme på 10 år, og kan etterforskes ved hjelp av ethvert tvangsmiddel i straffeprosessloven. Sempel

korrupsjon som utføres som et ledd i organisert kriminalitet, har en strafferamme på 6 år. Det betyr at for eksempel at teknisk sporing (straffeprosessloven § 202 b) og kontroll av kommunikasjonsanlegg (straffeprosessloven § 216 b) kan tas i bruk i slike saker, selv om korrupsjonen ikke er grov.

Infiltrasjon og andre provokasjonsliknende tiltak (for eksempel såkalt kontrollert levering) er i

dag ikke lovfestet. Grensen for hva som er lovlig bruk av slike etterforskningsmetoder, følger i dag av rettspraksis og retningslinjer fra riksadvokaten. Justisdepartementet vil oppnevne et eget utvalg for å etterkontrollere lovgivningen om inngripende etterforskningsmetoder, og da vil også spørsmålet om lovfesting av infiltrasjon mv. bli tatt opp.

6 Tilbakeføring av midler (konvensjonen kapittel V)

6.1 Innledning

Artikkel 51 slår fast at tilbakeføring av midler som stammer fra en ulovlig handling, er et fundamentalt prinsipp i denne konvensjonen og at statene skal gi hverandre den mest utstrakte assistanse og samarbeid i dette henseende. Artikkel 56, 58 og 59 omhandler ulike sider at det internasjonale samarbeidet. Departementet viser til at ØKOKRIM kan betegnes som en økonomisk etterretningsenhet som nevnt i artikkel 58.

Innholdet i de øvrige artiklene drøftes i det følgende. Departementet foreslår enkelte lov- og forskriftendringer for å oppfylle forpliktelsene i konvensjonens kapittel V, se nedenfor.

6.2 Forebygging og avdekking av overføring av utbytte fra en forbrytelse (artikkel 52)

Artikkel 52 gjelder forebygging og avdekking av overføring av utbytte fra en forbrytelse.

Tiltakene og vurderingstemaene som angis der, ligner i stor grad tiltakene som fremgår av artikkel 14. Statene skal etter nr. 1 i tråd med nasjonal lovgivning pålegge finansinstitusjonene å kontrollere kunders identitet i forskjellige situasjoner, og utføre strengere kontroll av konti som innehas av eller på vegne av enkeltpersoner som har, eller har hatt, fremtredende offentlige tjenester eller verv, samt konti som innehas av deres familiemedlemmer og nære medarbeidere. I nr. 2 angis ulike tiltak som statene kan vedta, for eksempel å utgi retningslinjer for hvilke fysiske eller juridiske personer hvis konti det bør føres særlig kontroll med. Etter nr. 3 skal statene sikre at partens finansinstitusjoner fører et tilstrekkelig register over konti og transaksjoner av kunder nevnt i nr. 1. Etter nr. 4 skal statene vedta tiltak for å forebygge opprettelse av banker som ikke har fysisk tilstedeværelse, og som ikke er tilknyttet en regulert finansgruppe, samt overvåke korrespondentbankforhold.

I nr. 5 oppfordres statene bl.a. til å vurdere å innføre ordninger for økonomiske opplysninger om utvalgte offentlige tjenestemenn. Etter nr. 6

skal statene også vurdere om utvalgte offentlige tjenestemenn som har eierinteresser i eller annen myndighet over en finanskonto i en fremmed stat skal pålegges å melde fra om slike forhold til vedkommende myndigheter.

Finansdepartementet som har ansvar for relevant regelverk, mener at det ikke trengs noen lovendring for å oppfylle konvensjonen artikkel 52.

Kravene i nr. 3 anses oppfylte gjennom reguleringen i hvitvaskingsloven med tilhørende forskrifter (se punkt 3.6 ovenfor). I nr. 4 første punktum kreves tiltak for å hindre at det opprettes banker som ikke har fysisk tilstedeværelse og som ikke er en del av en finansgruppe. Nr. 4 annet punktum oppfordrer til en vurdering av såkalte korrespondentbankforbindelser. Departementet anser disse kravene oppfylt gjennom kravene i hvitvaskingsloven, konsesjonskravene for banker etter sparebankloven og forretningsbankloven, samt gjennom tilsynsordninger for finansinstitusjoner. Departementet legger til grunn at konvensjonen ikke er til hinder for slik grensekryssende banktjenesteyting som følger av EØS-reglene etter «det konsoliderte bankdirektiv (2000/12/EF)».

Artikkel 52 nr. 5 og 6 er vurderingspunkter som etter sitt innhold ikke fordrer lovendringer. Departementet viser til at det etter norsk rett foreligger ulike opplysnings- og rapporteringsplikter om privatpersoners økonomi, for eksempel rapportering av ligningsopplysninger til skattemyndighetene.

Departementet tar sikte på å ta initiativ til at ordninger for økonomiske opplysninger mv. for offentlige tjenestemenn blir vurdert. Det kan være naturlig at vurderingens gjøres i forbindelse med gjennomføring av EUs tredje hvitvaskingsdirektiv, som omtales nedenfor.

Når det gjelder kravene i nr. 1, vises det til at det er fastsatt utførlige krav til finansinstitusjoners kontroll av kunders identitet i hvitvaskingsloven § 5, jf. hvitvaskingsforskriften, samt krav til registrering og oppbevaring av opplysninger om kunder, jf. hvitvaskingsloven § 6 og § 8 (se omtale i høringsnotatet punkt 2.6). Det er også gitt krav om at dersom den rapporteringspliktige vet eller kan ha grunn til å tro at kunden handler på vegne av en

annen eller at en annen eier formuesgodet det handles for, skal den rapporteringspliktige bringe på det rene nærmere angitte opplysninger også om den det handles på vegne av, og registrere slike opplysninger, jf. hvitvaskingsloven § 6 siste ledd. I Kredittilsynets rundskriv nr. 9/2004 «Veiledning til ny lov og forskrift med tiltak mot hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger mv.» er det gitt nærmere veiledning og eksempler.

Hvitvaskingsloven setter ikke spesielle krav til økt kontroll ved etablering av konti av enkeltpersoner som innehar offentlige tjenester eller verv, og deres familiemedlemmer og nære medarbeidere, jf. nr. 1. Etter hvitvaskingsloven § 5 femte ledd kan departementet i forskrift fastsette nærmere regler om gjennomføring av identitetskontroll, hva som anses som gyldig legitimasjon og unntak fra plikten til å kreve legitimasjon og til å foreta identitetskontroll.

Departementet legger til grunn at bestemmelsen gir adgang til å fastsette forskrifter som måtte være nødvendige for at kravet i konvensjonen artikkel 52 nr. 1 kan oppfylles. Alternativt kan Kredittilsynet fastsette rundskriv om slik skjerpet kontroll. På denne bakgrunn anses det ikke nødvendig med lovendringer for å oppfylle kravet i konvensjonen nr. 1.

Spørsmålet om krav til økt kontroll ved etablering av konti av personer som innehar offentlige tjenester eller verv har direkte berøringspunkter med EUs tredje hvitvaskingsdirektiv av 26. oktober 2005. Direktivet trådte i kraft 15. desember 2005. Gjennomføringsfristen er 15. desember 2007. Det tredje hvitvaskingsdirektiv er EØS-relevant. Direktivet inneholder blant annet bestemmelser hvor det stilles krav om økt kontroll i forbindelse med etablering av kundeforhold med visse personer som innehar offentlige tjenester eller verv. Det vises også til at det er gitt lignende anbefalinger i FATF anbefaling nr. 6. Finansdepartementet skal etter planen sette i gang arbeidet med gjennomføring av det tredje hvitvaskingsdirektiv våren 2006. Etter Finansdepartementets oppfatning vil det være naturlig å vurdere regelendringer i forbindelse med dette arbeidet.

6.3 Direkte tilbakeføring av midler (artikkel 53)

Artikkel 53 regulerer direkte tilbakeføring av midler, det vil si uten at det skjer som ledd i gjensidig bistand. Statene er forpliktet til å gjøre det mulig for en konvensjonsstat som har lidt skade som følge av korrupsjon, å gå til sivil søksmål i staten

og gi domstolene mulighet til å idømme erstatning og anerkjenne en annen statsparts krav som rettmessig eier av formuesgoder som er ervervet ved et straffbart forhold.

Dersom prosessforutsetningene er til stede, er det ikke noe til hinder for at en fremmed stat går til sivil søksmål i Norge. Retten vil da som ellers kunne fastslå eiendomsforholdet til formuesgoder og tilkjenne erstatning. En fremmed stat vil som fornærmet eller skadelidt kunne kreve erstatning i en straffesak eller en sak om inndragning, jf. straffeprosessloven § 3.

6.4 Tiltak for tilbakeføring av formuesgoder gjennom internasjonalt samarbeid om inndragning (artikkel 54)

Artikkel 54 gjelder tiltak for å få tilbakeført utbytte gjennom internasjonalt samarbeid i inndragningssaker. Artiklene 54 og 55 henger sammen på den måten at artikkel 54 skal sikre at det nasjonale regelverket gir grunnlag for den bistanden artikkel 55 gir anvisning på.

Norge har omfattende regler om inndragning i straffeloven §§ 34 – 37 d. For å oppfylle forpliktelsene om internasjonalt samarbeid i artikkel 54 foreslår departementet enkelte lov- og forskriftendringer, se nedenfor.

6.4.1 Fullbyrding av en utenlandsk beslutning om inndragning

Etter artikkel 54 nr. 1 bokstav a er statene forpliktet til å fullbyrde en utenlandsk avgjørelse om inndragning.

I *høringsnotatet* antok departementet at norsk rett ikke fullt ut oppfylte denne bestemmelsen, punkt 5.4.1, side 37:

«Overfor de statene som er bundet av FNs konvensjon om ulovlig håndtering av og handel med narkotika og psykotrope stoffer (1988) eller Europarådets konvensjon om hvitvasking, ransaking, beslag og inndragning av økonomisk utbytte fra straffbare handlinger (1990), gjelder reglene i lov 20. juli 1991 nr. 67 om overføring av domfelte, jf. forskrift 1. februar 1995 nr. 90 om utvidelse av anvendelsesområdet til lov 20. juli 1991 nr. 67 om overføring av domfelte. Etter loven §§ 1 og 9 kan utenlandske avgjørelser om strafferettslige reaksjoner – herunder inndragning, jf. forskriften del I – fullbyrdes i Norge. Det kreves imidlertid en særskilt avgjørelse av spørsmålet om inndragning skal skje eller ikke. Denne avgjørelsen kan tref-

fes ved dom etter § 9 annet punktum, eller det kan utferdiges et forelegg i medhold av § 10.

Overfor stater som ikke er part i disse konvensjonene, blir spørsmålet om norske myndigheter på egen hånd kan treffe beslutning om inndragning. Etter straffeloven § 34 kan utbytte av «straffbar handling» inndras. Det fremgår av straffeloven § 12 nr. 4 bokstav a at korrupsjon er straffbart i Norge også om handlingen er foretatt i utlandet av en utlending. Derimot rammes enkelte av de handlingene som konvensjonen pålegger statene å kriminalisere under fellesbetegnelsen korrupsjon, ikke av de norske korrupsjonsbestemmelsene, men av andre straffebud. Det gjelder, i hvert fall delvis, heleri, motarbeiding av rettsvesenet, underslag og maktmisbruk. For enkelte av disse straffebudene kreves det for at en handling som er begått i utlandet av en utlending skal kunne straffes i Norge, at handlingen er straffbar også i det landet den ble foretatt og at den skyldige bor eller oppholder seg i Norge, jf. § 12 nr. 4 bokstav b.

I prinsippet er inndragningsbestemmelsen anvendelig ved inndragning av utbytte fra straffbare handlinger som er omfattet av strl. § 12. Men retten må foreta en selvstendig prøvelse av om det er bevist at det aktuelle beløpet stammer fra en straffbar handling. Den kan derfor ikke uten videre bygge på en eventuell avgjørelse om inndragning som er truffet i den anmodende staten.

Justisdepartementet antar på denne bakgrunnen at norsk rett ikke tilfredsstillere kravene i konvensjonen. I henhold til artikkel 54 nr. 1 bokstav a kreves det at kompetent myndighet gis adgang til å «fullbyrde en avgjørelse om tilbakeføring truffet av en domstol i en annen statspart». Formuleringen tyder på at det ikke er tilstrekkelig at det er adgang til å inndra midlene; det kreves at retten skal kunne beslutte inndragning uten selv å foreta en selvstendig vurdering av grunnlaget for inndragning. Etter gjeldende norsk rett vil imidlertid den utenlandske avgjørelsen bare utgjøre et bevismoment. Departementet foreslår derfor at FN-konvensjonen om korrupsjon inkluderes i del I av forskriften som utvider anvendelsesområdet til lov om overføring av domfelte:

«Lov 20. juli 1991 nr. 67 om overføring av domfelte gjelder også i forholdet mellom Norge og de stater som har sluttet seg til FNs konvensjon om ulovlig håndtering av og handel med narkotika og psykotrope stoffer (1988), Europarådets konvensjon om hvitvasking, ransaking, beslag og inndragning av økonomisk utbytte fra straffbare handlinger (1990) eller FNs konvensjon mot korrupsjon (2003), for såvidt gjelder avgjørelser om inndragning som omfattes av konvensjonene.»

Av høringsinstansene har *Advokatforeningen* sagt at de støtter forskriftsendringen. *Nærings- og handelsdepartementet* mener det bør være en viss adgang for norsk domstol til materiell prøving av saken, og uttrykker tvil om det er slik etter loven om overføring av domfelte.

Departementet viser til begrunnelsen og forslaget til oppfyllelse av konvensjonsforpliktelsen gjennom forskriftsendring. Departementet vil sørge for å endre forskriften senest samtidig med ikraftsettingen av lovforslagene i proposisjonen her.

6.4.2 Anmodning om bruk av tvangsmidler

I henhold til artikkel 54 nr. 2 bokstav b er statene forpliktet til å gi kompetente myndigheter adgang til å fryse eller beslaglegge midler etter anmodning, forutsatt at det gis et rimelig grunnlag for å anta at det er tilstrekkelige grunner for å foreta en slik handling og at midlene vil bli inndratt. Til forskjell fra bokstav a er det ikke et vilkår at et kompetent organ i den anmodende staten har besluttet beslag.

Etter utleveringsloven § 24 nr. 2 kan begjæringer om bruk av tvangsmidler bare etterkommes dersom det godtgjøres at det foreligger beslutning om bruk av tvangsmidler, utferdiget i samsvar med vedkommende stats lovgivning. Etter ordlyden i artikkel 54 nr. 2 bokstav b kan det ikke stilles krav om at det foreligger en beslutning i den anmodende staten.

I *høringsnotatet* foreslo departementet en endring i utleveringsloven slik at det gjøres unntak for kravet til beslutning i § 24 nr. 2 for de tilfellene det følger av en overenskomst med en fremmed stat at beslutning ikke kan kreves. Ingen *høringsinstanser* har hatt motforestillinger mot endringen.

Departementet foreslår etter dette at utleveringsloven § 24 nr. 2 endres i tråd med forslaget i *høringsnotatet*.

6.5 Internasjonalt samarbeid om inndragning (artikkel 55)

Artikkel 55 fastsetter prosedyrer for anmodninger om inndragning. I henhold til artikkel 55 nr. 1 er konvensjonsstatene forpliktet til å forelegge en anmodning om inndragning for kompetent myndighet med sikte på en beslutning om inndragning og, hvis inndragning besluttes, gjennomføre den. Alternativt kan statene forelegge en utenlandsk avgjørelse om inndragning for nasjonale myndigheter slik at den kan fullbyrdes. Anmodninger om

inndragning er ikke regulert i utleveringsloven i dag.

Som vist i punkt 6.4.1 har man i norsk rett til en viss grad åpnet for fullbyrding av utenlandske avgjørelser, jf. lov 20. juli 1991 nr. 67 om overføring av domfelte med tilhørende forskrift 1. februar 1995 nr. 90 om utvidelse av anvendelsesområdet for loven.

I *høringsnotatet* viste departementet til at rettsikkerhetsmessige hensyn taler for at det ikke åpnes opp for å inndra utbytte eller andre ting med tilknytning til en straffbar handling i Norge dersom forholdet verken faller inn under norsk straffelovs virkeområde eller det er besluttet inndragning i den staten som har jurisdiksjon (punkt 5.5 side 38):

«Det vil i mange tilfeller være vanskelig for en norsk domstol å vurdere om vilkårene for inndragning er oppfylt i slike saker. I de tilfellene der norsk straffelov får anvendelse på handlinger foretatt i utlandet både av norske statsborgere og andre, for eksempel ved korrupsjon, jf. § 12 nr. 3 bokstav a og nr. 4 bokstav a, vil inndragning kunne besluttes i Norge etter de alminnelige reglene. Departementet antar derfor at det heller ikke er behov for å åpne for inndragning når den straffbare handlingen faller utenfor straffelovens virkeområde og det ikke er besluttet inndragning i den staten som har jurisdiksjon. Høringsinstansene bes likevel om å vurdere om andre hensyn tilsier at det likevel bør åpnes for inndragning i slike tilfeller.»

Ordlyden i artikkel 55 nr. 1 taler for at statene har et valg når det gjelder gjennomføring av forpliktelsen. I *høringsnotatet* viste departementet til at det finnes en tilsvarende bestemmelse i Europarådets konvensjon om hvitvasking, ransaking, beslag og inndragning av økonomisk utbytte fra straffbare handlinger (1990) artikkel 13 nr. 1:

«1. En part som har mottatt en anmodning fra en annen part om inndragning av hjelpemidler eller utbytte på sitt territorium, skal:

- a) iverksette en kjennelse om inndragning av slike hjelpemidler eller slikt utbytte, avsagt av en domstol hos parten som har fremmet anmodningen, eller
- a) legge anmodningen fram for vedkommende myndigheter slik at det kan treffes beslutning om inndragning, og iverksette beslutningen dersom den treffes.»

I den forklarende rapporten til europarådskonvensjonen understrekes det i punkt 44 at statene kan velge hvilken av metodene for samarbeid den ønsker å gjennomføre. Statene er ikke forpliktet til

å åpne for begge fremgangsmåtene. Departementet legger til grunn at FN-konvensjonen skal tolkes på samme måte.

Av høringsinstansene er det bare *Advokatforeningen* som uttaler seg om spørsmålet. Foreningen støtter departementets forslag.

Departementet foreslår etter dette at forpliktelsen i artikkel 55 nr. 1 bokstav a oppfylles ved at FN-konvensjonen mot korrupsjon tas inn i forskrift 1. februar 1995 nr. 90, slik at en avgjørelse om inndragning fra en annen konvensjonsstat kan fullbyrdes i Norge etter reglene i lov 20. juli 1991 nr. 67 om overføring av domfelte.

6.6 Tilbakeføring av inndratte midler (artikkel 57)

I henhold til artikkel 57 er statene forpliktet til å tilbakeføre inndratte midler som stammer fra korrupsjon. Paragraf 57 skiller mellom underslag av offentlige midler og hvitvasking av slike midler, jf. nr. 3 bokstav a, og utbytte fra andre straffbare handlinger som er dekket av konvensjonen, jf. nr. 3 bokstav b. I det første tilfellet er statene forpliktet til å tilbakeføre midler som er inndratt i henhold til artikkel 55, på grunnlag av en endelig dom i den anmodende staten. I andre saker kan den anmodende staten kreve at den anmodende staten «reasonably establishes its prior ownership» til de inndratte midlene. Eventuelt kan den anmodende staten anerkjenne «damage to the requesting State Party» som grunnlag for å returnere midlene.

I *høringsnotatet* ble det vist til at det allerede i Ot.prp. nr. 90 (2003-2004) ble foreslått nye regler om hvem inndragning kan skje til fordel til. Forslaget ble utformet med tanke på at bestemmelsen skal oppfylle forpliktelsene i FN-konvensjonen mot korrupsjon. Stortinget vedtok departementets forslag uendret. Bestemmelsen finnes i straffeloven 2005 § 75 og lyder:

«Inndragning skjer til fordel for statskassen når ikke annet er bestemt.

I dommen eller ved en senere kjennelse av den tingretten som avgjorde spørsmålet om inndragning, kan retten bestemme at det inndratte skal anvendes til dekning av erstatningskrav fra den skadelidte.

Departementet kan bestemme at det inndratte skal deles mellom den norske stat og en eller flere andre stater. Ved avgjørelsen skal det blant annet legges vekt på hvilke utgifter som har påløpt i statene, og i hvilke land skadevirkninger har oppstått og utbytte er oppnådd. Deling etter leddet her kan ikke føre til at dek-

ning av den skadelidtes erstatningskrav etter annet ledd reduseres.»

Straffeloven § 2005 er ikke trådt i kraft, men departementet foreslo i samme proposisjon tilsvarende endringer i den gjeldende straffelov § 37 d, som nå lyder:

«Inndragning skjer til fordel for statskassen når ikke annet er bestemt.

I dommen eller ved en senere kjennelse av den tingrett som avgjorde spørsmålet om inndragning, kan retten bestemme at det inndratte skal anvendes til dekning av erstatningskrav fra den skadelidte.

Departementet kan bestemme at det inndratte skal deles mellom den norske stat og en eller flere andre stater. Ved avgjørelsen skal det blant annet legges vekt på hvilke utgifter som har påløpt i statene, og i hvilke land skadevirk-

ninger har oppstått og utbytte er oppnådd. Deling etter leddet her kan ikke føre til at dekning av den skadelidtes erstatningskrav etter annet ledd reduseres.

Når utbytte er inndratt etter § 34, og domfelte eller noen som er ansvarlig for skaden, etter pådømmelsestiden har betalt erstatning til fornærmede, kan retten etter krav fra domfelte bestemme at inndragningsbeløpet blir å nedsette tilsvarende. Det samme gjelder dersom domfelte betaler skatt eller avgift som tilsvarer inndragningen. Krav etter leddet her må framsettes for retten senest ett år etter at avgjørelsen om inndragning ble rettskraftig.»

Denne endringen trådte i kraft 1. januar 2006. Norsk rett oppfylder dermed konvensjonens krav etter artikkel 57.

7 Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslagene til endringer i straffeloven utvider området for det straffbare og har som formål å bekjempe hvitvasking mer effektivt. Dette kan føre til noen flere pådømmelser og lengre utmålt straff. Dette vil kunne gi noe økt belastning på strafferechtsapparatet og til beslag av flere fengselsplasser.

Forslaget til endring i utleveringsloven vil kunne føre til et økt antall rettsanmodninger om frysing og beslag av midler for å sikre inndragningskrav. Eksakte tall er det vanskelig å angi, men kostnadene må antas å bli beskjedne og vil bli dekket innenfor eksisterende budsjetterammer.

8 Merknader til de enkelte bestemmelsene

8.1 Til endringene straffeloven

Til kapitteloverskriften til kapittel 31

Begrepet «hvitvasking» foreslås tilføyd kapitteloverskriften for å synliggjøre at kapitlet også omfatter hvitvasking. Det samme gjøres i lovteksten for øvrig, se merknaden til § 317.

Til § 317

I første ledd er det kun foreslått en redaksjonell endring. Etter første straffalternativ er «heleri» tilføyd i parentes og etter andre straffalternativ er «hvitvasking» tilføyd i parentes. Formålet er å synliggjøre hvitvaskingsalternativet og gjøre det tydelig at bestemmelsen rammer både heleri og hvitvasking.

Departementet foreslår et nytt *annet ledd*. Endringen gjør det til et selvstendig straffbart forhold å hvitvaske utbytte fra egen straffbar handling. FN-konvensjonen mot korrupsjon forplikter statene til å kriminalisere såkalt «self-laundering» og forslaget gjør det mulig for Norge å ratifisere konvensjonen. Konvensjonen og begrunnelsen for forslaget er behandlet i punktene 4.7.1 og 4.7.2 foran. Tradisjonelt har man ikke i norsk rett ansett det straffbart for en lovbrøyer å foreta handlinger som sikrer utbyttet for seg selv. Lovovertrederens senere disposisjon over for eksempel tyvegods er ansett konsumert av tilegnelsen som er skjedd ved tyveriet. Rettstilstanden etter lovforslaget blir annerledes. Nytt annet ledd *skal* brukes i konkurrans med straffebudet som rammer primærlovbruddet dersom først vilkårene i annet ledd er oppfylt. En ren besittelse av utbytte fra en straffbar handling som man selv har begått, rammes ikke, med mindre det er gjort på en slik måte at vilkårene i annet ledd er oppfylt. Eksempler på handlinger som typisk oppfyller vilkårene i annet ledd er å selge delene fra en bil man selv har stjålet («bilslakt»), eller å kjøpe et pengekrav med kontanter som stammer fra en straffbar handling.

Tidligere annet ledd blir etter endringen tredje ledd. Det er ikke gjort realitetsendringer i dette leddet, men det er foretatt en språklig forenkling og tilpassing til endringene for øvrig i paragrafen.

Tidligere tredje til sjette ledd blir fjerde til syvende ledd med enkelte språklige endringer.

Til ny § 318

Departementet foreslår en ny § 318 som kriminaliserer det å inngå forbund (avtale) om hvitvasking. Bestemmelsen skal bidra til å oppfylle kravene til norsk rett etter FN-konvensjonen mot korrupsjon. Om bakgrunnen for forslaget, se punkt 4.7.3.

Begrepet forbund skal forstås på samme måte som ellers i straffeloven, det vil si at to eller flere personer avtaler at de skal begå en bestemt straffbar handling. Avtalen kan være uttrykkelig eller underforstått. Det kreves ikke at avtalen er inngått skriftlig, eller at den avklarer alle detaljer med hensyn til selve gjennomføringen.

Skyldkravet er forsett. Strafferammen er 3 år.

Dersom overtredelsen av § 318 skjer som ledd i virksomheten til en organisert kriminell gruppe, forhøyes maksimumsstraffen til det dobbelte, jf. straffeloven § 60 a. Med organisert kriminell gruppe menes en organisert gruppe på tre eller flere personer som har som et hovedformål å begå en handling som kan straffes med fengsel i minst 3 år, eller hvor en vesentlig del av virksomheten består i å begå slike handlinger. Dersom avtalen om hvitvasking både faller inn under gjerningsbeskrivelsen i § 162 c og ny § 318, kan de ikke brukes i konkurrans med hverandre. Straffskjerpingsreglen i § 60 a kan ikke brukes sammen med § 162 c.

8.2 Til endringen i utleveringsloven

Til § 24 nr. 2

Endringen gjør det mulig for Norge å ratifisere FN-konvensjonen mot korrupsjon. Bakgrunnen for forslaget finnes i punkt 6.4.1.

Endringen medfører et unntak fra hovedregelen i § 24 nr. 2 om at en begjæring om bruk av tvangsmidler bare kan etterkommes dersom det godkjøres at det foreligger en beslutning om bruk av tvangsmidler, utferdiget i samsvar med vedkommende stats lovgivning. Forslaget innebærer at det gjøres unntak fra kravet om beslutning i landet anmodningen kommer fra, for de tilfellene der det følger av en overenskomst med en fremmed stat at

beslutning ikke kan kreves. Konvensjonen dreier seg konkret om adgangen til på anmodning fra fremmed stat å fryse eller beslaglegge midler med sikte på senere inndragning. Konvensjonen angir at anmodningen må gi et rimelig grunnlag for å anta at det er tilstrekkelige grunner for å foreta en slik handling og at midlene vil bli inndratt for at den skal kunne etterkommes. Dette kan også fungere som en veiledning for anvendelsen av den endrede § 24 nr. 2.

8.3 Til ikraftsettingsbestemmelsen

Departementet går inn for at loven trer i kraft straks. Ikraftsetting krever ikke økonomiske eller

administrative forberedelser, og av hensyn til en hurtigst mulig ratifikasjon er det en fordel om loven settes i kraft så snart som mulig.

Justis- og politidepartementet

tilrår:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om lov om endringer i straffeloven 1902 og utleveringsloven (gjennomføring av FN-konvensjonen mot korrupsjon).

Vi **HARALD**, Norges Konge,

stadfester:

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i straffeloven 1902 og utleveringsloven (gjennomføring av FN-konvensjonen mot korrupsjon) i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om endringer i straffeloven 1902 og utleveringsloven (gjennomføring av FN-konvensjonen mot korrupsjon)

I

I lov 22. mai 1902 nr. 10 Almindelig borgelig Straffelov (straffeloven) gjøres følgende endringer:

Kapitteloverskriften til kapittel 31 skal lyde:

31te Kapitel. Heleri og hvitvasking.

§ 317 skal lyde:

Den som mottar eller skaffer seg eller andre del i utbytte av en straffbar handling (*heleri*), eller som yter bistand til å sikre slikt utbytte for en annen (*hvitvasking*), straffes med bøter eller fengsel inntil 3 år. Som å yte bistand regnes blant annet det å innkreve, oppbevare, skjule, transportere, sende, overføre, konvertere, avhende, pantsette eller la investere utbyttet. Likestilt med utbyttet er gjenstand, fordring eller tjeneste som trer istedenfor utbyttet.

For hvitvasking straffes også den som gjennom konvertering eller overføring av formuesgoder eller på annen måte skjuler eller tilslører hvor utbyttet fra en straffbar handling han selv har begått, befinner seg, stammer fra, hvem som har rådigheten over det, dets bevegelser, eller rettigheter som er knyttet til det.

Den som overtrer første ledd eller annet ledd kan straffes selv om ingen kan straffes for handlingen utbyttet stammer fra på grunn av bestemmelsene i §§ 44 og 46.

Grov overtredelse av første eller annet ledd straffes med fengsel inntil 6 år. Ved avgjørelsen av om overtredelsen er grov, skal det særlig legges vekt på hva slags straffbar handling utbyttet stammer fra, verdien av utbyttet, størrelsen på den eventuelle fordelen gjerningspersonen har mottatt eller skaffet seg eller andre, og om den skyldige har drevet heleri eller hvitvasking sedvanemessig. Gjelder det utbytte av narkotikaforbrytelser, skal det også

legges vekt på art og mengde av det stoffet utbyttet knytter seg til.

Gjelder overtredelsen utbytte av en narkotikaforbrytelse, kan under særdeles skjerpene omstendigheter fengsel inntil 21 år idømmes.

Uaktsom *overtredelse av første eller annet ledd* straffes med bøter eller fengsel inntil 2 år.

Straff etter denne paragrafen får likevel ikke anvendelse på den som mottar utbyttet til vanlig underhold av seg eller andre fra en som plikter å yte slikt underhold, eller på den som mottar utbyttet som normalt vederlag for vanlige forbruksvarer, bruksting eller tjenester.

Ny § 318 skal lyde:

Den som inngår forbund med noen om å begå en handling som nevnt i § 317 første eller annet ledd, straffes med bøter eller fengsel inntil 3 år.

II

I lov 13. juni 1975 nr. 39 om utlevering av lovbrytere m.v. skal § 24 nr. 2 lyde:

Begjæringen framsettes overfor departementet, med mindre annet er fastsatt ved overenskomst med fremmed stat. Begjæringen skal inneholde opplysninger om arten av og tiden og stedet for den straffbare handling. *Hvis ikke annet er fastsatt ved overenskomst med fremmed stat, kan begjæringen bare etterkommes* dersom det godtgjøres at det foreligger beslutning om bruk av tvangsmidler, utferdiget i samsvar med vedkommende stats lovgivning.

III

Loven trer i kraft straks.

Vedlegg 1**United Nation Convention
Against Corruption***Preamble**The States Parties to this Convention,*

Concerned about the seriousness of problems and threats posed by corruption to the stability and security of societies, undermining the institutions and values of democracy, ethical values and justice and jeopardizing sustainable development and the rule of law,

Concerned also about the links between corruption and other forms of crime, in particular organized crime and economic crime, including money-laundering,

Concerned further about cases of corruption that involve vast quantities of assets, which may constitute a substantial proportion of the resources of States, and that threaten the political stability and sustainable development of those States,

Convinced that corruption is no longer a local matter but a transnational phenomenon that affects all societies and economies, making international cooperation to prevent and control it essential,

Convinced also that a comprehensive and multidisciplinary approach is required to prevent and combat corruption effectively,

Convinced further that the availability of technical assistance can play an important role in enhancing the ability of States, including by strengthening capacity and by institution-building, to prevent and combat corruption effectively,

Convinced that the illicit acquisition of personal wealth can be particularly damaging to democratic institutions, national economies and the rule of law,

Determined to prevent, detect and deter in a more effective manner international transfers of illicitly acquired assets and to strengthen international cooperation in asset recovery,

Acknowledging the fundamental principles of due process of law in criminal proceedings and in civil or administrative proceedings to adjudicate property rights,

Bearing in mind that the prevention and eradication of corruption is a responsibility of all States and that they must cooperate with one another, with the support and involvement of individuals and groups outside the public sector, such as civil

**De forente nasjoners
konvensjon mot korrupsjon***Innledning**Statspartene i denne konvensjon,*

som er bekymret over de alvorlige problemene og truslene som korrupsjon innebærer for samfunnets stabilitet og sikkerhet ved å undergrave demokratiets institusjoner og verdier, etiske verdier og rettferdighet og ved å sette bærekraftig utvikling og rettsstaten i fare,

som også er bekymret over forbindelsene mellom korrupsjon og andre former for kriminalitet, særlig organisert kriminalitet og økonomisk kriminalitet, herunder hvitvasking av penger,

som videre er bekymret over korrupsjonssaker som omhandler store verdier, som kan utgjøre en betydelig del av statenes ressurser, samtidig som de truer disse statenes politiske stabilitet og bærekraftig utvikling,

som er overbevist om at korrupsjon ikke lenger er et lokalt problem, men et tverrnasjonalt fenomen som berører alle samfunn og økonomier, og at derfor kreves internasjonalt samarbeid for å forebygge og kontrollere den,

som også er overbevist om at det kreves en helhetlig og tverrfaglig tilnærming for å forebygge og bekjempe korrupsjon effektivt,

som videre er overbevist om at faglig bistand kan spille en viktig rolle med hensyn til å bedre statenes evne til å forebygge og bekjempe korrupsjon effektivt, blant annet ved å styrke kapasiteten og ved institusjonsbygging,

som er overbevist om at ulovlig personlig berikelse kan være særlig skadelig for demokratiske institusjoner, nasjonale økonomier og rettsstaten,

som er fast bestemt på effektivt å forebygge, oppdage og hindre internasjonale overføringer av ulovlig ervervede midler og å styrke internasjonalt samarbeid når det gjelder tilbakeføring av midler,

som erkjenner at grunnleggende rettssikkerhetsprinsipper for tilbørlig behandling i sivil- og straffesaker eller i forvaltningssaker må legges til grunn for tilkjennelse av eiendomsrett,

som tar i betraktning at alle stater har et ansvar for å forebygge og utrydde korrupsjon, og at de må samarbeide med hverandre, med støtte og deltakelse fra enkeltpersoner og grupper utenfor den offentlige sektor, for eksempel det sivile samfunn, ikke-statlige

society, non-governmental organizations and community-based organizations, if their efforts in this area are to be effective,

Bearing also in mind the principles of proper management of public affairs and public property, fairness, responsibility and equality before the law and the need to safeguard integrity and to foster a culture of rejection of corruption,

Commending the work of the Commission on Crime Prevention and Criminal Justice and the United Nations Office on Drugs and Crime in preventing and combating corruption,

Recalling the work carried out by other international and regional organizations in this field, including the activities of the African Union, the Council of Europe, the Customs Cooperation Council (also known as the World Customs Organization), the European Union, the League of Arab States, the Organisation for Economic Cooperation and Development and the Organization of American States,

Taking note with appreciation of multilateral instruments to prevent and combat corruption, including, inter alia, the Inter-American Convention against Corruption, adopted by the Organization of American States on 29 March 1996, the Convention on the Fight against Corruption involving Officials of the European Communities or Officials of Member States of the European Union, adopted by the Council of the European Union on 26 May 1997, the Convention on Combating Bribery of Foreign Public Officials in International Business Transactions, adopted by the Organisation for Economic Cooperation and Development on 21 November 1997, the Criminal Law Convention on Corruption, adopted by the Committee of Ministers of the Council of Europe on 27 January 1999, the Civil Law Convention on Corruption, adopted by the Committee of Ministers of the Council of Europe on 4 November 1999, and the African Union Convention on Preventing and Combating Corruption, adopted by the Heads of State and Government of the African Union on 12 July 2003,

Welcoming the entry into force on 29 September 2003 of the United Nations Convention against Transnational Organized Crime,

Have agreed as follows:

organisasjoner og lokale organisasjoner, dersom deres innsats på dette området skal bli effektiv,

som også tar i betraktning prinsippene om forsvarlig forvaltning av offentlige anliggender og offentlig eiendom, rettferdighet, ansvar og likhet for loven samt behovet for å sikre integritet og å fremme en kultur der korrupsjon ikke godtas,

som roser det arbeidet Kommisjonen for kriminalitetsforebygging og strafferettspleie og De forente nasjoners kontor for kontroll med narkotika og forebygging av kriminalitet har nedlagt for å forebygge og bekjempe korrupsjon,

som minner om det arbeidet som er nedlagt av andre internasjonale og regionale organisasjoner på dette området, herunder virksomheten til Den afrikanske union, Europarådet, Tollsamarbeidsrådet (også kalt Verdens tollorganisasjon), Den europeiske union, Den arabiske liga, Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling og Organisasjonen av amerikanske stater,

som merker seg med glede multilaterale instrumenter for å forebygge og bekjempe korrupsjon, blant annet Den interamerikanske konvensjon mot korrupsjon, som ble vedtatt av Organisasjonen av amerikanske stater 29. mars 1996,¹ Konvensjon om bekjempelse av korrupsjon der tjenestemenn i De europeiske fellesskap eller tjenestemenn i medlemsstater i Den europeiske union er innblandet, som ble vedtatt av Rådet for Den europeiske union 26. mai 1997,² Konvensjon om bekjempelse av korrupsjon og bestikkelser av utenlandske offentlige tjenestemenn i forbindelse med internasjonale forretningstransaksjoner, som ble vedtatt av Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling 21. november 1997,³ Strafferettslig konvensjon mot korrupsjon, som ble vedtatt av Europarådets ministerkomité 27. januar 1999,⁴ Sivilrettslig konvensjon mot korrupsjon, som ble vedtatt av Europarådets ministerkomité 4. november 1999,⁵ og Den afrikanske unions konvensjon om forebygging og bekjempelse av korrupsjon, som ble vedtatt av Den afrikanske unions statssjefer og regjeringssjefer 12. juli 2003,

som ønsker velkommen ikrafttredelsen 29. september 2003 av De forente nasjoners konvensjon mot grenseoverskridende organisert kriminalitet,⁶

er blitt enige om følgende:

¹ Se E/1996/99.

² EFT C 195 av 25.6.1997.

³ Se Corruption and Integrity Improvement Initiatives in Developing Countries (United Nations publication, Sales No. E.98.III.B.18).

⁴ Europarådet, European Treaty Series, nr. 173.

⁵ Ibid., nr. 174.

⁶ Generalforsamlingens resolusjon 55/25, vedlegg I.

*Chapter I***General provisions***Article 1***Statement of purpose**

The purposes of this Convention are:

- a) To promote and strengthen measures to prevent and combat corruption more efficiently and effectively;
- b) To promote, facilitate and support international cooperation and technical assistance in the prevention of and fight against corruption, including in asset recovery;
- c) To promote integrity, accountability and proper management of public affairs and public property.

*Article 2***Use of terms**

For the purposes of this Convention:

- a) «Public official» shall mean: (i) any person holding a legislative, executive, administrative or judicial office of a State Party, whether appointed or elected, whether permanent or temporary, whether paid or unpaid, irrespective of that person's seniority; (ii) any other person who performs a public function, including for a public agency or public enterprise, or provides a public service, as defined in the domestic law of the State Party and as applied in the pertinent area of law of that State Party; (iii) any other person defined as a «public official» in the domestic law of a State Party. However, for the purpose of some specific measures contained in chapter II of this Convention, «public official» may mean any person who performs a public function or provides a public service as defined in the domestic law of the State Party and as applied in the pertinent area of law of that State Party;
- b) «Foreign public official» shall mean any person holding a legislative, executive, administrative or judicial office of a foreign country, whether appointed or elected; and any person exercising a public function for a foreign country, including for a public agency or public enterprise;
- c) «Official of a public international organization» shall mean an international civil servant or any person who is authorized by such an organization to act on behalf of that organization;

*Kapittel I***Alminnelige bestemmelser***Artikkel 1***Formål**

Formålene med denne konvensjon er:

- a) å fremme og styrke tiltak for å forebygge og bekjempe korrupsjon mer effektivt,
- b) å fremme, legge til rette for og støtte internasjonalt samarbeid og faglig bistand i arbeidet med å forebygge og bekjempe korrupsjon, herunder med å tilbakeføre midler,
- c) å fremme integritet, ansvarlighet og forsvarlig forvaltning av offentlige anlegg og offentlig eiendom.

*Artikkel 2***Begrepsbruk**

I denne konvensjon menes med

- a) «offentlig tjenestemann»: i) enhver som innehar stilling innen en statsparts lovgivende myndighet, utøvende myndighet, forvaltning eller rettsvesen, enten vedkommende er utnevnt eller valgt, fast eller midlertidig, betalt eller ubetalt, og uten hensyn til vedkommendes ansenitet, ii) enhver annen som utøver en offentlig funksjon, herunder for et offentlig organ eller offentlig foretak, eller yter en offentlig tjeneste, i henhold til definisjonen i statspartens nasjonale lovgivning og i henhold til anvendelsen på vedkommende statsparts aktuelle lovområde, iii) enhver annen som defineres som «offentlig tjenestemann» i en statsparts nasjonale lovgivning. Når det gjelder visse tiltak i kapittel II i denne konvensjon, kan det med «offentlig tjenestemann» imidlertid menes enhver som utøver en offentlig funksjon eller yter en offentlig tjeneste i henhold til definisjonen i statspartens nasjonale lovgivning og i henhold til anvendelsen på vedkommende statsparts aktuelle lovområde,
- b) «utenlandsk offentlig tjenestemann»: enhver som innehar stilling innen lovgivende myndighet, utøvende myndighet, forvaltning eller rettsvesen i en annen stat, enten vedkommende er utnevnt eller valgt, og enhver som utøver en offentlig funksjon for en annen stat, herunder for et offentlig organ eller offentlig foretak,
- c) «tjenestemann i en offentlig internasjonal organisasjon»: internasjonal tjenestemann eller enhver annen som har fullmakt fra en slik organisasjon til å opptre på vegne av vedkommende organisasjon,

- d) «Property» shall mean assets of every kind, whether corporeal or incorporeal, movable or immovable, tangible or intangible, and legal documents or instruments evidencing title to or interest in such assets;
- e) «Proceeds of crime» shall mean any property derived from or obtained, directly or indirectly, through the commission of an offence;
- f) «Freezing» or «seizure» shall mean temporarily prohibiting the transfer, conversion, disposition or movement of property or temporarily assuming custody or control of property on the basis of an order issued by a court or other competent authority;
- g) «Confiscation», which includes forfeiture where applicable, shall mean the permanent deprivation of property by order of a court or other competent authority;
- h) «Predicate offence» shall mean any offence as a result of which proceeds have been generated that may become the subject of an offence as defined in article 23 of this Convention;
- i) «Controlled delivery» shall mean the technique of allowing illicit or suspect consignments to pass out of, through or into the territory of one or more States, with the knowledge and under the supervision of their competent authorities, with a view to the investigation of an offence and the identification of persons involved in the commission of the offence.
- d) «formuesgode»: alle typer aktiva, både legemlige og ulegemlige, løsøre og fast eiendom, materielle og immaterielle, samt rettslige dokumenter eller andre dokumenter der det framgår at det foreligger eierrettigheter eller andre rettigheter i slike aktiva,
- e) «utbytte av en forbrytelse»: formuesgoder som skriver seg fra, eller som direkte eller indirekte er ervervet ved, et straffbart forhold,
- f) «frysing» eller «beslag»: midlertidig forbud mot overføring, konvertering, avhending eller flytting av formuesgoder, eller midlertidig forvaring av eller kontroll over formuesgoder på grunnlag av avgjørelse truffet av en domstol eller annen kompetent myndighet,
- g) «inndragning», herunder konfiskasjon når det er aktuelt: varig frarøvelse av et formuesgode etter avgjørelse truffet av en domstol eller annen kompetent myndighet,
- h) «underliggende straffbart forhold»: ethvert straffbart forhold som gir utbytte som kan bli gjenstand for et straffbart forhold som definert i artikkel 23 i denne konvensjon,
- i) «kontrollert levering»: metoden med å tillate ulovlige eller mistenkelige forsendelser å passere ut av, gjennom eller inn på én eller flere staters territorium med vedkommende myndigheters vitende og under deres overvåkning, med sikte på å etterforske et straffbart forhold og identifisere personer som er innblandet i det.

Article 3

Scope of application

1. This Convention shall apply, in accordance with its terms, to the prevention, investigation and prosecution of corruption and to the freezing, seizure, confiscation and return of the proceeds of offences established in accordance with this Convention.
2. For the purposes of implementing this Convention, it shall not be necessary, except as otherwise stated herein, for the offences set forth in it to result in damage or harm to state property.

Article 4

Protection of sovereignty

1. States Parties shall carry out their obligations under this Convention in a manner consistent with the principles of sovereign equality and territorial integrity of States and that of non-in-

Artikkel 3

Virkeområde

1. Denne konvensjon får anvendelse, i samsvar med dens bestemmelser, på forebygging, etterforskning og straffeforfølgning av korrupsjon og på frysing, beslag, inndragning og tilbakeføring av utbytte av straffbare forhold fastsatt i samsvar med denne konvensjon.
2. Med hensyn til gjennomføringen av denne konvensjon skal det ikke være et krav, med mindre annet er fastsatt her, at de straffbare forholdene fastsatt i konvensjonen skal føre til skade på statlig eiendom.

Artikkel 4

Suverenitetsvern

1. Statspartene skal oppfylle sine forpliktelser etter denne konvensjon på en måte som er forenlig med prinsippene om statenes suverene likhet og territoriale integritet og med prinsippet

tervention in the domestic affairs of other States.

2. Nothing in this Convention shall entitle a State Party to undertake in the territory of another State the exercise of jurisdiction and performance of functions that are reserved exclusively for the authorities of that other State by its domestic law.

Chapter II

Preventive measures

Article 5

Preventive anti-corruption policies and practices

1. Each State Party shall, in accordance with the fundamental principles of its legal system, develop and implement or maintain effective, coordinated anti-corruption policies that promote the participation of society and reflect the principles of the rule of law, proper management of public affairs and public property, integrity, transparency and accountability.
2. Each State Party shall endeavour to establish and promote effective practices aimed at the prevention of corruption.
3. Each State Party shall endeavour to periodically evaluate relevant legal instruments and administrative measures with a view to determining their adequacy to prevent and fight corruption.
4. States Parties shall, as appropriate and in accordance with the fundamental principles of their legal system, collaborate with each other and with relevant international and regional organizations in promoting and developing the measures referred to in this article. That collaboration may include participation in international programmes and projects aimed at the prevention of corruption.

Article 6

Preventive anti-corruption body or bodies

1. Each State Party shall, in accordance with the fundamental principles of its legal system, ensure the existence of a body or bodies, as appropriate, that prevent corruption by such means as:
  - a) Implementing the policies referred to in article 5 of this Convention and, where appropriate, overseeing and coordinating the implementation of those policies;
  - b) Increasing and disseminating knowledge about the prevention of corruption.

om ikke-innblanding i andre staters indre anliggender.

2. Ikke noe i denne konvensjon skal gi en statspart rett til å utøve, på en annen stats territorium, jurisdiksjon og funksjoner som utelukkende er forbeholdt den annen stats myndigheter etter dens nasjonale lovgivning.

Kapittel II

Forebyggende tiltak

Artikkel 5

Korrupsjonsforebyggende politikk og praksis

1. Hver statspart skal, i samsvar med de grunnleggende prinsippene i sin rettsorden, utforme og gjennomføre eller opprettholde en effektiv og samordnet politikk til bekjempelse av korrupsjon som fremmer deltakelse fra samfunnet, og som gjenspeiler grunnleggende rettssikkerhetsprinsipper, forsvarlig forvaltning av offentlige anliggender og offentlig eiendom, integritet, offentlighet og ansvarlighet.
2. Hver statspart skal bestrebe seg på å etablere og fremme en effektiv praksis som tar sikte på å forebygge korrupsjon.
3. Hver statspart skal bestrebe seg på jevnlig å evaluere aktuelle rettslige instrumenter og administrative tiltak med sikte på å fastslå om de er gode nok til å forebygge og bekjempe korrupsjon.
4. Statspartene skal, når det er hensiktsmessig og i samsvar med de grunnleggende prinsippene i sin rettsorden, samarbeide med hverandre og med aktuelle internasjonale og regionale organisasjoner om å fremme og utarbeide tiltakene nevnt i denne artikkel. Dette samarbeidet kan omfatte deltakelse i internasjonale programmer og prosjekter som tar sikte på å forebygge korrupsjon.

Artikkel 6

Korrupsjonsforebyggende organ eller organer

1. Hver statspart skal, i samsvar med de grunnleggende prinsippene i sin rettsorden, påse at det finnes ett eller flere organer, alt etter hva som er hensiktsmessig, som forebygger korrupsjon ved for eksempel
  - a) å gjennomføre politikken nevnt i artikkel 5 i denne konvensjon og, der det er hensiktsmessig, føre tilsyn med og samordne gjennomføringen av denne politikken,
  - b) å øke og spre kunnskap om forebygging av korrupsjon.

2. Each State Party shall grant the body or bodies referred to in paragraph 1 of this article the necessary independence, in accordance with the fundamental principles of its legal system, to enable the body or bodies to carry out its or their functions effectively and free from any undue influence. The necessary material resources and specialized staff, as well as the training that such staff may require to carry out their functions, should be provided.
3. Each State Party shall inform the Secretary-General of the United Nations of the name and address of the authority or authorities that may assist other States Parties in developing and implementing specific measures for the prevention of corruption.

Article 7

Public sector

1. Each State Party shall, where appropriate and in accordance with the fundamental principles of its legal system, endeavour to adopt, maintain and strengthen systems for the recruitment, hiring, retention, promotion and retirement of civil servants and, where appropriate, other non-elected public officials:
  - a) That are based on principles of efficiency, transparency and objective criteria such as merit, equity and aptitude;
  - b) That include adequate procedures for the selection and training of individuals for public positions considered especially vulnerable to corruption and the rotation, where appropriate, of such individuals to other positions;
  - c) That promote adequate remuneration and equitable pay scales, taking into account the level of economic development of the State Party;
  - d) That promote education and training programmes to enable them to meet the requirements for the correct, honourable and proper performance of public functions and that provide them with specialized and appropriate training to enhance their awareness of the risks of corruption inherent in the performance of their functions. Such programmes may make reference to codes or standards of conduct in applicable areas.
2. Each State Party shall also consider adopting appropriate legislative and administrative measures, consistent with the objectives of this Convention and in accordance with the fundamental principles of its domestic law, to pre-

Artikkel 7

Offentlig sektor

1. Hver statspart skal, når det er hensiktsmessig og i samsvar med de grunnleggende prinsippene i sin rettsorden, bestrebe seg på å innføre, opprettholde og styrke systemer for å rekruttere, ansette, beholde, forfremme og pensjonere tjenestemenn og eventuelt andre ikke-valgte offentlige tjenestemenn
  - a) som bygger på prinsipper om effektivitet og offentlighet samt objektive kriterier som prestasjoner, rettskaffenhet og evner,
  - b) som omfatter tilfredsstillende prosedyrer for utvelgelse og opplæring av personer til offentlige stillinger som anses for å være særlig utsatt for korrupsjon, og eventuelt for forflytting av slike personer til andre stillinger,
  - c) som fremmer tilstrekkelig avlønning og rettferdige lønnsstiger samtidig som det tas hensyn til statspartens økonomiske utviklingsnivå,
  - d) som fremmer utdannings- og opplæringsprogrammer som kan sette dem i stand til å oppfylle kravene til korrekt, hederlig og forsvarlig utøvelse av offentlige funksjoner, og som gir dem spesialisert og hensiktsmessig opplæring for å gjøre dem mer bevisst på de korrupsjonsfarer som ligger i utøvelsen av deres funksjoner. Slike programmer kan henvisse til etiske retningslinjer eller standarder på aktuelle områder.
2. Hver statspart skal også vurdere å vedta hensiktsmessig lovgivning og administrative tiltak, i tråd med målsettingene i denne konvensjon og i samsvar med de grunnleggende prinsippene i den nasjonale lovgivning, for å fastsette

scribe criteria concerning candidature for and election to public office.

3. Each State Party shall also consider taking appropriate legislative and administrative measures, consistent with the objectives of this Convention and in accordance with the fundamental principles of its domestic law, to enhance transparency in the funding of candidatures for elected public office and, where applicable, the funding of political parties.
4. Each State Party shall, in accordance with the fundamental principles of its domestic law, endeavour to adopt, maintain and strengthen systems that promote transparency and prevent conflicts of interest.

Article 8

Codes of conduct for public officials

1. In order to fight corruption, each State Party shall promote, inter alia, integrity, honesty and responsibility among its public officials, in accordance with the fundamental principles of its legal system.
2. In particular, each State Party shall endeavour to apply, within its own institutional and legal systems, codes or standards of conduct for the correct, honourable and proper performance of public functions.
3. For the purposes of implementing the provisions of this article, each State Party shall, where appropriate and in accordance with the fundamental principles of its legal system, take note of the relevant initiatives of regional, inter-regional and multilateral organizations, such as the International Code of Conduct for Public Officials contained in the annex to General Assembly resolution 51/59 of 12 December 1996.
4. Each State Party shall also consider, in accordance with the fundamental principles of its domestic law, establishing measures and systems to facilitate the reporting by public officials of acts of corruption to appropriate authorities, when such acts come to their notice in the performance of their functions.
5. Each State Party shall endeavour, where appropriate and in accordance with the fundamental principles of its domestic law, to establish measures and systems requiring public officials to make declarations to appropriate authorities regarding, inter alia, their outside activities, employment, investments, assets and substantial gifts or benefits from which a conflict of

kriterier for kandidatur og valg til offentlige verv.

3. Hver statspart skal også vurdere å vedta hensiktsmessig lovgivning og administrative tiltak, i tråd med målsettingene i denne konvensjon og i samsvar med de grunnleggende prinsippene i den nasjonale lovgivning, for å sikre økt offentlighet om finansieringen av kandidater til offentlige verv og eventuelt om finansieringen av politiske partier.
4. Hver statspart skal, i samsvar med de grunnleggende prinsippene i sin nasjonale lovgivning, bestrebe seg på å innføre, opprettholde og styrke systemer som fremmer offentlighet og forebygger interessekonflikter.

Artikkel 8

Etiske retningslinjer for offentlige tjenestemenn

1. For å bekjempe korrupsjon skal hver statspart fremme blant annet integritet, ærlighet og ansvarsfølelse hos sine offentlige tjenestemenn, i samsvar med de grunnleggende prinsippene i sin rettsorden.
2. Særlig skal hver statspart bestrebe seg på å anvende, innenfor sine institusjonelle systemer og rettsordener, retningslinjer eller standarder for korrekt, hederlig og forsvarlig utøvelse av offentlige funksjoner.
3. Med hensyn til gjennomføringen av bestemmelsene i denne artikkel skal hver statspart, når det er hensiktsmessig og i samsvar med de grunnleggende prinsippene i sin rettsorden, merke seg aktuelle initiativer fra regionale, interregionale og multilaterale organisasjoner, som Internasjonale etiske retningslinjer for offentlige tjenestemenn, som er inntatt i vedlegget til Generalforsamlingens resolusjon 51/59 av 12. desember 1996.
4. Hver statspart skal også vurdere, i samsvar med de grunnleggende prinsippene i sin nasjonale lovgivning, å treffe tiltak og opprette systemer for å legge til rette for at offentlige tjenestemenn skal kunne melde fra om korrupsjonshandlinger til vedkommende myndigheter når de under utøvelsen av sine funksjoner blir oppmerksomme på slike handlinger.
5. Hver statspart skal, når det er hensiktsmessig og i samsvar med de grunnleggende prinsippene i den nasjonale lovgivning, bestrebe seg på å treffe tiltak og opprette systemer som pålegger offentlige tjenestemenn å avgi erklæringer til vedkommende myndigheter om blant annet sine utenforliggende aktiviteter, ansettelsesforhold, investeringer, formue og betyde-

interest may result with respect to their functions as public officials.

6. Each State Party shall consider taking, in accordance with the fundamental principles of its domestic law, disciplinary or other measures against public officials who violate the codes or standards established in accordance with this article.

Article 9

Public procurement and management of public finances

1. Each State Party shall, in accordance with the fundamental principles of its legal system, take the necessary steps to establish appropriate systems of procurement, based on transparency, competition and objective criteria in decision-making, that are effective, inter alia, in preventing corruption. Such systems, which may take into account appropriate threshold values in their application, shall address, inter alia:
  - a) The public distribution of information relating to procurement procedures and contracts, including information on invitations to tender and relevant or pertinent information on the award of contracts, allowing potential tenderers sufficient time to prepare and submit their tenders;
  - b) The establishment, in advance, of conditions for participation, including selection and award criteria and tendering rules, and their publication;
  - c) The use of objective and predetermined criteria for public procurement decisions, in order to facilitate the subsequent verification of the correct application of the rules or procedures;
  - d) An effective system of domestic review, including an effective system of appeal, to ensure legal recourse and remedies in the event that the rules or procedures established pursuant to this paragraph are not followed;
  - e) Where appropriate, measures to regulate matters regarding personnel responsible for procurement, such as declaration of interest in particular public procurements, screening procedures and training requirements.
2. Each State Party shall, in accordance with the fundamental principles of its legal system, take appropriate measures to promote transparency

lige gaver eller ytelser som kan føre til en interessekonflikt med hensyn til deres funksjon som offentlige tjenestemenn.

6. Hver statspart skal vurdere, i samsvar med de grunnleggende prinsippene i sin nasjonale lovgivning, å treffe disiplinære eller andre tiltak mot offentlige tjenestemenn som bryter retningslinjene eller standardene fastsatt i samsvar med denne artikkel.

Artikkel 9

Offentlige innkjøp og forvaltning av offentlige finanser

1. Hver statspart skal, i samsvar med de grunnleggende prinsippene i sin rettsorden, treffe nødvendige tiltak for å opprette hensiktsmessige innkjøpssystemer der beslutningstakingen er basert på offentlighet, konkurranse og objektive kriterier, og som er effektive blant annet når det gjelder å forebygge korrupsjon. Slike systemer, der det ved anvendelsen kan tas hensyn til hensiktsmessige terskelverdier, skal blant annet omhandle følgende:
  - a) offentlig distribusjon av informasjon om innkjøpsprosedyrer og kontrakter, herunder informasjon om anbudsinnbydelser og relevant eller aktuell informasjon om tildeling av kontrakter, som gir mulige anbydere tilstrekkelig tid til å utarbeide og inngi anbud,
  - b) fastsettelse på forhånd av vilkår for deltakelse, herunder utvelgelses- og tildelingskriterier og anbudsregler, samt kunngjøring av disse,
  - c) bruk av objektive og forhåndsfastsatte kriterier for vedtak om offentlige innkjøp for at det skal bli lettere å kontrollere at reglene eller prosedyrene er korrekt anvendt,
  - d) et effektivt system for nasjonal gjennomgang, herunder en effektiv klageordning, for å sikre klagerett og rettsmidler dersom reglene eller prosedyrene fastsatt etter dette nummer ikke blir fulgt,
  - e) når det er hensiktsmessig, tiltak for å regulere forhold som gjelder personer som er ansvarlige for innkjøp, for eksempel erklæring av interesser i bestemte offentlige innkjøp, utvelgelsesmetoder og opplæringskrav.
2. Hver statspart skal, i samsvar med de grunnleggende prinsippene i sin rettsorden, treffe hensiktsmessige tiltak for å fremme offentlighet og

and accountability in the management of public finances. Such measures shall encompass, inter alia:

- a) Procedures for the adoption of the national budget;
  - b) Timely reporting on revenue and expenditure;
  - c) A system of accounting and auditing standards and related oversight;
  - d) Effective and efficient systems of risk management and internal control; and
  - e) Where appropriate, corrective action in the case of failure to comply with the requirements established in this paragraph.
3. Each State Party shall take such civil and administrative measures as may be necessary, in accordance with the fundamental principles of its domestic law, to preserve the integrity of accounting books, records, financial statements or other documents related to public expenditure and revenue and to prevent the falsification of such documents.

Article 10

Public reporting

Taking into account the need to combat corruption, each State Party shall, in accordance with the fundamental principles of its domestic law, take such measures as may be necessary to enhance transparency in its public administration, including with regard to its organization, functioning and decision-making processes, where appropriate. Such measures may include, inter alia:

- a) Adopting procedures or regulations allowing members of the general public to obtain, where appropriate, information on the organization, functioning and decision-making processes of its public administration and, with due regard for the protection of privacy and personal data, on decisions and legal acts that concern members of the public;
- b) Simplifying administrative procedures, where appropriate, in order to facilitate public access to the competent decision-making authorities; and
- c) Publishing information, which may include periodic reports on the risks of corruption in its public administration.

ansvarlighet i forvaltningen av offentlige finanser. Slike tiltak skal omfatte blant annet:

- a) framgangsmåter for vedtakelse av statsbudsjettet,
  - b) rettidig rapportering om inntekter og utgifter,
  - c) et system for regnskaps- og revisjonsstandarder og lignende tilsyn,
  - d) effektive systemer for risikostyring og internkontroll, og
  - e) når det er hensiktsmessig, korrigeringsiltak ved manglende oppfyllelse av kravene fastsatt i dette nummer.
3. Hver statspart skal treffe de sivile og administrative tiltak som er nødvendige, i samsvar med de grunnleggende prinsippene i sin nasjonale lovgivning, for å bevare integriteten til regnskapsbøker, protokoller, beretninger og andre dokumenter som gjelder offentlige utgifter og inntekter, og for å forebygge at slike dokumenter forfalskes.

Artikkel 10

Orientering fra det offentlige

Samtidig som det skal tas hensyn til behovet for å bekjempe korrupsjon, skal hver statspart, i samsvar med de grunnleggende prinsippene i sin nasjonale lovgivning, treffe de tiltak som er nødvendige for å sikre økt offentlighet i den offentlige forvaltning, blant annet når det gjelder forvaltningens organisering, virkemåte og beslutningsprosesser, der det er hensiktsmessig. Slike tiltak kan bestå i blant annet:

- a) å vedta framgangsmåter eller regler som gir borgerne adgang, der det er hensiktsmessig, til å få informasjon om den offentlige forvaltningsorganisering, virkemåte og beslutningsprosesser og, samtidig som det tas tilbørlig hensyn til vern av privatliv og personopplysninger, om avgjørelser og lovvedtak som berører borgerne,
- b) der det er hensiktsmessig, å forenkle administrative framgangsmåter for å lette borgernes tilgang til kompetente beslutningsmyndigheter, og
- c) å offentliggjøre informasjon; dette kan omfatte regelmessige meldinger om farene for korrupsjon i den offentlige forvaltning.

*Article 11***Measures relating to the judiciary and prosecution services**

1. Bearing in mind the independence of the judiciary and its crucial role in combating corruption, each State Party shall, in accordance with the fundamental principles of its legal system and without prejudice to judicial independence, take measures to strengthen integrity and to prevent opportunities for corruption among members of the judiciary. Such measures may include rules with respect to the conduct of members of the judiciary.
2. Measures to the same effect as those taken pursuant to paragraph 1 of this article may be introduced and applied within the prosecution service in those States Parties where it does not form part of the judiciary but enjoys independence similar to that of the judicial service.

*Article 12***Private sector**

1. Each State Party shall take measures, in accordance with the fundamental principles of its domestic law, to prevent corruption involving the private sector, enhance accounting and auditing standards in the private sector and, where appropriate, provide effective, proportionate and dissuasive civil, administrative or criminal penalties for failure to comply with such measures.
2. Measures to achieve these ends may include, inter alia:
  - a) Promoting cooperation between law enforcement agencies and relevant private entities;
  - b) Promoting the development of standards and procedures designed to safeguard the integrity of relevant private entities, including codes of conduct for the correct, honourable and proper performance of the activities of business and all relevant professions and the prevention of conflicts of interest, and for the promotion of the use of good commercial practices among businesses and in the contractual relations of businesses with the State;
  - c) Promoting transparency among private entities, including, where appropriate, measures regarding the identity of legal and natural persons involved in the establishment and management of corporate entities;
  - d) Preventing the misuse of procedures regulating private entities, including procedures

*Artikkel 11***Tiltak som gjelder domstoler og påtalemyndigheter**

1. Samtidig som domstolenes uavhengighet og deres avgjørende rolle i bekjempelsen av korrupsjon skal tas i betraktning, skal hver statspart, i samsvar med de grunnleggende prinsippene i sin rettsorden og uten at det berører domstolenes uavhengighet, treffe tiltak for å styrke integriteten og minske muligheten for korrupsjon blant dommere. Slike tiltak kan omfatte regler om dommeres atferd.
2. Tiltak med samme virkning som tiltak som treffes etter nr. 1 i denne artikkel, kan innføres og anvendes innenfor påtalemyndigheten i de statsparter der den ikke er en del av domstolene, men er uavhengig på lignende måte som domstolene.

*Artikkel 12***Privat sektor**

1. Hver statspart skal treffe tiltak, i samsvar med de grunnleggende prinsippene i sin nasjonale lovgivning, for å forebygge korrupsjon i privat sektor, forbedre regnskaps- og revisjonsstandarder i privat sektor og, der det er hensiktsmessig, fastsette effektive, forholdsmessige og forebyggende sivile, administrative eller strafferettslige reaksjoner ved manglende etterlevelse av slike tiltak.
2. Tiltak for å oppnå disse formålene kan bestå i blant annet:
  - a) å fremme samarbeid mellom rettshåndhevingsorganer og relevante private enheter,
  - b) å fremme utarbeiding av standarder og framgangsmåter med sikte på å verne integriteten til relevante private enheter, herunder retningslinjer for korrekt, hederlig og forsvarlig utøvelse av virksomhet i næringslivet og alle relevante yrker samt forebygging av interessekonflikter, og til fremme av god handelspraksis blant foretak og i foretakenes avtaleforhold til staten,
  - c) å fremme offentlighet blant private enheter, herunder eventuelle tiltak vedrørende identiteten til juridiske og fysiske personer som deltar i etableringen og ledelsen av foretaksenheter,
  - d) å forebygge misbruk av framgangsmåter som regulerer private enheter, herunder framgangsmåter som gjelder subsidier og

- regarding subsidies and licences granted by public authorities for commercial activities;
- e) Preventing conflicts of interest by imposing restrictions, as appropriate and for a reasonable period of time, on the professional activities of former public officials or on the employment of public officials by the private sector after their resignation or retirement, where such activities or employment relate directly to the functions held or supervised by those public officials during their tenure;
  - f) Ensuring that private enterprises, taking into account their structure and size, have sufficient internal auditing controls to assist in preventing and detecting acts of corruption and that the accounts and required financial statements of such private enterprises are subject to appropriate auditing and certification procedures.
3. In order to prevent corruption, each State Party shall take such measures as may be necessary, in accordance with its domestic laws and regulations regarding the maintenance of books and records, financial statement disclosures and accounting and auditing standards, to prohibit the following acts carried out for the purpose of committing any of the offences established in accordance with this Convention:
- a) The establishment of off-the-books accounts;
  - b) The making of off-the-books or inadequately identified transactions;
  - c) The recording of non-existent expenditure;
  - d) The entry of liabilities with incorrect identification of their objects;
  - e) The use of false documents; and
  - f) The intentional destruction of bookkeeping documents earlier than foreseen by the law.
4. Each State Party shall disallow the tax deductibility of expenses that constitute bribes, the latter being one of the constituent elements of the offences established in accordance with articles 15 and 16 of this Convention and, where appropriate, other expenses incurred in furtherance of corrupt conduct.
- tillatelser til næringsvirksomhet som gis av offentlige myndigheter,
- e) å forebygge interessekonflikter ved å pålegge begrensninger, der det er hensiktsmessig og i et rimelig tidsrom, på tidligere offentlige tjenestemenns yrkesaktiviteter eller på ansettelse av offentlige tjenestemenn i privat sektor etter avsluttet tjeneste, når slike aktiviteter eller slik ansettelse står i et direkte forhold til funksjonene som de offentlige tjenestemennene hadde eller førte tilsyn med i tjenesten,
  - f) å sikre at private foretak, samtidig som det tas hensyn til deres organisasjon og størrelse, har tilstrekkelige interne revisjonskontroller til å bidra til å forebygge og avdekke korrupsjonshandlinger, og at slike private foretaks regnskaper og obligatoriske beretninger er underlagt hensiktsmessige revisjons- og godkjenningsprosedyrer.
3. For å forebygge korrupsjon skal hver statspart treffe de tiltak som er nødvendige, i samsvar med nasjonale lover og forskrifter om føring av bøker og protokoller, om framlegging av beretninger og om regnskaps- og revisjonsstandarder, for å forby følgende handlinger utført med det formål å begå noen av de straffbare forholdene som er fastsatt i samsvar med denne konvensjon:
- a) å opprette uoffisielle regnskaper,
  - b) å foreta uoffisielle eller utilstrekkelig identifiserte transaksjoner,
  - c) å bokføre ikke-eksisterende utgifter,
  - d) å bokføre gjeld med feilaktig angivelse av gjenstand,
  - e) å bruke falske dokumenter, og
  - f) å forsettlig ødelegge bokføringsdokumenter tidligere enn forutsatt i loven.
4. Hver statspart skal nekte å gi skattefradrag for utgifter som innebærer bestikkelser, ettersom sistnevnte er et av elementene i de straffbare forhold som er fastsatt i samsvar med artikkel 15 og 16 i denne konvensjon, og eventuelt for andre utgifter som påløper ved fremme av korrumpert atferd.

Article 13

Participation of society

1. Each State Party shall take appropriate measures, within its means and in accordance with fundamental principles of its domestic law, to promote the active participation of individuals and groups outside the public sector, such as ci-

Artikkel 13

Deltakelse fra samfunnet

1. Hver statspart skal treffe hensiktsmessige tiltak, så langt den evner og i samsvar med grunnleggende prinsipper i sin nasjonale lovgivning, for å fremme aktiv deltakelse fra enkeltpersoner og grupper utenfor offentlig sektor, for

vil society, non-governmental organizations and community-based organizations, in the prevention of and the fight against corruption and to raise public awareness regarding the existence, causes and gravity of and the threat posed by corruption. This participation should be strengthened by such measures as:

- a) Enhancing the transparency of and promoting the contribution of the public to decision-making processes;
  - b) Ensuring that the public has effective access to information;
  - c) Undertaking public information activities that contribute to non-tolerance of corruption, as well as public education programmes, including school and university curricula;
  - d) Respecting, promoting and protecting the freedom to seek, receive, publish and disseminate information concerning corruption. That freedom may be subject to certain restrictions, but these shall only be such as are provided for by law and are necessary:
    - i. For respect of the rights or reputations of others;
    - ii. For the protection of national security or ordre public or of public health or morals.
2. Each State Party shall take appropriate measures to ensure that the relevant anti-corruption bodies referred to in this Convention are known to the public and shall provide access to such bodies, where appropriate, for the reporting, including anonymously, of any incidents that may be considered to constitute an offence established in accordance with this Convention.

Article 14

Measures to prevent money-laundering

1. Each State Party shall:
  - a) Institute a comprehensive domestic regulatory and supervisory regime for banks and non-bank financial institutions, including natural or legal persons that provide formal or informal services for the transmission of money or value and, where appropriate, other bodies particularly susceptible to money-laundering, within its competence, in order to deter and detect all forms of money-laundering, which regime shall emphasize requirements for customer and, where appropriate, beneficial owner identification, record-keeping and the reporting of suspicious transactions;

eksempel det sivile samfunn, ikke-statlige organisasjoner og lokale organisasjoner, i arbeidet med å forebygge og bekjempe korrupsjon, og for å gjøre allmennheten mer bevisst på at korrupsjon finnes, hva årsakene til og hvor alvorlig korrupsjon er, samt hvilken trussel korrupsjon innebærer. Denne deltakelsen bør styrkes ved for eksempel

- a) å sikre økt offentlighet i og fremme allmennhetens bidrag til beslutningsprosesser,
  - b) å sikre at allmennheten har reell tilgang til informasjon,
  - c) å iverksette offentlig informasjonsvirksomhet som bidrar til at korrupsjon ikke tolereres, samt offentlige utdanningsprogrammer, herunder skole- og universitetskurs,
  - d) å respektere, fremme og verne om friheten til å søke, motta, offentliggjøre og spre informasjon om korrupsjon. Denne friheten kan underlegges visse begrensninger, men bare i den utstrekning slike begrensninger er lovhjemlede og nødvendige
    - i. av hensyn til respekt for andres rettigheter eller omdømme,
    - ii. av hensyn til den nasjonale sikkerhet, den offentlige orden, folkehelsen eller den offentlige moral.
2. Hver statspart skal treffe hensiktsmessige tiltak for å sikre at organene til bekjempelse av korrupsjon nevnt i denne konvensjon er kjent for allmennheten, og skal, der det er hensiktsmessig, sørge for tilgang til disse organene, slik at det kan meldes fra, også anonymt, om hendelser som kan anses å utgjøre et straffbart forhold fastsatt i samsvar med denne konvensjon.

Artikkel 14

Tiltak for å forebygge hvitvasking av penger

1. Hver statspart skal
  - a) innføre en omfattende nasjonal regulerings- og tilsynsordning for banker og andre finansinstitusjoner innenfor sin myndighet, herunder fysiske og juridiske personer som yter formelle eller uformelle tjenester for overføring av penger eller verdier, og eventuelt andre organisasjoner som er særlig utsatt for hvitvasking av penger, for å hindre og avdekke enhver form for hvitvasking av penger, og denne ordningen skal vektlegge krav til identifikasjon av kunder og eventuelt reelle eiere, journalføring og melding av mistenkelige transaksjoner,

- b) Without prejudice to article 46 of this Convention, ensure that administrative, regulatory, law enforcement and other authorities dedicated to combating money-laundering (including, where appropriate under domestic law, judicial authorities) have the ability to cooperate and exchange information at the national and international levels within the conditions prescribed by its domestic law and, to that end, shall consider the establishment of a financial intelligence unit to serve as a national centre for the collection, analysis and dissemination of information regarding potential money-laundering.
2. States Parties shall consider implementing feasible measures to detect and monitor the movement of cash and appropriate negotiable instruments across their borders, subject to safeguards to ensure proper use of information and without impeding in any way the movement of legitimate capital. Such measures may include a requirement that individuals and businesses report the cross-border transfer of substantial quantities of cash and appropriate negotiable instruments.
  3. States Parties shall consider implementing appropriate and feasible measures to require financial institutions, including money remitters:
    - a) To include on forms for the electronic transfer of funds and related messages accurate and meaningful information on the originator;
    - b) To maintain such information throughout the payment chain; and
    - c) To apply enhanced scrutiny to transfers of funds that do not contain complete information on the originator.
  4. In establishing a domestic regulatory and supervisory regime under the terms of this article, and without prejudice to any other article of this Convention, States Parties are called upon to use as a guideline the relevant initiatives of regional, interregional and multilateral organizations against money-laundering.
  5. States Parties shall endeavour to develop and promote global, regional, subregional and bilateral cooperation among judicial, law enforcement and financial regulatory authorities in order to combat money-laundering.
- b) med forbehold for artikkel 46 i denne konvensjon, påse at forvaltningsmyndigheter, reguleringsmyndigheter, rettshåndhevingsmyndigheter og andre myndigheter som bekjemper hvitvasking av penger (herunder rettsmyndigheter, om det er i henhold til nasjonal lovgivning), har evne til å samarbeide og utveksle opplysninger på nasjonalt og internasjonalt plan innenfor rammene fastsatt i den nasjonale lovgivning, og skal for dette formål vurdere å opprette en enhet for økonomisk etterretning som skal tjene som et nasjonalt senter for innhenting, analyse og spredning av opplysninger om mulig hvitvasking av penger.
2. Statspartene skal vurdere å gjennomføre mulige tiltak for å avdekke og overvåke bevegelser av kontanter og aktuelle omsettelige dokumenter over sine grenser, i henhold til regler for å sikre forsvarlig bruk av opplysninger og uten å vanskeliggjøre bevegelser av lovlig kapital på noen måte. Slike tiltak kan omfatte et krav om at enkeltpersoner og foretak skal melde fra om overføringer over landegrensene av betydelige kontantbeløp og aktuelle omsettelige dokumenter.
  3. Statspartene skal vurdere å gjennomføre hensiktsmessige og mulige tiltak for å pålegge finansinstitusjoner, herunder avsendere av penger,
    - a) å ta med nøyaktig og meningsfull informasjon om oppdragsgiver på skjemaer for elektronisk overføring av midler og lignende meldinger,
    - b) å beholde denne informasjonen gjennom hele betalingskjeden, og
    - c) å styrke kontrollen med overføringer av midler som ikke inneholder fullstendige opplysninger om oppdragsgiveren.
  4. Ved opprettelsen av en nasjonal regulerings- og tilsynsordning i henhold til denne artikkel oppfordres statspartene, med forbehold for enhver annen artikkel i denne konvensjon, til å benytte de aktuelle initiativene fra regionale, interregionale og multilaterale organisasjoner mot hvitvasking av penger som retningslinje.
  5. Statspartene skal bestrebe seg på å utvikle og fremme globalt, regionalt, subregionalt og bilateralt samarbeid mellom rettsmyndigheter, rettshåndhevingsmyndigheter og finansreguleringsmyndigheter for å bekjempe hvitvasking av penger.

*Chapter III***Criminalization and law enforcement***Article 15***Bribery of national public officials**

Each State Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences, when committed intentionally:

- a) The promise, offering or giving, to a public official, directly or indirectly, of an undue advantage, for the official himself or herself or another person or entity, in order that the official act or refrain from acting in the exercise of his or her official duties;
- b) The solicitation or acceptance by a public official, directly or indirectly, of an undue advantage, for the official himself or herself or another person or entity, in order that the official act or refrain from acting in the exercise of his or her official duties.

*Article 16***Bribery of foreign public officials and officials of public international organizations**

1. Each State Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as a criminal offence, when committed intentionally, the promise, offering or giving to a foreign public official or an official of a public international organization, directly or indirectly, of an undue advantage, for the official himself or herself or another person or entity, in order that the official act or refrain from acting in the exercise of his or her official duties, in order to obtain or retain business or other undue advantage in relation to the conduct of international business.
2. Each State Party shall consider adopting such legislative and other measures as may be necessary to establish as a criminal offence, when committed intentionally, the solicitation or acceptance by a foreign public official or an official of a public international organization, directly or indirectly, of an undue advantage, for the official himself or herself or another person or entity, in order that the official act or refrain from acting in the exercise of his or her official duties.

*Kapittel III***Kriminalisering og rettshåndheving***Artikkel 15***Bestikkelse av nasjonale offentlige tjenestemenn**

Hver statspart skal vedta lovgivning og andre tiltak som er nødvendige for å fastsette at det er straffbart når handlingen begås med forsett,

- a) direkte eller indirekte å love, tilby eller gi en offentlig tjenestemann en utilbørlig fordel for vedkommende selv eller en annen person eller enhet for at tjenestemannen skal handle eller avstå fra å handle under utøvelsen av sine tjenesteplikter,
- b) for en offentlig tjenestemann direkte eller indirekte å søke eller akseptere en utilbørlig fordel for seg selv eller en annen person eller enhet for at han eller hun skal handle eller avstå fra å handle under utøvelsen av sine tjenesteplikter.

*Artikkel 16***Bestikkelse av utenlandske offentlige tjenestemenn og tjenestemenn i offentlige internasjonale organisasjoner**

1. Hver statspart skal vedta lovgivning og andre tiltak som er nødvendige for å fastsette at det er straffbart når handlingen begås med forsett, direkte eller indirekte å love, tilby eller gi en utenlandsk offentlig tjenestemann eller en tjenestemann i en offentlig internasjonal organisasjon en utilbørlig fordel for vedkommende selv eller en annen person eller enhet for at tjenestemannen skal handle eller avstå fra å handle under utøvelsen av sine tjenesteplikter, og for derigjennom å få eller beholde oppdrag eller annen utilbørlig fordel i tilknytning til internasjonale forretninger.
2. Hver statspart skal vurdere å vedta lovgivning og andre tiltak som er nødvendige for å fastsette at det er straffbart når handlingen begås med forsett, for en utenlandsk offentlig tjenestemann eller en tjenestemann i en offentlig internasjonal organisasjon direkte eller indirekte å søke eller akseptere en utilbørlig fordel for seg selv eller en annen person eller enhet for at han eller hun skal handle eller avstå fra å handle under utøvelsen av sine tjenesteplikter.

*Article 17***Embezzlement, misappropriation or other diversion of property by a public official**

Each State Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences, when committed intentionally, the embezzlement, misappropriation or other diversion by a public official for his or her benefit or for the benefit of another person or entity, of any property, public or private funds or securities or any other thing of value entrusted to the public official by virtue of his or her position.

*Article 18***Trading in influence**

Each State Party shall consider adopting such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences, when committed intentionally:

- a) The promise, offering or giving to a public official or any other person, directly or indirectly, of an undue advantage in order that the public official or the person abuse his or her real or supposed influence with a view to obtaining from an administration or public authority of the State Party an undue advantage for the original instigator of the act or for any other person;
- b) The solicitation or acceptance by a public official or any other person, directly or indirectly, of an undue advantage for himself or herself or for another person in order that the public official or the person abuse his or her real or supposed influence with a view to obtaining from an administration or public authority of the State Party an undue advantage.

*Article 19***Abuse of functions**

Each State Party shall consider adopting such legislative and other measures as may be necessary to establish as a criminal offence, when committed intentionally, the abuse of functions or position, that is, the performance of or failure to perform an act, in violation of laws, by a public official in the discharge of his or her functions, for the purpose of obtaining an undue advantage for himself or herself or for another person or entity.

*Artikkel 17***Underslag, urettmessig tilegnelse eller annet misbruk av formuesgoder begått av en offentlig tjenestemann**

Hver statspart skal vedta lovgivning og andre tiltak som er nødvendige for å fastsette at det er straffbart når handlingen begås med forsett, for en offentlig tjenestemann å underslå, urettmessig tilegne seg eller på annet vis misbruke formuesgoder, offentlige eller private midler eller verdipapirer eller enhver annen verdigjenstand betrodd ham eller henne i tjenestens medfør, til fordel for seg selv eller for en annen person eller enhet.

*Artikkel 18***Påvirkningshandel**

Hver statspart skal vurdere å vedta lovgivning og andre tiltak som er nødvendige for å fastsette at det er straffbart når handlingen begås med forsett,

- a) direkte eller indirekte å love, tilby eller gi en offentlig tjenestemann eller en annen person en utilbørlig fordel for at vedkommende skal misbruke sin reelle eller antatte innflytelse med sikte på å oppnå en utilbørlig fordel for den opprinnelige initiativtakeren til handlingen eller for en annen person, fra en administrasjon eller offentlig myndighet i statsparten,
- b) for en offentlig tjenestemann eller en annen person direkte eller indirekte å søke eller akseptere en utilbørlig fordel for seg selv eller for en annen person for at han eller hun skal misbruke sin reelle eller antatte innflytelse med sikte på å oppnå en utilbørlig fordel fra en administrasjon eller offentlig myndighet i statsparten.

*Artikkel 19***Maktmisbruk**

Hver statspart skal vurdere å vedta lovgivning og andre tiltak som er nødvendige for å fastsette at det er straffbart når handlingen begås med forsett, å misbruke funksjon eller stilling, det vil si at en offentlig tjenestemann under utøvelsen av sine funksjoner lovstridig foretar eller unnlater å foreta en handling med det formål å oppnå en utilbørlig fordel for seg selv eller for en annen person eller enhet.

*Article 20***Illicit enrichment**

Subject to its constitution and the fundamental principles of its legal system, each State Party shall consider adopting such legislative and other measures as may be necessary to establish as a criminal offence, when committed intentionally, illicit enrichment, that is, a significant increase in the assets of a public official that he or she cannot reasonably explain in relation to his or her lawful income.

*Article 21***Bribery in the private sector**

Each State Party shall consider adopting such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences, when committed intentionally in the course of economic, financial or commercial activities:

- a) The promise, offering or giving, directly or indirectly, of an undue advantage to any person who directs or works, in any capacity, for a private sector entity, for the person himself or herself or for another person, in order that he or she, in breach of his or her duties, act or refrain from acting;
- b) The solicitation or acceptance, directly or indirectly, of an undue advantage by any person who directs or works, in any capacity, for a private sector entity, for the person himself or herself or for another person, in order that he or she, in breach of his or her duties, act or refrain from acting.

*Article 22***Embezzlement of property in the private sector**

Each State Party shall consider adopting such legislative and other measures as may be necessary to establish as a criminal offence, when committed intentionally in the course of economic, financial or commercial activities, embezzlement by a person who directs or works, in any capacity, in a private sector entity of any property, private funds or securities or any other thing of value entrusted to him or her by virtue of his or her position.

*Article 23***Laundering of proceeds of crime**

1. Each State Party shall adopt, in accordance with fundamental principles of its domestic law, such legislative and other measures as may be

*Artikkel 20***Ulovlig berikelse**

Hver statspart skal, med forbehold for sin grunnlov og de grunnleggende prinsippene i sin rettsorden, vurdere å vedta lovgivning og andre tiltak som er nødvendige for å fastsette at ulovlig berikelse, det vil si en betydelig økning i en offentlig tjenstemanns formue som vedkommende ikke kan gi en rimelig forklaring på sett i forhold til vedkommendes lovlige inntekt, er straffbart når handlingen begås med forsett.

*Artikkel 21***Bestikkelse i privat sektor**

Hver statspart skal vurdere å vedta lovgivning og andre tiltak som er nødvendige for å fastsette at det er straffbart når handlingen begås med forsett og som ledd i økonomisk, finansiell eller forretningsmessig virksomhet,

- a) direkte eller indirekte å love, tilby eller gi enhver som i en eller annen egenskap leder eller arbeider for en enhet i privat sektor, en utilbørlig fordel for vedkommende selv eller for en annen person for at han eller hun i strid med sine plikter skal handle eller avstå fra å handle,
- b) for enhver som i en eller annen egenskap leder eller arbeider for en enhet i privat sektor, direkte eller indirekte å søke eller akseptere en utilbørlig fordel for seg selv eller for en annen person for at han eller hun i strid med sine plikter skal handle eller avstå fra å handle.

*Artikkel 22***Underslag av formuesgoder i privat sektor**

Hver statspart skal vurdere å vedta lovgivning og andre tiltak som er nødvendige for å fastsette at det er straffbart når handlingen begås med forsett og som ledd i økonomisk, finansiell eller forretningsmessig virksomhet, for enhver som i en eller annen egenskap leder eller arbeider i en enhet i privat sektor, å underslå formuesgoder, private midler eller verdipapirer eller enhver annen verdigjenstand betrodd vedkommende i tjenestens medfør.

*Artikkel 23***Hvitvasking av utbytte av en forbrytelse**

1. Hver statspart skal vedta, i samsvar med de grunnleggende prinsippene i sin nasjonale lovgivning, lovgivning og andre tiltak som er nød-

necessary to establish as criminal offences, when committed intentionally:

- a)
  - i. The conversion or transfer of property, knowing that such property is the proceeds of crime, for the purpose of concealing or disguising the illicit origin of the property or of helping any person who is involved in the commission of the predicate offence to evade the legal consequences of his or her action;
  - ii. The concealment or disguise of the true nature, source, location, disposition, movement or ownership of or rights with respect to property, knowing that such property is the proceeds of crime;
- b) Subject to the basic concepts of its legal system:
  - i. The acquisition, possession or use of property, knowing, at the time of receipt, that such property is the proceeds of crime;
  - ii. Participation in, association with or conspiracy to commit, attempts to commit and aiding, abetting, facilitating and counselling the commission of any of the offences established in accordance with this article.

2. For purposes of implementing or applying paragraph 1 of this article:

- a) Each State Party shall seek to apply paragraph 1 of this article to the widest range of predicate offences;
- b) Each State Party shall include as predicate offences at a minimum a comprehensive range of criminal offences established in accordance with this Convention;
- c) For the purposes of subparagraph (b) above, predicate offences shall include offences committed both within and outside the jurisdiction of the State Party in question. However, offences committed outside the jurisdiction of a State Party shall constitute predicate offences only when the relevant conduct is a criminal offence under the domestic law of the State where it is committed and would be a criminal offence under the domestic law of the State Party implementing or applying this article had it been committed there;

vendige for å fastsette at følgende handlinger er straffbare når de begås med forsett:

- a)
  - i. å konvertere eller overføre formuesgoder med kunnskap om at formuesgodet er utbytte av en straffbar handling, i den hensikt å skjule eller tilsløre formuesgodets ulovlige opprinnelse eller å hjelpe en person som er innblandet i det underliggende straffbare forholdet, med å unndra seg rettsfølgene av sin handling,
  - ii. å skjule eller tilsløre et formuesgodes egentlige art, opphav eller plassering, rådigheten over det, dets bevegelser, eiendomsretten til eller rettighetene som er knyttet til det, med kunnskap om at formuesgodet er utbytte av en straffbar handling,
- b) med forbehold for grunnsetningene i statspartens rettsorden:
  - i. erverv, besittelse eller bruk av formuesgoder med kunnskap om, på mottakstidspunktet, at formuesgodet er utbytte av en straffbar handling,
  - ii. delaktighet i, befatning med eller forbund om å begå, forsøk på å begå og medvirkning til, tilrettelegging for og rådgivning om gjennomføring av straffbare forhold fastsatt i samsvar med denne artikkel.

2. Med hensyn til gjennomføringen eller anvendelsen av nr. 1 i denne artikkel gjelder følgende:

- a) Hver statspart skal søke å anvende nr. 1 i denne artikkel på et bredest mulig utvalg av underliggende straffbare forhold.
- b) Hver statspart skal som et minimum ta med som underliggende straffbare forhold et omfattende utvalg av straffbare forhold fastsatt i samsvar med denne konvensjon.
- c) Med hensyn til bokstav b) ovenfor skal underliggende straffbare forhold omfatte straffbare forhold begått både innenfor og utenfor den berørte statsparts jurisdiksjon. Straffbare forhold begått utenfor en statsparts jurisdiksjon skal imidlertid utgjøre underliggende straffbare forhold bare når den aktuelle atferden er et straffbart forhold etter den nasjonale lovgivningen i den staten der det er begått, og ville ha vært et straffbart forhold etter den nasjonale lovgivningen i den statsparten som gjennomfører eller anvender denne artikkel, dersom det var blitt begått der.

- d) Each State Party shall furnish copies of its laws that give effect to this article and of any subsequent changes to such laws or a description thereof to the Secretary-General of the United Nations;
- e) If required by fundamental principles of the domestic law of a State Party, it may be provided that the offences set forth in paragraph 1 of this article do not apply to the persons who committed the predicate offence.
- d) Hver statspart skal oversende De forente nasjoners generalsekretær kopi av de lover som gir denne artikkel virkning, og av alle senere endringer i slike lover eller en beskrivelse av disse.
- e) Dersom grunnleggende prinsipper i en statsparts nasjonale lovgivning krever det, kan det fastsettes at straffbare forhold som anført i nr. 1 i denne artikkel ikke får anvendelse på de personene som begikk det underliggende straffbare forholdet.

*Article 24***Concealment**

Without prejudice to the provisions of article 23 of this Convention, each State Party shall consider adopting such legislative and other measures as may be necessary to establish as a criminal offence, when committed intentionally after the commission of any of the offences established in accordance with this Convention without having participated in such offences, the concealment or continued retention of property when the person involved knows that such property is the result of any of the offences established in accordance with this Convention.

*Article 25***Obstruction of justice**

Each State Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences, when committed intentionally:

- a) The use of physical force, threats or intimidation or the promise, offering or giving of an undue advantage to induce false testimony or to interfere in the giving of testimony or the production of evidence in a proceeding in relation to the commission of offences established in accordance with this Convention;
- b) The use of physical force, threats or intimidation to interfere with the exercise of official duties by a justice or law enforcement official in relation to the commission of offences established in accordance with this Convention. Nothing in this subparagraph shall prejudice the right of States Parties to have legislation that protects other categories of public official.

*Article 26***Liability of legal persons**

1. Each State Party shall adopt such measures as may be necessary, consistent with its legal prin-

*Artikkel 24***Skjuling**

Uten at det berører bestemmelsene i artikkel 23 i denne konvensjon, skal hver statspart vurdere å vedta lovgivning og andre tiltak som er nødvendige for å fastsette at det er straffbart når handlingen er begått med forsett etter at et straffbart forhold fastsatt i samsvar med denne konvensjon ble begått, og uten å ha deltatt i et slikt straffbart forhold, å skjule eller beholde et formuesgode når vedkommende som er innblandet, vet at formuesgodet stammer fra et straffbart forhold fastsatt i samsvar med denne konvensjon.

*Artikkel 25***Hindring av rettsforfølgning**

Hver statspart skal vedta lovgivning og andre tiltak som er nødvendige for å fastsette at det er straffbart når handlingen begås med forsett,

- a) å bruke fysisk makt, trusler eller skremsler eller å love, tilby eller gi en utilbørlig fordel for å forlede noen til å avgi falsk forklaring eller å gripe forstyrrende inn ved avgivelse av forklaring eller framskaffing av bevis i en sak som gjelder straffbare forhold fastsatt i samsvar med denne konvensjon,
- b) å bruke fysisk makt, trusler eller skremsler for å gripe forstyrrende inn i utøvelsen av en domstols- eller rettshåndhevingstjenestemanns tjenesteplikter som gjelder straffbare forhold fastsatt i samsvar med denne konvensjon. Ikke noe i denne bokstav skal innskrenke statspartenes rett til å ha lovgivning som beskytter andre kategorier av offentlige tjenestemenn.

*Artikkel 26***Juridiske personers ansvar**

1. Hver statspart skal vedta de tiltak som er nødvendige, i samsvar med sine rettsprinsipper, for

principles, to establish the liability of legal persons for participation in the offences established in accordance with this Convention.

2. Subject to the legal principles of the State Party, the liability of legal persons may be criminal, civil or administrative.
3. Such liability shall be without prejudice to the criminal liability of the natural persons who have committed the offences.
4. Each State Party shall, in particular, ensure that legal persons held liable in accordance with this article are subject to effective, proportionate and dissuasive criminal or non-criminal sanctions, including monetary sanctions.

Article 27

Participation and attempt

1. Each State Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as a criminal offence, in accordance with its domestic law, participation in any capacity such as an accomplice, assistant or instigator in an offence established in accordance with this Convention.
2. Each State Party may adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as a criminal offence, in accordance with its domestic law, any attempt to commit an offence established in accordance with this Convention.
3. Each State Party may adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as a criminal offence, in accordance with its domestic law, the preparation for an offence established in accordance with this Convention.

Article 28

Knowledge, intent and purpose as elements of an offence

Knowledge, intent or purpose required as an element of an offence established in accordance with this Convention may be inferred from objective factual circumstances.

Article 29

Statute of limitations

Each State Party shall, where appropriate, establish under its domestic law a long statute of limitations period in which to commence proceedings for any offence established in accordance with this Convention and establish a longer statute of limita-

å fastsette juridiske personers ansvar ved delaktighet i straffbare forhold fastsatt i samsvar med denne konvensjon.

2. Med forbehold for statspartens rettsprinsipper kan juridiske personers ansvar være strafferettslig, sivilrettslig eller forvaltningsrettslig.
3. Slikt ansvar skal ikke berøre straffansvaret til de fysiske personene som har begått de straffbare forholdene.
4. Hver statspart skal særlig påse at juridiske personer som holdes ansvarlig i samsvar med denne artikkel, omfattes av effektive, forholdsmessige og forebyggende strafferettslige eller andre reaksjoner, herunder økonomiske sanksjoner.

Artikkel 27

Medvirkning og forsøk

1. Hver statspart skal vedta lovgivning og andre tiltak som er nødvendige for å fastsette, i samsvar med nasjonal lovgivning, at medvirkning i enhver egenskap, for eksempel som hjelper eller initiativtaker, til et straffbart forhold fastsatt i samsvar med denne konvensjon, er straffbart.
2. Hver statspart kan vedta lovgivning og andre tiltak som er nødvendige for å fastsette, i samsvar med nasjonal lovgivning, at ethvert forsøk på å begå et straffbart forhold fastsatt i samsvar med denne konvensjon, er straffbart.
3. Hver statspart kan vedta lovgivning og andre tiltak som er nødvendige for å fastsette, i samsvar med nasjonal lovgivning, at forberedelse til et straffbart forhold fastsatt i samsvar med denne konvensjon, er straffbart.

Artikkel 28

Kunnskap, forsett og formål som elementer i et straffbart forhold

Kunnskap, forsett eller formål som forutsettes som et element i et straffbart forhold fastsatt i samsvar med denne konvensjon, kan utledes av objektive faktiske omstendigheter.

Artikkel 29

Foreldelse

Hver statspart skal, der det er hensiktsmessig, fastsette i sin nasjonale lovgivning en lang foreldelsesfrist for å fremme en sak i forbindelse med et straffbart forhold fastsatt i samsvar med denne konvensjon, og skal fastsette en lengre foreldelsesfrist

tions period or provide for the suspension of the statute of limitations where the alleged offender has evaded the administration of justice.

Article 30

Prosecution, adjudication and sanctions

1. Each State Party shall make the commission of an offence established in accordance with this Convention liable to sanctions that take into account the gravity of that offence.
2. Each State Party shall take such measures as may be necessary to establish or maintain, in accordance with its legal system and constitutional principles, an appropriate balance between any immunities or jurisdictional privileges accorded to its public officials for the performance of their functions and the possibility, when necessary, of effectively investigating, prosecuting and adjudicating offences established in accordance with this Convention.
3. Each State Party shall endeavour to ensure that any discretionary legal powers under its domestic law relating to the prosecution of persons for offences established in accordance with this Convention are exercised to maximize the effectiveness of law enforcement measures in respect of those offences and with due regard to the need to deter the commission of such offences.
4. In the case of offences established in accordance with this Convention, each State Party shall take appropriate measures, in accordance with its domestic law and with due regard to the rights of the defence, to seek to ensure that conditions imposed in connection with decisions on release pending trial or appeal take into consideration the need to ensure the presence of the defendant at subsequent criminal proceedings.
5. Each State Party shall take into account the gravity of the offences concerned when considering the eventuality of early release or parole of persons convicted of such offences.
6. Each State Party, to the extent consistent with the fundamental principles of its legal system, shall consider establishing procedures through which a public official accused of an offence established in accordance with this Convention may, where appropriate, be removed, suspended or reassigned by the appropriate authority, bearing in mind respect for the principle of the presumption of innocence.

eller fastsette at foreldelsesfristen ikke skal gjelde dersom den påståtte gjerningspersonen har unn-dratt seg rettsforfølging.

Artikkel 30

Straffeforfølging, pådømmelse og reaksjoner

1. Hver statspart skal belegge et straffbart forhold fastsatt i samsvar med denne konvensjon med en straff som tar hensyn til overtredelsens alvorlige art.
2. Hver statspart skal, i samsvar med sin rettsorden og sine konstitusjonelle prinsipper, treffe de tiltak som er nødvendige for å fastsette eller opprettholde en passende balanse mellom immunitet eller rettslige privilegier som tilstas statspartens offentlige tjenestemenn for at de skal kunne utøve sine funksjoner, og muligheten, når det er nødvendig, til effektivt å kunne etterforske, straffeforfølge og pådømme straffbare forhold fastsatt i samsvar med denne konvensjon.
3. Hver statspart skal bestrebe seg på å sikre at all skjønnsmyndighet etter nasjonal lovgivning i forbindelse med straffeforfølging av personer for straffbare forhold fastsatt i samsvar med denne konvensjon, utøves på en slik måte at rettshåndhevingstiltak med hensyn til disse overtredelsene blir mest mulig effektive, samtidig som det tas tilbørlig hensyn til behovet for å avskrekke fra å begå slike straffbare forhold.
4. Når det gjelder straffbare forhold fastsatt i samsvar med denne konvensjon, skal hver statspart treffe hensiktsmessige tiltak, i samsvar med sin nasjonale lovgivning og samtidig som den tar tilbørlig hensyn til forsvarets rettigheter, for å søke å sikre at vilkår fastsatt i forbindelse med avgjørelser om løslatelse i påvente av rettssak eller anke tar hensyn til behovet for å sikre at taltalte møter i en påfølgende straffesak.
5. Hver statspart skal ta hensyn til vedkommende straffbare forholds alvorlighetsgrad når den vurderer om personer som er domfelt for slike overtredelser, skal løslates før tiden eller løslates på prøve.
6. Hver statspart skal, i den utstrekning det er forenlig med de grunnleggende prinsippene i statspartens rettsorden, vurdere å fastsette framgangsmåter som kan anvendes av vedkommende myndighet for å fjerne, suspendere eller omplassere, når det er nødvendig, en offentlig tjenestemann som er siktet for et straffbart forhold fastsatt i samsvar med denne

7. Where warranted by the gravity of the offence, each State Party, to the extent consistent with the fundamental principles of its legal system, shall consider establishing procedures for the disqualification, by court order or any other appropriate means, for a period of time determined by its domestic law, of persons convicted of offences established in accordance with this Convention from:
- Holding public office; and
  - Holding office in an enterprise owned in whole or in part by the State.
8. Paragraph 1 of this article shall be without prejudice to the exercise of disciplinary powers by the competent authorities against civil servants.
9. Nothing contained in this Convention shall affect the principle that the description of the offences established in accordance with this Convention and of the applicable legal defences or other legal principles controlling the lawfulness of conduct is reserved to the domestic law of a State Party and that such offences shall be prosecuted and punished in accordance with that law.
10. States Parties shall endeavour to promote the reintegration into society of persons convicted of offences established in accordance with this Convention.
- konvensjon, samtidig som det tas hensyn til uskyldspresumpsjonen.
7. I tilfeller der det straffbare forholdet er alvorlig, skal hver statspart, i den utstrekning det er forenlig med de grunnleggende prinsippene i statspartens rettsorden, vurdere å fastsette framgangsmåter for å frata, ved rettskjennelse eller på andre hensiktsmessige måter og for det tidsrom som er fastsatt i statspartens nasjonale lovgivning, personer som er domfelt for straffbare forhold fastsatt i samsvar med denne konvensjon, retten til
- å inneha en offentlig stilling, og
  - å inneha en stilling i et foretak som eies helt eller delvis av staten.
8. Nr. 1 i denne artikkel skal ikke berøre kompetente myndigheters utøvelse av disiplinærmyndighet overfor tjenestemenn.
9. Ikke noe i denne konvensjon skal berøre prinsippet om at beskrivelsen av de straffbare forhold som er fastsatt i samsvar med denne konvensjon, og av de anvendbare rettslige innsigelser eller andre rettsprinsipper som regulerer lovligheten av atferd, er forbeholdt en statsparts nasjonale lovgivning, og at slike straffbare forhold skal straffeforfølges og straffes i samsvar med denne lovgivning.
10. Statspartene skal bestrebe seg på å fremme reintegring i samfunnet av personer som er domfelt for straffbare forhold fastsatt i samsvar med denne konvensjon.

*Article 31***Freezing, seizure and confiscation**

- Each State Party shall take, to the greatest extent possible within its domestic legal system, such measures as may be necessary to enable confiscation of:
  - Proceeds of crime derived from offences established in accordance with this Convention or property the value of which corresponds to that of such proceeds;
  - Property, equipment or other instrumentalities used in or destined for use in offences established in accordance with this Convention.
- Each State Party shall take such measures as may be necessary to enable the identification, tracing, freezing or seizure of any item referred to in paragraph 1 of this article for the purpose of eventual confiscation.

*Artikkel 31***Frysing, beslag og inndragning**

- Hver statspart skal, så langt det er mulig innenfor den nasjonale rettsorden, treffe de tiltak som er nødvendige for å kunne inndra
  - utbytte av en straffbar handling som skriver seg fra straffbare handlinger fastsatt i samsvar med denne konvensjon, eller formuesgoder til en verdi som tilsvarer verdien av slikt utbytte,
  - eiendeler, utstyr eller andre midler brukt i eller ment til bruk i straffbare forhold fastsatt i samsvar med denne konvensjon.
- Hver statspart skal med henblikk på inndragning treffe de tiltak som er nødvendige for å kunne identifisere, spore, fryse eller beslaglegge enhver gjenstand nevnt i nr. 1 i denne artikkel.

3. Each State Party shall adopt, in accordance with its domestic law, such legislative and other measures as may be necessary to regulate the administration by the competent authorities of frozen, seized or confiscated property covered in paragraphs 1 and 2 of this article.
  4. If such proceeds of crime have been transformed or converted, in part or in full, into other property, such property shall be liable to the measures referred to in this article instead of the proceeds.
  5. If such proceeds of crime have been intermingled with property acquired from legitimate sources, such property shall, without prejudice to any powers relating to freezing or seizure, be liable to confiscation up to the assessed value of the intermingled proceeds.
  6. Income or other benefits derived from such proceeds of crime, from property into which such proceeds of crime have been transformed or converted or from property with which such proceeds of crime have been intermingled shall also be liable to the measures referred to in this article, in the same manner and to the same extent as proceeds of crime.
  7. For the purpose of this article and article 55 of this Convention, each State Party shall empower its courts or other competent authorities to order that bank, financial or commercial records be made available or seized. A State Party shall not decline to act under the provisions of this paragraph on the ground of bank secrecy.
  8. States Parties may consider the possibility of requiring that an offender demonstrate the lawful origin of such alleged proceeds of crime or other property liable to confiscation, to the extent that such a requirement is consistent with the fundamental principles of their domestic law and with the nature of judicial and other proceedings.
  9. The provisions of this article shall not be so construed as to prejudice the rights of bona fide third parties.
  10. Nothing contained in this article shall affect the principle that the measures to which it refers shall be defined and implemented in accordance with and subject to the provisions of the domestic law of a State Party.
3. Hver statspart skal vedta, i samsvar med sin nasjonale lovgivning, lovgivning og andre tiltak som er nødvendige for å regulere kompetente myndigheters forvaltning av fryste, beslaglagte eller inndratte formuesgoder som omfattes av nr. 1 og 2 i denne artikkel.
  4. Dersom utbyttet av en straffbar handling er blitt helt eller delvis omformet eller omdannet til et annet formuesgode, skal dette formuesgodet være underlagt de tiltak som er nevnt i denne artikkel, i stedet for utbyttet.
  5. Dersom utbyttet av en straffbar handling er blitt blandet med formuesgoder ervervet på lovlig vis, skal formuesgodet, med forbehold for eventuell myndighet til frysing eller beslag, kunne inndras med en verdi oppad begrenset til anslått verdi av det innblandede utbyttet.
  6. Inntekt eller andre fordeler som stammer fra utbytte av en straffbar handling, fra formuesgoder som slikt utbytte er blitt omformet eller omdannet til, eller fra formuesgoder som slikt utbytte er blitt blandet med, skal også være underlagt de tiltak som er nevnt i denne artikkel, på samme måte og i samme utstrekning som utbytte av en forbrytelse.
  7. Hver statspart skal med henblikk på denne artikkel og artikkel 55 i denne konvensjon bemyndige sine domstoler eller andre kompetente myndigheter til å gi pålegg om at bank-, finans- eller forretningsdokumenter skal utleveres eller beslaglegges. En statspart kan ikke nekte å handle i henhold til bestemmelsene i dette nummer under henvisning til bankansattes taushetsplikt.
  8. Statspartene kan vurdere om de skal pålegge en gjerningsperson å vise at slikt påstått utbytte av en straffbar handling eller andre formuesgoder som kan inndras, er anskaffet på lovlig vis, i den utstrekning et slikt krav er forenlig med de grunnleggende prinsippene i nasjonal lovgivning og med rettergang og andre framgangsmåter.
  9. Bestemmelsene i denne artikkel skal ikke tolkes slik at de innskrenker rettighetene til godtroende tredjemann.
  10. Ikke noe i denne artikkel skal berøre prinsippet om at tiltakene nevnt i artikkelen skal defineres og gjennomføres i samsvar med og med forbehold for bestemmelsene i en statsparts nasjonale lovgivning.

Article 32

Protection of witnesses, experts and victims

1. Each State Party shall take appropriate measures in accordance with its domestic legal sys-

Artikkel 32

Beskyttelse av vitner, sakkyndige og fornærmede

1. Hver statspart skal, i samsvar med sin nasjonale rettsorden og så langt den evner, treffe hen-

tem and within its means to provide effective protection from potential retaliation or intimidation for witnesses and experts who give testimony concerning offences established in accordance with this Convention and, as appropriate, for their relatives and other persons close to them.

2. The measures envisaged in paragraph 1 of this article may include, inter alia, without prejudice to the rights of the defendant, including the right to due process:
  - a) Establishing procedures for the physical protection of such persons, such as, to the extent necessary and feasible, relocating them and permitting, where appropriate, non-disclosure or limitations on the disclosure of information concerning the identity and whereabouts of such persons;
  - b) Providing evidentiary rules to permit witnesses and experts to give testimony in a manner that ensures the safety of such persons, such as permitting testimony to be given through the use of communications technology such as video or other adequate means.
3. States Parties shall consider entering into agreements or arrangements with other States for the relocation of persons referred to in paragraph 1 of this article.
4. The provisions of this article shall also apply to victims insofar as they are witnesses.
5. Each State Party shall, subject to its domestic law, enable the views and concerns of victims to be presented and considered at appropriate stages of criminal proceedings against offenders in a manner not prejudicial to the rights of the defence.

Article 33

Protection of reporting persons

Each State Party shall consider incorporating into its domestic legal system appropriate measures to provide protection against any unjustified treatment for any person who reports in good faith and on reasonable grounds to the competent authorities any facts concerning offences established in accordance with this Convention.

Article 34

Consequences of acts of corruption

With due regard to the rights of third parties acquired in good faith, each State Party shall take mea-

siktsmessige tiltak for å sørge for at vitner og sakkyndige som avgir forklaring om straffbare forhold fastsatt i samsvar med denne konvensjon, og eventuelt deres slektninger og andre personer som står dem nær, effektivt beskyttes mot mulige represalier eller skremsler.

2. Tiltakene fastsatt i nr. 1 i denne artikkel kan, uten at det innskrenker tiltaltes rettigheter, herunder retten til en rettferdig rettergang, omfatte blant annet følgende:
  - a) å fastsette framgangsmåter for fysisk beskyttelse av slike personer, for eksempel i den utstrekning det er nødvendig og mulig, å gi dem nytt oppholdssted og eventuelt å tillate at opplysninger om slike persons identitet og oppholdssted ikke utleveres, eller at de underlegges begrensninger med hensyn til utlevering,
  - b) å sørge for bevisregler som gir vitner og sakkyndige anledning til å avgi forklaring på en måte som ivaretar deres sikkerhet, for eksempel anledning til å avgi forklaring ved hjelp av kommunikasjonsteknologi som video eller andre tilfredsstillende metoder.
3. Statspartene skal vurdere å inngå avtaler eller ordninger med andre stater om å gi personer nevnt i nr. 1 i denne artikkel nytt oppholdssted.
4. Bestemmelsene i denne artikkel får anvendelse også på fornærmede i den utstrekning de er vitner.
5. Hver statspart skal, med forbehold for den nasjonale lovgivning, sørge for at fornærmedes synspunkter og anliggender kan legges fram og bli vurdert på egnede stadier i straffeforfølgningen av gjerningspersoner, og på en måte som ikke innskrenker forsvarets rettigheter.

Artikkel 33

Beskyttelse av personer som melder fra

Hver statspart skal vurdere å innarbeide i den nasjonale rettsorden hensiktsmessige tiltak for å beskytte enhver som i god tro og med rimelig grunn melder fra til kompetente myndigheter om straffbare forhold fastsatt i samsvar med denne konvensjon, mot uberettiget behandling.

Artikkel 34

Følger av korrupsjonshandlinger

Med tilbørlig hensyn til tredjemanns rettigheter ervervet i god tro skal hver statspart treffe tiltak, i

asures, in accordance with the fundamental principles of its domestic law, to address consequences of corruption. In this context, States Parties may consider corruption a relevant factor in legal proceedings to annul or rescind a contract, withdraw a concession or other similar instrument or take any other remedial action.

Article 35

Compensation for damage

Each State Party shall take such measures as may be necessary, in accordance with principles of its domestic law, to ensure that entities or persons who have suffered damage as a result of an act of corruption have the right to initiate legal proceedings against those responsible for that damage in order to obtain compensation.

Article 36

Specialized authorities

Each State Party shall, in accordance with the fundamental principles of its legal system, ensure the existence of a body or bodies or persons specialized in combating corruption through law enforcement. Such body or bodies or persons shall be granted the necessary independence, in accordance with the fundamental principles of the legal system of the State Party, to be able to carry out their functions effectively and without any undue influence. Such persons or staff of such body or bodies should have the appropriate training and resources to carry out their tasks.

Article 37

Cooperation with law enforcement authorities

1. Each State Party shall take appropriate measures to encourage persons who participate or who have participated in the commission of an offence established in accordance with this Convention to supply information useful to competent authorities for investigative and evidentiary purposes and to provide factual, specific help to competent authorities that may contribute to depriving offenders of the proceeds of crime and to recovering such proceeds.
2. Each State Party shall consider providing for the possibility, in appropriate cases, of mitigating punishment of an accused person who provides substantial cooperation in the investigation or prosecution of an offence established in accordance with this Convention.

samsvar med de grunnleggende prinsippene i sin nasjonale lovgivning, for å møte følgene av korrupsjon. I den forbindelse kan statspartene anse korrupsjon som et relevant forhold i rettssaker for å annullere eller heve en avtale, trekke tilbake en tilatelse eller lignende, eller treffe andre avhjelpende tiltak.

Artikkel 35

Erstatning for skade

Hver statspart skal treffe de tiltak som i henhold til prinsippene i partens nasjonale lovgivning er nødvendige for å sikre at enheter eller personer som har lidd skade som følge av en korrupsjonshandling, har rett til å gå til søksmål mot de ansvarlige for skaden for å få erstatning.

Artikkel 36

Særlig kompetente myndigheter

Hver statspart skal, i samsvar med de grunnleggende prinsippene i sin rettsorden, påse at det finnes et eller flere organer eller personer som har særlig kompetanse i å bekjempe korrupsjon ved rettshåndheving. Dette organet eller disse organene eller personene skal, i samsvar med de grunnleggende prinsippene i statspartens rettsorden, gis den selvstendighet som kreves for at de skal kunne utføre sine funksjoner på en effektiv måte og uten utilbørlig påvirkning. Personene eller organets eller organenes personale bør få opplæring og ressurser som står i forhold til de oppgavene de skal utføre.

Artikkel 37

Samarbeid med rettshåndhevingsmyndigheter

1. Hver statspart skal treffe hensiktsmessige tiltak for å oppmuntre personer som tar eller har tatt del i et straffbart forhold fastsatt i samsvar med denne konvensjon, til å gi opplysninger som er nyttige for kompetente myndigheter i forbindelse med etterforskning og framskaffing av bevis, og til å yte kompetente myndigheter faktisk og konkret hjelp som kan bidra til å frata en gjerningsperson utbyttet av en forbrytelse, og til å inndrive slikt utbytte.
2. Hver statspart skal vurdere å vedta bestemmelser som i egnede tilfeller gir adgang til å sette ned straffen for en siktet person som i vesentlig grad samarbeider ved etterforskningen eller straffeforfølgningen av et straffbart forhold fastsatt i samsvar med denne konvensjon.

3. Each State Party shall consider providing for the possibility, in accordance with fundamental principles of its domestic law, of granting immunity from prosecution to a person who provides substantial cooperation in the investigation or prosecution of an offence established in accordance with this Convention.
4. Protection of such persons shall be, *mutatis mutandis*, as provided for in article 32 of this Convention.
5. Where a person referred to in paragraph 1 of this article located in one State Party can provide substantial cooperation to the competent authorities of another State Party, the States Parties concerned may consider entering into agreements or arrangements, in accordance with their domestic law, concerning the potential provision by the other State Party of the treatment set forth in paragraphs 2 and 3 of this article.

Article 38

Cooperation between national authorities

Each State Party shall take such measures as may be necessary to encourage, in accordance with its domestic law, cooperation between, on the one hand, its public authorities, as well as its public officials, and, on the other hand, its authorities responsible for investigating and prosecuting criminal offences. Such cooperation may include:

- a) Informing the latter authorities, on their own initiative, where there are reasonable grounds to believe that any of the offences established in accordance with articles 15, 21 and 23 of this Convention has been committed; or
- b) Providing, upon request, to the latter authorities all necessary information.

Article 39

Cooperation between national authorities and the private sector

1. Each State Party shall take such measures as may be necessary to encourage, in accordance with its domestic law, cooperation between national investigating and prosecuting authorities and entities of the private sector, in particular financial institutions, relating to matters involving the commission of offences established in accordance with this Convention.
2. Each State Party shall consider encouraging its nationals and other persons with a habitual resi-

3. Hver statspart skal vurdere å vedta bestemmelser, i samsvar med de grunnleggende prinsippene i partens nasjonale lovgivning, som gir adgang til å gi en person som i vesentlig grad samarbeider ved etterforskningen eller straffeforfølgningen av et straffbart forhold fastsatt i samsvar med denne konvensjon, immunitet mot straffeforfølgning.
4. Slike personer skal beskyttes på tilsvarende måte som foreskrevet i artikkel 32 i denne konvensjon.
5. Når en person som er nevnt i nr. 1 i denne artikkel, og som oppholder seg i en statspart, i vesentlig grad kan samarbeide med de kompetente myndigheter i en annen statspart, kan de berørte statspartene vurdere å inngå avtaler eller ordninger, i samsvar med sin nasjonale lovgivning, om at den annen statspart kan yte behandling som angitt i nr. 2 og 3 i denne artikkel.

Artikkel 38

Samarbeid mellom nasjonale myndigheter

Hver statspart skal treffe de tiltak som er nødvendige for i samsvar med sin nasjonale lovgivning å oppmuntre til samarbeid mellom, på den ene side, offentlige myndigheter og offentlige tjenestemenn og, på den annen side, de myndigheter som er ansvarlige for å etterforske og straffeforfølge straffbare forhold. Slikt samarbeid kan bestå i følgende:

- a) på eget initiativ å underrette sistnevnte myndigheter når det foreligger rimelig grunn til å tro at det er begått et straffbart forhold fastsatt i samsvar med artikkel 15, 21 og 23 i denne konvensjon, eller
- b) på anmodning å gi sistnevnte myndigheter all nødvendig informasjon.

Artikkel 39

Samarbeid mellom nasjonale myndigheter og privat sektor

1. Hver statspart skal treffe de tiltak som er nødvendige for i samsvar med sin nasjonale lovgivning å oppmuntre til samarbeid mellom nasjonale etterforsknings- og påtalemyndigheter og enheter i privat sektor, særlig finansinstitusjoner, i saker som gjelder straffbare forhold fastsatt i samsvar med denne konvensjon.
2. Hver statspart skal vurdere å oppmuntre sine statsborgere og andre personer som til vanlig er bosatt på statspartens territorium, til å melde

dence in its territory to report to the national investigating and prosecuting authorities the commission of an offence established in accordance with this Convention.

Article 40

Bank secrecy

Each State Party shall ensure that, in the case of domestic criminal investigations of offences established in accordance with this Convention, there are appropriate mechanisms available within its domestic legal system to overcome obstacles that may arise out of the application of bank secrecy laws.

Article 41

Criminal record

Each State Party may adopt such legislative or other measures as may be necessary to take into consideration, under such terms as and for the purpose that it deems appropriate, any previous conviction in another State of an alleged offender for the purpose of using such information in criminal proceedings relating to an offence established in accordance with this Convention.

Article 42

Jurisdiction

1. Each State Party shall adopt such measures as may be necessary to establish its jurisdiction over the offences established in accordance with this Convention when:
  - a) The offence is committed in the territory of that State Party; or
  - b) The offence is committed on board a vessel that is flying the flag of that State Party or an aircraft that is registered under the laws of that State Party at the time that the offence is committed.
2. Subject to article 4 of this Convention, a State Party may also establish its jurisdiction over any such offence when:
  - a) The offence is committed against a national of that State Party; or
  - b) The offence is committed by a national of that State Party or a stateless person who has his or her habitual residence in its territory; or
  - c) The offence is one of those established in accordance with article 23, paragraph 1 (b) (ii), of this Convention and is committed outside its territory with a view to the commission of an offence established in accor-

fra til de nasjonale etterforsknings- og påtalemyndighetene dersom det har funnet sted et straffbart forhold fastsatt i samsvar med denne konvensjon.

Artikkel 40

Bankansattes taushetsplikt

Hver statspart skal påse at det ved nasjonal etterforskning av straffbare forhold fastsatt i samsvar med denne konvensjon foreligger hensiktsmessige mekanismer i statspartens nasjonale rettsorden som kan løse de problemer som kan oppstå ved anvendelse av lover om bankansattes taushetsplikt.

Artikkel 41

Strafferegistrering

Hver statspart kan vedta lovgivning eller andre tiltak som er nødvendige for å ta hensyn til, på de vilkår og for det formål som den anser nødvendig, enhver tidligere domfellelse i en annen stat av en påstått gjerningsperson i den hensikt å bruke disse opplysningene ved straffeforfølgning av et straffbart forhold fastsatt i samsvar med denne konvensjon.

Artikkel 42

Jurisdiksjon

1. Hver statspart skal vedta de tiltak som er nødvendige for å fastsette sin jurisdiksjon over straffbare forhold fastsatt i samsvar med denne konvensjon, når
  - a) overtredelsen er begått på vedkommende statsparts territorium, eller
  - b) overtredelsen er begått om bord i et fartøy som fører vedkommende statsparts flagg, eller i et luftfartøy som på gjerningstidspunktet er registrert i henhold til vedkommende statsparts lover.
2. Med forbehold for artikkel 4 i denne konvensjon kan en statspart også fastsette sin jurisdiksjon over ethvert slikt straffbart forhold når
  - a) overtredelsen er begått mot en statsborger i vedkommende statspart, eller
  - b) overtredelsen er begått av en statsborger i vedkommende statspart eller av en statsløs person som til vanlig er bosatt på dens territorium, eller
  - c) overtredelsen er et straffbart forhold fastsatt i samsvar med artikkel 23 nr. 1 bokstav b) ii) i denne konvensjon, og er begått utenfor statspartens territorium med sikte på å begå et straffbart forhold fastsatt i samsvar

- dance with article 23, paragraph 1 (a) (i) or (ii) or (b) (i), of this Convention within its territory; or
- d) The offence is committed against the State Party.
3. For the purposes of article 44 of this Convention, each State Party shall take such measures as may be necessary to establish its jurisdiction over the offences established in accordance with this Convention when the alleged offender is present in its territory and it does not extradite such person solely on the ground that he or she is one of its nationals.
  4. Each State Party may also take such measures as may be necessary to establish its jurisdiction over the offences established in accordance with this Convention when the alleged offender is present in its territory and it does not extradite him or her.
  5. If a State Party exercising its jurisdiction under paragraph 1 or 2 of this article has been notified, or has otherwise learned, that any other States Parties are conducting an investigation, prosecution or judicial proceeding in respect of the same conduct, the competent authorities of those States Parties shall, as appropriate, consult one another with a view to coordinating their actions.
  6. Without prejudice to norms of general international law, this Convention shall not exclude the exercise of any criminal jurisdiction established by a State Party in accordance with its domestic law.

Chapter IV

International cooperation

Article 43

International cooperation

1. States Parties shall cooperate in criminal matters in accordance with articles 44 to 50 of this Convention. Where appropriate and consistent with their domestic legal system, States Parties shall consider assisting each other in investigations of and proceedings in civil and administrative matters relating to corruption.
2. In matters of international cooperation, whenever dual criminality is considered a requirement, it shall be deemed fulfilled irrespective of whether the laws of the requested State Party place the offence within the same category of offence or denominate the offence by the same terminology as the requesting State Party, if the conduct underlying the offence for which assis-

- med artikkel 23 nr. 1 bokstav a) i) eller ii) eller bokstav b) i) i denne konvensjon på dens territorium, eller
- d) overtredelsen er begått mot statsparten.

3. Med hensyn til artikkel 44 i denne konvensjon skal hver statspart treffe de tiltak som er nødvendige for å fastsette sin jurisdiksjon over straffbare forhold fastsatt i samsvar med denne konvensjon, når den påståtte gjerningspersonen befinner seg på statspartens territorium og statsparten ikke utleverer vedkommende utelukkende på grunn av at vedkommende er statsborger i statsparten.
4. Hver statspart kan også treffe de tiltak som er nødvendige for å fastsette sin jurisdiksjon over straffbare forhold fastsatt i samsvar med denne konvensjon, når den påståtte gjerningspersonen befinner seg på statspartens territorium og statsparten ikke utleverer vedkommende.
5. Dersom en statspart som utøver sin jurisdiksjon i henhold til nr. 1 eller 2 i denne artikkel, har fått underretning om eller på annen måte fått kjennskap til at andre statsparter gjennomfører etterforskning, straffeforfølgning eller retts sak i forbindelse med samme overtredelse, skal de kompetente myndigheter i disse statspartene etter behov samrå seg med sikte på å samordne sine handlinger.
6. Med forbehold for alminnelige folkerettslige regler skal denne konvensjon ikke utelukke utøvelse av jurisdiksjon i straffesaker fastsatt av en statspart i samsvar med dens nasjonale lovgivning.

Kapittel IV

Internasjonalt samarbeid

Artikkel 43

Internasjonalt samarbeid

1. Statspartene skal samarbeide i saker om straffbare forhold i samsvar med artikkel 44 til 50 i denne konvensjon. Når det er hensiktsmessig og forenlig med deres nasjonale rettsorden, skal statspartene vurdere å bistå hverandre i etterforskningen og behandlingen av sivile og administrative saker som gjelder korrupsjon.
2. Ved internasjonalt samarbeid skal det når dobbel straffbarhet anses å være et krav, anses oppfylt uten hensyn til om overtredelsen i henhold til den anmodede statsparts lover hører inn under samme kategori av lovovertridelser eller benevnes med samme term som i den anmodende statspart, dersom den atferd som ligger til grunn for overtredelsen det søkes om

tance is sought is a criminal offence under the laws of both States Parties.

Article 44

Extradition

1. This article shall apply to the offences established in accordance with this Convention where the person who is the subject of the request for extradition is present in the territory of the requested State Party, provided that the offence for which extradition is sought is punishable under the domestic law of both the requesting State Party and the requested State Party.
2. Notwithstanding the provisions of paragraph 1 of this article, a State Party whose law so permits may grant the extradition of a person for any of the offences covered by this Convention that are not punishable under its own domestic law.
3. If the request for extradition includes several separate offences, at least one of which is extraditable under this article and some of which are not extraditable by reason of their period of imprisonment but are related to offences established in accordance with this Convention, the requested State Party may apply this article also in respect of those offences.
4. Each of the offences to which this article applies shall be deemed to be included as an extraditable offence in any extradition treaty existing between States Parties. States Parties undertake to include such offences as extraditable offences in every extradition treaty to be concluded between them. A State Party whose law so permits, in case it uses this Convention as the basis for extradition, shall not consider any of the offences established in accordance with this Convention to be a political offence.
5. If a State Party that makes extradition conditional on the existence of a treaty receives a request for extradition from another State Party with which it has no extradition treaty, it may consider this Convention the legal basis for extradition in respect of any offence to which this article applies.
6. A State Party that makes extradition conditional on the existence of a treaty shall:
  - a) At the time of deposit of its instrument of ratification, acceptance or approval of or accession to this Convention, inform the

bistand for, er et straffbart forhold i henhold til begge statsparters lover.

Artikkel 44

Utlevering

1. Denne artikkel får anvendelse på straffbare forhold fastsatt i samsvar med denne konvensjon, når personen som er gjenstand for en begjæring om utlevering, befinner seg på territoriet til den anmodede statspart, forutsatt at overtredelsen det søkes om utlevering for, er straffbar i henhold til den nasjonale lovgivningen i både den anmodende og den anmodede statspart.
2. Uten hensyn til bestemmelsene i nr. 1 i denne artikkel kan en statspart, dersom det er hjemlet i partens lovgivning, tillate at en person utleveres på grunnlag av et straffbart forhold som omfattes av denne konvensjon, men som ikke er straffbart i henhold til statspartens egen, nasjonale lovgivning.
3. Dersom utleveringsbegjæringen omfatter flere atskilte straffbare forhold, hvorav minst ett kan medføre utlevering etter denne artikkel, og hvorav noen ikke kan medføre utlevering grunnet fengselsstraffens lengde, men gjelder straffbare forhold fastsatt i samsvar med denne konvensjon, kan den anmodede statspart anvende denne artikkel også på disse overtredelsene.
4. Hvert av de straffbare forhold denne artikkel får anvendelse på, skal i enhver utleveringsavtale som gjelder mellom statspartene, anses som et straffbart forhold som kan medføre utlevering. Statspartene forplikter seg til å ta med slike straffbare forhold som forhold som kan medføre utlevering, i enhver utleveringsavtale som inngås mellom dem. Dersom en statspart benytter denne konvensjon som grunnlag for utvisning når det er hjemlet i partens lovgivning, skal statsparten ikke anse noen av de straffbare forhold som er fastsatt i samsvar med denne konvensjon, som en politisk forbrytelse.
5. Dersom en statspart som gjør utlevering betinget av at det foreligger en avtale, mottar en begjæring om utlevering fra en annen statspart som den ikke har utleveringsavtale med, kan den anse denne konvensjon som det rettslige grunnlaget for utlevering med hensyn til ethvert straffbart forhold denne artikkel får anvendelse på.
6. En statspart som gjør utlevering betinget av at det foreligger en avtale, skal
  - a) når den deponerer sitt ratifikasjons-, godtakelses-, godkjennings- eller tiltredelsesdokument for denne konvensjon, under-

- Secretary-General of the United Nations whether it will take this Convention as the legal basis for cooperation on extradition with other States Parties to this Convention; and
- b) If it does not take this Convention as the legal basis for cooperation on extradition, seek, where appropriate, to conclude treaties on extradition with other States Parties to this Convention in order to implement this article.
7. States Parties that do not make extradition conditional on the existence of a treaty shall recognize offences to which this article applies as extraditable offences between themselves.
8. Extradition shall be subject to the conditions provided for by the domestic law of the requested State Party or by applicable extradition treaties, including, inter alia, conditions in relation to the minimum penalty requirement for extradition and the grounds upon which the requested State Party may refuse extradition.
9. States Parties shall, subject to their domestic law, endeavour to expedite extradition procedures and to simplify evidentiary requirements relating thereto in respect of any offence to which this article applies.
10. Subject to the provisions of its domestic law and its extradition treaties, the requested State Party may, upon being satisfied that the circumstances so warrant and are urgent and at the request of the requesting State Party, take a person whose extradition is sought and who is present in its territory into custody or take other appropriate measures to ensure his or her presence at extradition proceedings.
11. A State Party in whose territory an alleged offender is found, if it does not extradite such person in respect of an offence to which this article applies solely on the ground that he or she is one of its nationals, shall, at the request of the State Party seeking extradition, be obliged to submit the case without undue delay to its competent authorities for the purpose of prosecution. Those authorities shall take their decision and conduct their proceedings in the same manner as in the case of any other offence of a grave nature under the domestic law of that State Party. The States Parties concerned shall cooperate with each other, in particular on procedural and evidentiary aspects, to ensure the efficiency of such prosecution.
- rette De forente nasjoners generalsekretær om den vil godta konvensjonen som det rettslige grunnlaget for samarbeid om utlevering med andre statsparter i denne konvensjon, og,
- b) dersom den ikke godtar denne konvensjon som det rettslige grunnlaget for samarbeid om utlevering, eventuelt søke å inngå avtaler om utlevering med andre statsparter i denne konvensjon for å gjennomføre denne artikkel.
7. Statsparter som ikke gjør utlevering betinget av at det foreligger en avtale, skal seg imellom betrakte straffbare forhold denne artikkel får anvendelse på, som forhold som kan medføre utlevering.
8. Utlevering skal skje i henhold til vilkår fastsatt i den anmodede statsparts nasjonale lovgivning eller i gjeldende utleveringsavtaler, herunder vilkår om krav om minstestStraff ved utlevering og på hvilket grunnlag den anmodede statspart kan nekte utlevering.
9. Statspartene skal, med forbehold for sin nasjonale lovgivning, bestrebe seg på å gjennomføre utleveringsprosedyrene raskt og å forenkle tilhørende beviskrav i forhold til ethvert straffbart forhold denne artikkel får anvendelse på.
10. Med forbehold for bestemmelsene i sin nasjonale lovgivning og sine utleveringsavtaler kan den anmodede statspart, dersom den finner at forholdene gir grunnlag for det, og at det haster, på begjæring fra den anmodende statspart arrestere en person som søkes utlevert, og som befinner seg på dens territorium, eller treffe andre hensiktsmessige tiltak for å sikre at vedkommende møter ved behandlingen av utleveringssaken.
11. En statspart på hvis territorium en påstått lovbrøyer blir funnet, skal dersom statsparten ikke utleverer vedkommende for et straffbart forhold denne artikkel får anvendelse på, utelukkende på grunn av at vedkommende er statsborger i statsparten, på begjæring fra statsparten som søker utlevering, være forpliktet til uten ugrunnet opphold å forelegge saken for de kompetente myndigheter med sikte på straffeforfølgning. Vedkommende myndigheter skal treffe sin beslutning og behandle saken på samme måte som ved ethvert annet straffbart forhold av alvorlig art etter statspartens nasjonale lovgivning. De berørte statspartene skal samarbeide, særlig om rettergangs- og bevisaspekter, for å sikre en effektiv straffeforfølgning.

12. Whenever a State Party is permitted under its domestic law to extradite or otherwise surrender one of its nationals only upon the condition that the person will be returned to that State Party to serve the sentence imposed as a result of the trial or proceedings for which the extradition or surrender of the person was sought and that State Party and the State Party seeking the extradition of the person agree with this option and other terms that they may deem appropriate, such conditional extradition or surrender shall be sufficient to discharge the obligation set forth in paragraph 11 of this article.
13. If extradition, sought for purposes of enforcing a sentence, is refused because the person sought is a national of the requested State Party, the requested State Party shall, if its domestic law so permits and in conformity with the requirements of such law, upon application of the requesting State Party, consider the enforcement of the sentence imposed under the domestic law of the requesting State Party or the remainder thereof.
14. Any person regarding whom proceedings are being carried out in connection with any of the offences to which this article applies shall be guaranteed fair treatment at all stages of the proceedings, including enjoyment of all the rights and guarantees provided by the domestic law of the State Party in the territory of which that person is present.
15. Nothing in this Convention shall be interpreted as imposing an obligation to extradite if the requested State Party has substantial grounds for believing that the request has been made for the purpose of prosecuting or punishing a person on account of that person's sex, race, religion, nationality, ethnic origin or political opinions or that compliance with the request would cause prejudice to that person's position for any one of these reasons.
16. States Parties may not refuse a request for extradition on the sole ground that the offence is also considered to involve fiscal matters.
17. Before refusing extradition, the requested State Party shall, where appropriate, consult with the requesting State Party to provide it with ample opportunity to present its opinions and to provide information relevant to its allegation.
18. States Parties shall seek to conclude bilateral and multilateral agreements or arrangements to carry out or to enhance the effectiveness of extradition.
12. Når en statspart etter nasjonal lovgivning kan utlevere en av sine statsborgere bare dersom personen blir tilbakeført til vedkommende statspart for å sone dommen som er idømt som følge av rettssaken eller saksbehandlingen det søkes om utlevering for, og vedkommende statspart og statsparten som søker personen utlevert, samtykker i denne muligheten og andre vilkår som de mener er hensiktsmessige, skal slik betinget utlevering være tilstrekkelig til å oppfylle forpliktelsen anført i nr. 11 i denne artikkel.
13. Dersom det søkes om utlevering for å fullbyrde en dom, og slik utlevering nektes fordi personen som søkes utlevert, er statsborger i den anmodede statspart, skal denne parten, dersom den nasjonale lovgivningen tillater det, og i samsvar med kravene i denne lovgivningen, på begjæring fra den anmodende statspart vurdere å fullbyrde dommen som er idømt i henhold til den nasjonale lovgivningen i den anmodende statspart, eller det som gjenstår av den.
14. En person som det er innledet forfølgning mot i forbindelse med noen av de straffbare forhold denne artikkel får anvendelse på, skal sikres rettferdig behandling på alle trinn i saken, og skal blant annet ha alle rettigheter og garantier som er fastsatt i den nasjonale lovgivningen i den statspart på hvis territorium personen befinner seg.
15. Ikke noe i denne konvensjon skal tolkes slik at det innebærer en forpliktelse til å utlevere, dersom den anmodede statspart har gode grunner til å tro at begjæringen er framsatt for å straffeforfølge eller å straffe en person på grunn av vedkommendes kjønn, rase, religion, nasjonalitet, etniske opprinnelse eller politiske meninger, eller at personens stilling vil bli skadet av en av disse grunnene dersom begjæringen etterkommes.
16. Statspartene kan ikke nekte å etterkomme en begjæring om utlevering utelukkende fordi det straffbare forholdet også anses å dreie seg om skattemessige forhold.
17. Før den anmodede statspart nekter utlevering, skal den eventuelt samrå seg med den anmodende statspart for å gi den god tid til å legge fram sine synspunkter og gi opplysninger som er relevante for dens påstand.
18. Statspartene skal søke å inngå bilaterale eller multilaterale avtaler eller ordninger for å gjennomføre eller lette utleveringen.

*Article 45***Transfer of sentenced persons**

States Parties may consider entering into bilateral or multilateral agreements or arrangements on the transfer to their territory of persons sentenced to imprisonment or other forms of deprivation of liberty for offences established in accordance with this Convention in order that they may complete their sentences there.

*Article 46***Mutual legal assistance**

1. States Parties shall afford one another the widest measure of mutual legal assistance in investigations, prosecutions and judicial proceedings in relation to the offences covered by this Convention.
2. Mutual legal assistance shall be afforded to the fullest extent possible under relevant laws, treaties, agreements and arrangements of the requested State Party with respect to investigations, prosecutions and judicial proceedings in relation to the offences for which a legal person may be held liable in accordance with article 26 of this Convention in the requesting State Party.
3. Mutual legal assistance to be afforded in accordance with this article may be requested for any of the following purposes:
  - a) Taking evidence or statements from persons;
  - b) Effecting service of judicial documents;
  - c) Executing searches and seizures, and freezing;
  - d) Examining objects and sites;
  - e) Providing information, evidentiary items and expert evaluations;
  - f) Providing originals or certified copies of relevant documents and records, including government, bank, financial, corporate or business records;
  - g) Identifying or tracing proceeds of crime, property, instrumentalities or other things for evidentiary purposes;
  - h) Facilitating the voluntary appearance of persons in the requesting State Party;
  - i) Any other type of assistance that is not contrary to the domestic law of the requested State Party;
  - j) Identifying, freezing and tracing proceeds of crime in accordance with the provisions of chapter V of this Convention;

*Artikkel 45***Overføring av domfelte**

Statspartene kan vurdere å inngå bilaterale eller multilaterale avtaler eller ordninger om overføring til sitt territorium av personer som er idømt fengselsstraff eller andre former for frihetsberøvelse for straffbare forhold fastsatt i samsvar med denne konvensjon, for at de skal kunne sone dommen der.

*Artikkel 46***Gjensidig juridisk bistand**

1. Statspartene skal yte hverandre mest mulig gjensidig juridisk bistand under etterforskning, straffeforfølgning og rettssaker i forbindelse med straffbare forhold som omfattes av denne konvensjon.
2. Det skal så langt det er mulig etter den anmodede statsparts relevante lover, traktater, avtaler og ordninger, ytes gjensidig juridisk bistand under etterforskning, straffeforfølgning og rettssaker i forbindelse med straffbare forhold en juridisk person etter artikkel 26 i denne konvensjon kan holdes ansvarlig for i den anmodende statspart.
3. Det kan anmodes om gjensidig juridisk bistand som skal ytes i samsvar med denne artikkel, til hvert av følgende formål:
  - a) å avhøre eller å oppta forklaring fra personer,
  - b) å forkynne rettslige dokumenter,
  - c) å gjennomføre ransaking og beslag samt frysing,
  - d) å undersøke gjenstander og steder,
  - e) å skaffe opplysninger, bevisgjenstander og ekspertuttalelser,
  - f) å skaffe originaler eller bekreftede kopier av aktuelle dokumenter, herunder forvaltnings-, bank-, finans-, selskaps- eller forretningsdokumenter,
  - g) å identifisere eller spore utbytte av en forbrytelse, formuesgoder, midler som er brukt til å utføre et straffbart forhold, eller andre saker som benyttes til bevisformål,
  - h) å legge til rette for at personer møter frivillig i den anmodende statspart,
  - i) enhver annen bistand som ikke er i strid med den nasjonale lovgivningen i den anmodede statspart,
  - j) å identifisere, fryse og spore utbytte av en straffbar handling i samsvar med bestemmelsene i kapittel V i denne konvensjon,

- k) The recovery of assets, in accordance with the provisions of chapter V of this Convention.
4. Without prejudice to domestic law, the competent authorities of a State Party may, without prior request, transmit information relating to criminal matters to a competent authority in another State Party where they believe that such information could assist the authority in undertaking or successfully concluding inquiries and criminal proceedings or could result in a request formulated by the latter State Party pursuant to this Convention.
  5. The transmission of information pursuant to paragraph 4 of this article shall be without prejudice to inquiries and criminal proceedings in the State of the competent authorities providing the information. The competent authorities receiving the information shall comply with a request that said information remain confidential, even temporarily, or with restrictions on its use. However, this shall not prevent the receiving State Party from disclosing in its proceedings information that is exculpatory to an accused person. In such a case, the receiving State Party shall notify the transmitting State Party prior to the disclosure and, if so requested, consult with the transmitting State Party. If, in an exceptional case, advance notice is not possible, the receiving State Party shall inform the transmitting State Party of the disclosure without delay.
  6. The provisions of this article shall not affect the obligations under any other treaty, bilateral or multilateral, that governs or will govern, in whole or in part, mutual legal assistance.
  7. Paragraphs 9 to 29 of this article shall apply to requests made pursuant to this article if the States Parties in question are not bound by a treaty of mutual legal assistance. If those States Parties are bound by such a treaty, the corresponding provisions of that treaty shall apply unless the States Parties agree to apply paragraphs 9 to 29 of this article in lieu thereof. States Parties are strongly encouraged to apply those paragraphs if they facilitate cooperation.
  8. States Parties shall not decline to render mutual legal assistance pursuant to this article on the ground of bank secrecy.
  9.
    - a) A requested State Party, in responding to a request for assistance pursuant to this article in the absence of dual criminality, shall
- k) å tilbakeføre midler, i samsvar med bestemmelsene i kapittel V i denne konvensjon.
4. Med forbehold for nasjonal lovgivning kan kompetente myndigheter i en statspart uten anmodning på forhånd sende opplysninger som gjelder straffbare forhold, til kompetent myndighet i en annen statspart når de mener at slike opplysninger kan hjelpe myndigheten med å foreta eller å avslutte med godt resultat granskning og straffeforfølgning, eller kan føre til en anmodning fra sistnevnte statspart utformet i henhold til denne konvensjon.
  5. Oversending av opplysninger etter nr. 4 i denne artikkel skal ikke være til hinder for granskning og straffeforfølgning i staten til de myndigheter som gir opplysningene. Myndighetene som mottar opplysningene, skal etterkomme en anmodning om at nevnte opplysninger skal behandles fortrolig, også midlertidig, eller at det skal være begrensninger på bruken av dem. Dette skal likevel ikke være til hinder for at mottakerstatsparten i sin saksbehandling kan legge fram opplysninger som kan medføre straffritak for en siktet person. I slike saker skal mottakerstatsparten underrette avsenderstatsparten før opplysningene framlegges og, dersom den anmodes om det, samrå seg med avsenderstatsparten. Dersom det unntaksvis ikke er mulig å gi underretning på forhånd, skal mottakerstatsparten uten opphold underrette avsenderstatsparten om slik framlegging.
  6. Bestemmelsene i denne artikkel skal ikke berøre forpliktelser inngått i andre avtaler, bilaterale eller multilaterale, som helt eller delvis regulerer eller kommer til å regulere gjensidig juridisk bistand.
  7. Nr. 9 til 29 i denne artikkel får anvendelse på anmodninger framsatt i henhold til denne artikkel dersom de aktuelle statspartene ikke er bundet av en avtale om gjensidig juridisk bistand. Dersom statspartene er bundet av en slik avtale, får de tilsvarende bestemmelsene i vedkommende avtale anvendelse med mindre statspartene blir enige om å anvende nr. 9 til 29 i denne artikkel i stedet. Statspartene oppfordres på det sterkeste til å anvende disse bestemmelsene dersom de letter samarbeidet.
  8. Statspartene skal ikke nekte å gi gjensidig juridisk bistand i henhold til denne artikkel på grunn av bankansattes taushetsplikt.
  9.
    - a) En anmodet statspart skal, når den svarer på en anmodning om bistand i henhold til denne artikkel og det ikke foreligger dobbel

- take into account the purposes of this Convention, as set forth in article 1;
- b) States Parties may decline to render assistance pursuant to this article on the ground of absence of dual criminality. However, a requested State Party shall, where consistent with the basic concepts of its legal system, render assistance that does not involve coercive action. Such assistance may be refused when requests involve matters of a de minimis nature or matters for which the cooperation or assistance sought is available under other provisions of this Convention;
  - c) Each State Party may consider adopting such measures as may be necessary to enable it to provide a wider scope of assistance pursuant to this article in the absence of dual criminality.
10. A person who is being detained or is serving a sentence in the territory of one State Party whose presence in another State Party is requested for purposes of identification, testimony or otherwise providing assistance in obtaining evidence for investigations, prosecutions or judicial proceedings in relation to offences covered by this Convention may be transferred if the following conditions are met:
- a) The person freely gives his or her informed consent;
  - b) The competent authorities of both States Parties agree, subject to such conditions as those States Parties may deem appropriate.
11. For the purposes of paragraph 10 of this article:
- a) The State Party to which the person is transferred shall have the authority and obligation to keep the person transferred in custody, unless otherwise requested or authorized by the State Party from which the person was transferred;
  - b) The State Party to which the person is transferred shall without delay implement its obligation to return the person to the custody of the State Party from which the person was transferred as agreed beforehand, or as otherwise agreed, by the competent authorities of both States Parties;
  - c) The State Party to which the person is transferred shall not require the State Party from which the person was transferred to initiate extradition proceedings for the return of the person;
  - d) The person transferred shall receive credit for service of the sentence being served in
- straffbarhet, ta hensyn til denne konvensjons formål anført i artikkel 1.
- b) Statspartene kan nekte å gi bistand i henhold til denne artikkel dersom det ikke foreligger dobbel straffbarhet. En anmodet statspart skal likevel, når det er forenlig med grunnsetningene i statspartens rettsorden, gi bistand som ikke innebærer bruk av tvangsmidler. Slik bistand kan nektes når anmodningen omfatter forhold av de minimis-art eller forhold der samarbeidet eller bistanden som søkes, er tilgjengelig etter andre bestemmelser i denne konvensjon.
  - c) Hver statspart kan vurdere å vedta de tiltak som er nødvendige for å kunne yte mer omfattende bistand i henhold til denne artikkel når det ikke foreligger dobbel straffbarhet.
10. En person som holdes i fengslig forvaring eller soner en dom på territoriet til en statspart, og som anmodes om å være til stede i en annen statspart for å identifisere, avgi forklaring eller på annen måte bistå med å skaffe bevis ved etterforskning, straffeforfølgning eller rettssak i forbindelse med et straffbart forhold som omfattes av denne konvensjon, kan overføres dersom følgende vilkår er oppfylt:
- a) personen gir sitt informerte samtykke frivillig,
  - b) de kompetente myndigheter i begge statspartene samtykker, på de vilkår disse statspartene anser hensiktsmessige.
11. Med hensyn til nr. 10 i denne artikkel gjelder følgende:
- a) Statsparten som personen overføres til, skal ha myndighet og plikt til å holde den overførte personen i fengslig forvaring, med mindre statsparten som personen ble overført fra, har anmodet om eller godkjent noe annet.
  - b) Statsparten som personen overføres til, skal uten opphold oppfylle sin forpliktelse til å tilbakeføre personen til varetekt i den statsparten som personen ble overført fra, slik det var avtalt på forhånd eller avtales på annen måte mellom de kompetente myndigheter i de to statspartene.
  - c) Statsparten som personen overføres til, skal ikke kreve at statsparten som personen ble overført fra, innleder utleveringssak om tilbakeføring av personen.
  - d) Personen som overføres, skal få fradrag for den delen av straffen som sones i staten som

- the State from which he or she was transferred for time spent in the custody of the State Party to which he or she was transferred.
12. Unless the State Party from which a person is to be transferred in accordance with paragraphs 10 and 11 of this article so agrees, that person, whatever his or her nationality, shall not be prosecuted, detained, punished or subjected to any other restriction of his or her personal liberty in the territory of the State to which that person is transferred in respect of acts, omissions or convictions prior to his or her departure from the territory of the State from which he or she was transferred.
  13. Each State Party shall designate a central authority that shall have the responsibility and power to receive requests for mutual legal assistance and either to execute them or to transmit them to the competent authorities for execution. Where a State Party has a special region or territory with a separate system of mutual legal assistance, it may designate a distinct central authority that shall have the same function for that region or territory. Central authorities shall ensure the speedy and proper execution or transmission of the requests received. Where the central authority transmits the request to a competent authority for execution, it shall encourage the speedy and proper execution of the request by the competent authority. The Secretary-General of the United Nations shall be notified of the central authority designated for this purpose at the time each State Party deposits its instrument of ratification, acceptance or approval of or accession to this Convention. Requests for mutual legal assistance and any communication related thereto shall be transmitted to the central authorities designated by the States Parties. This requirement shall be without prejudice to the right of a State Party to require that such requests and communications be addressed to it through diplomatic channels and, in urgent circumstances, where the States Parties agree, through the International Criminal Police Organization, if possible.
  14. Requests shall be made in writing or, where possible, by any means capable of producing a written record, in a language acceptable to the requested State Party, under conditions allowing that State Party to establish authenticity. The Secretary-General of the United Nations shall be notified of the language or languages acceptable to each State Party at the time it deposits its instrument of ratification, accep-
- vedkommende ble overført fra, og for den tiden som utholdes i varetekt i den statsparten som vedkommende ble overført til.
  12. Med mindre statsparten som en person skal overføres fra i samsvar med nr. 10 og 11 i denne artikkel, samtykker, skal personen, uansett hvilken nasjonalitet vedkommende har, ikke straffeforfølges, holdes i fengslig forvaring, straffes eller undergis annen begrensning i sin personlige frihet på territoriet til staten som personen overføres til, med hensyn til handlinger, unnlatelser eller domfellelser som har funnet sted før vedkommendes avreise fra territoriet til staten som personen ble overført fra.
  13. Hver statspart skal utpeke en sentralmyndighet som skal ha ansvar for og myndighet til å motta anmodninger om gjensidig juridisk bistand og enten gjennomføre dem eller oversende dem til de kompetente myndigheter for gjennomføring. Dersom en statspart har en særskilt region eller et særskilt territorium med en egen orden for gjensidig juridisk bistand, kan den utpeke en bestemt sentralmyndighet som skal ha samme funksjon for vedkommende region eller territorium. Sentralmyndighetene skal påse at det skjer en rask og forsvarlig gjennomføring eller oversending av mottatte anmodninger. Når sentralmyndigheten oversender anmodningen til kompetent myndighet for gjennomføring, skal den be om at anmodningen gjennomføres raskt og forsvarlig. De forente nasjoners generalsekretær skal underrettes om sentralmyndigheten som utpekes til dette formål, på det tidspunkt hver statspart deponerer sitt ratifikasjons-, godtakelses-, godkjennings- eller tiltredelsesdokument for denne konvensjon. Anmodninger om gjensidig juridisk bistand og alle tilhørende underretninger skal oversendes sentralmyndighetene som er utpekt av statspartene. Dette kravet skal ikke være til hinder for at en statspart kan kreve at slike anmodninger og underretninger skal gå gjennom diplomatiske kanaler og, i hastesaker og dersom statspartene er enige om det, gjennom Den internasjonale kriminalpolitiorganisasjon (ICPO), om mulig.
  14. Anmodninger skal framsettes skriftlig eller om mulig ved hjelp av et middel som kan gi et skriftlig dokument, på et språk som kan godtas av den anmodede statspart, og under forhold som gir vedkommende statspart mulighet til å kontrollere ektheten. De forente nasjoners generalsekretær skal underrettes om hvilket eller hvilke språk som kan godtas av hver statspart, på det tidspunkt statsparten depone-

tance or approval of or accession to this Convention. In urgent circumstances and where agreed by the States Parties, requests may be made orally but shall be confirmed in writing forthwith.

15. A request for mutual legal assistance shall contain:

- a) The identity of the authority making the request;
- b) The subject matter and nature of the investigation, prosecution or judicial proceeding to which the request relates and the name and functions of the authority conducting the investigation, prosecution or judicial proceeding;
- c) A summary of the relevant facts, except in relation to requests for the purpose of service of judicial documents;
- d) A description of the assistance sought and details of any particular procedure that the requesting State Party wishes to be followed;
- e) Where possible, the identity, location and nationality of any person concerned; and
- f) The purpose for which the evidence, information or action is sought.

16. The requested State Party may request additional information when it appears necessary for the execution of the request in accordance with its domestic law or when it can facilitate such execution.

17. A request shall be executed in accordance with the domestic law of the requested State Party and, to the extent not contrary to the domestic law of the requested State Party and where possible, in accordance with the procedures specified in the request.

18. Wherever possible and consistent with fundamental principles of domestic law, when an individual is in the territory of a State Party and has to be heard as a witness or expert by the judicial authorities of another State Party, the first State Party may, at the request of the other, permit the hearing to take place by video conference if it is not possible or desirable for the individual in question to appear in person in the territory of the requesting State Party. States Parties may agree that the hearing shall be conducted by a judicial authority of the requesting State Party and attended by a judicial authority of the requested State Party.

rer sitt ratifikasjons-, godtakelses-, godkjennings- eller tiltredelsesdokument for denne konvensjon. Når det haster og statspartene er enige om det, kan anmodninger framsettes muntlig, men de må bekreftes skriftlig umiddelbart.

15. En anmodning om gjensidig juridisk bistand skal inneholde følgende:

- a) identiteten til myndigheten som framsetter anmodningen,
- b) gjenstanden for og arten av etterforskningen, straffeforfølgningen eller rettssaken anmodningen gjelder, samt navnet på og funksjonene til myndigheten som gjennomfører etterforskningen, straffeforfølgningen eller rettssaken,
- c) en oversikt over de relevante fakta, unntatt når det gjelder anmodninger om forkynning av rettslige dokumenter,
- d) en beskrivelse av bistanden som søkes, og nærmere opplysninger om bestemte framgangsmåter som den anmodende statspart ønsker skal følges,
- e) om mulig identiteten, oppholdsstedet og nasjonaliteten til eventuelle berørte personer, og
- f) formålet med å søke bevisene, opplysningene eller handlingen.

16. Den anmodede statspart kan be om tilleggsopplysninger når det synes nødvendig for at anmodningen skal kunne gjennomføres i samsvar med statspartens nasjonale lovgivning, eller når det kan lette slik gjennomføring.

17. En anmodning skal gjennomføres i samsvar med den nasjonale lovgivningen i den anmodede statspart og, i den utstrekning det ikke er i strid med den nasjonale lovgivningen i den anmodede statspart, og dersom det er mulig, i samsvar med framgangsmåtene angitt i anmodningen.

18. Når det er mulig og i samsvar med grunnleggende prinsipper i nasjonal lovgivning, og når en person befinner seg på territoriet til en statspart og må avhøres som vitne eller sakkynning av rettsmyndighetene i en annen statspart, kan den første statsparten på anmodning fra den andre tillate at avhøret finner sted som videomøte dersom det ikke er mulig eller ønskelig for vedkommende person å møte personlig på territoriet til den anmodende statspart. Statspartene kan avtale at avhøret skal foretas av en rettsmyndighet i den anmodende statspart, og at en rettsmyndighet i den anmodede statspart skal være til stede.

19. The requesting State Party shall not transmit or use information or evidence furnished by the requested State Party for investigations, prosecutions or judicial proceedings other than those stated in the request without the prior consent of the requested State Party. Nothing in this paragraph shall prevent the requesting State Party from disclosing in its proceedings information or evidence that is exculpatory to an accused person. In the latter case, the requesting State Party shall notify the requested State Party prior to the disclosure and, if so requested, consult with the requested State Party. If, in an exceptional case, advance notice is not possible, the requesting State Party shall inform the requested State Party of the disclosure without delay.
20. The requesting State Party may require that the requested State Party keep confidential the fact and substance of the request, except to the extent necessary to execute the request. If the requested State Party cannot comply with the requirement of confidentiality, it shall promptly inform the requesting State Party.
21. Mutual legal assistance may be refused:
  - a) If the request is not made in conformity with the provisions of this article;
  - b) If the requested State Party considers that execution of the request is likely to prejudice its sovereignty, security, ordre public or other essential interests;
  - c) If the authorities of the requested State Party would be prohibited by its domestic law from carrying out the action requested with regard to any similar offence, had it been subject to investigation, prosecution or judicial proceedings under their own jurisdiction;
  - d) If it would be contrary to the legal system of the requested State Party relating to mutual legal assistance for the request to be granted.
22. States Parties may not refuse a request for mutual legal assistance on the sole ground that the offence is also considered to involve fiscal matters.
23. Reasons shall be given for any refusal of mutual legal assistance.
19. Den anmodende statspart skal ikke oversende eller bruke opplysninger eller bevis gitt av den anmodede statspart til annen etterforskning, straffeforfølgning eller rettssak enn det som er angitt i anmodningen, uten at den anmodede statspart har gitt samtykke til det på forhånd. Ikke noe i denne bestemmelse skal være til hinder for at den anmodende statspart i sin saksbehandling kan legge fram opplysninger eller bevis som kan medføre straffritak for en siktet person. I sistnevnte tilfelle skal den anmodende statspart underrette den anmodede statspart før opplysningene eller bevisene framlegges og, dersom den anmodes om det, samrå seg med den anmodede statspart. Dersom det unntaksvis ikke er mulig å gi underretning på forhånd, skal den anmodende statspart uten opphold underrette den anmodede statspart om slik framlegging.
20. Den anmodende statspart kan kreve at den anmodede statspart holder anmodningens faktum og substans fortrolig, unntatt i den utstrekning det er nødvendig å fravike dette kravet for å gjennomføre anmodningen. Dersom den anmodede statspart ikke kan etterkomme fortrolighetskravet, skal den umiddelbart underrette den anmodende statspart.
21. Gjensidig juridisk bistand kan nektes
  - a) dersom anmodningen ikke er framsatt i samsvar med bestemmelsene i denne artikkel,
  - b) dersom den anmodede statspart finner at gjennomføringen av anmodningen sannsynligvis vil være til skade for statspartens suverenitet, sikkerhet, offentlige orden eller andre viktige interesser,
  - c) dersom myndighetene i den anmodede statspart ved en tilsvarende overtredelse ville vært forhindret etter nasjonal lovgivning fra å gjennomføre handlingen det anmodes om, dersom overtredelsen hadde blitt gjenstand for etterforskning, straffeforfølgning eller rettssak under deres egen jurisdiksjon,
  - d) dersom det strider mot den anmodede statsparts rettsorden vedrørende gjensidig juridisk bistand å etterkomme anmodningen.
22. Statspartene kan ikke nekte å etterkomme en anmodning om gjensidig juridisk bistand utelukkende fordi det straffbare forholdet også anses å dreie seg om skattemessige forhold.
23. Dersom gjensidig juridisk bistand nektes, skal dette grunngis.

24. The requested State Party shall execute the request for mutual legal assistance as soon as possible and shall take as full account as possible of any deadlines suggested by the requesting State Party and for which reasons are given, preferably in the request. The requesting State Party may make reasonable requests for information on the status and progress of measures taken by the requested State Party to satisfy its request. The requested State Party shall respond to reasonable requests by the requesting State Party on the status, and progress in its handling, of the request. The requesting State Party shall promptly inform the requested State Party when the assistance sought is no longer required.
25. Mutual legal assistance may be postponed by the requested State Party on the ground that it interferes with an ongoing investigation, prosecution or judicial proceeding.
26. Before refusing a request pursuant to paragraph 21 of this article or postponing its execution pursuant to paragraph 25 of this article, the requested State Party shall consult with the requesting State Party to consider whether assistance may be granted subject to such terms and conditions as it deems necessary. If the requesting State Party accepts assistance subject to those conditions, it shall comply with the conditions.
27. Without prejudice to the application of paragraph 12 of this article, a witness, expert or other person who, at the request of the requesting State Party, consents to give evidence in a proceeding or to assist in an investigation, prosecution or judicial proceeding in the territory of the requesting State Party shall not be prosecuted, detained, punished or subjected to any other restriction of his or her personal liberty in that territory in respect of acts, omissions or convictions prior to his or her departure from the territory of the requested State Party. Such safe conduct shall cease when the witness, expert or other person having had, for a period of fifteen consecutive days or for any period agreed upon by the States Parties from the date on which he or she has been officially informed that his or her presence is no longer required by the judicial authorities, an opportunity of leaving, has nevertheless remained voluntarily in the territory of the requesting State Party or, having left it, has returned of his or her own free will.
24. Den anmodede statspart skal gjennomføre anmodningen om gjensidig juridisk bistand så snart som mulig, og skal så langt det er mulig ta hensyn til eventuelle frister som er nevnt av den anmodende statspart, og som er grunnlagt, fortrinnsvis i anmodningen. Den anmodende statspart kan framsette rimelige anmodninger om å motta opplysninger om status for og framdriften med hensyn til de tiltak den anmodede statspart har truffet for å etterkomme anmodningen. Den anmodede statspart skal svare på rimelige anmodninger fra den anmodende statspart om status for, og framdriften i behandlingen av, anmodningen. Den anmodende statspart skal umiddelbart underrette den anmodede statspart når bistanden som søkes, ikke lenger er nødvendig.
25. Den anmodede statspart kan utsette gjensidig juridisk bistand dersom denne er til hinder for en pågående etterforskning, straffeforfølgning eller rettsak.
26. Før den anmodede statspart avslår en anmodning i henhold til nr. 21 i denne artikkel eller utsetter gjennomføringen av den i henhold til nr. 25 i denne artikkel, skal parten samrå seg med den anmodende statspart for å få vurdert om bistand kan ytes på de vilkår og betingelser som den anser nødvendig. Dersom den anmodende statspart godtar bistand på disse vilkår, skal den etterleve vilkårene.
27. Med forbehold for anvendelse av nr. 12 i denne artikkel skal et vitne, en sakkyndig eller en annen person som på anmodning fra en statspart samtykker i å avgi forklaring i en sak eller å hjelpe til ved etterforskning, straffeforfølgning eller rettsak på territoriet til den anmodende statspart, ikke straffefølges, holdes i fengslig forvaring, straffes eller undergis annen begrensning i sin personlige frihet på vedkommende territorium med hensyn til handlinger, unnlater eller domfellelser som har funnet sted før personens avreise fra territoriet til den anmodede statspart. Slikt fritt leide skal opphøre når vitnet, den sakkyndige eller den andre personen, i et tidsrom på femten påfølgende dager eller i et tidsrom avtalt mellom statspartene og regnet fra den dag vedkommende offisielt meddeles at rettsmyndighetene ikke lenger krever at han eller hun er til stede, har hatt mulighet til å reise, men likevel oppholder seg frivillig på territoriet til den anmodende statspart eller, etter å ha forlatt det, har kommet tilbake av egen, fri vilje.

28. The ordinary costs of executing a request shall be borne by the requested State Party, unless otherwise agreed by the States Parties concerned. If expenses of a substantial or extraordinary nature are or will be required to fulfil the request, the States Parties shall consult to determine the terms and conditions under which the request will be executed, as well as the manner in which the costs shall be borne.
29. The requested State Party:
- a) Shall provide to the requesting State Party copies of government records, documents or information in its possession that under its domestic law are available to the general public;
  - b) May, at its discretion, provide to the requesting State Party in whole, in part or subject to such conditions as it deems appropriate, copies of any government records, documents or information in its possession that under its domestic law are not available to the general public.
30. States Parties shall consider, as may be necessary, the possibility of concluding bilateral or multilateral agreements or arrangements that would serve the purposes of, give practical effect to or enhance the provisions of this article.
28. Ordinære kostnader med å gjennomføre en anmodning skal bæres av den anmodede statspart med mindre de berørte statspartene blir enige om noe annet. Dersom det påløper betydelige eller ekstraordinære utgifter for å etterkomme anmodningen, skal statspartene samrå seg med sikte på å fastsette på hvilke vilkår anmodningen skal gjennomføres, og på hvilken måte kostnadene skal dekkes.
29. Den anmodede statspart
- a) skal gi den anmodende statspart kopier av forvaltningsdokumenter eller opplysninger den har som etter nasjonal lovgivning er tilgjengelige for allmennheten,
  - b) kan, etter eget skjønn, gi den anmodende statspart hele eller deler av eller på de vilkår den anser hensiktsmessig, kopier av alle forvaltningsdokumenter eller opplysninger den har som etter nasjonal lovgivning ikke er tilgjengelige for allmennheten.
30. Statspartene skal etter behov vurdere muligheten for å inngå bilaterale eller multilaterale avtaler eller ordninger som tjener formålene med, gjennomfører i praksis eller styrker bestemmelsene i denne artikkel.

Article 47

Transfer of criminal proceedings

States Parties shall consider the possibility of transferring to one another proceedings for the prosecution of an offence established in accordance with this Convention in cases where such transfer is considered to be in the interests of the proper administration of justice, in particular in cases where several jurisdictions are involved, with a view to concentrating the prosecution.

Article 48

Law enforcement cooperation

1. States Parties shall cooperate closely with one another, consistent with their respective domestic legal and administrative systems, to enhance the effectiveness of law enforcement action to combat the offences covered by this Convention. States Parties shall, in particular, take effective measures:
  - a) To enhance and, where necessary, to establish channels of communication between their competent authorities, agencies and services in order to facilitate the secure and rapid exchange of information concerning all aspects of the offences covered by this

Artikkel 47

Overføring av straffeforfølgning

Statspartene skal vurdere muligheten for å overføre til hverandre saker som gjelder straffeforfølgning av et straffbart forhold fastsatt i samsvar med denne konvensjon, der slik overføring anses å være til beste for rettshåndhevingen, særlig når flere jurisdiksjoner er innblandet, med sikte på å samle straffeforfølgningen.

Artikkel 48

Samarbeid om rettshåndheving

1. Statspartene skal samarbeide nært med hverandre, i samsvar med sine respektive nasjonale retts- og forvaltningsordener, for å forsterke virkningen av rettshåndhevingstiltak til bekjempelse av straffbare forhold som omfattes av denne konvensjon. Statspartene skal særlig treffe effektive tiltak
  - a) for å forsterke og, der det kreves, opprette kommunikasjonskanaler mellom kompetente myndigheter, organer og tjenester for å legge til rette for sikker og rask utveksling av opplysninger om alle sider ved straffbare forhold som omfattes av denne konvensjon,

- Convention, including, if the States Parties concerned deem it appropriate, links with other criminal activities;
- b) To cooperate with other States Parties in conducting inquiries with respect to offences covered by this Convention concerning:
- i. The identity, whereabouts and activities of persons suspected of involvement in such offences or the location of other persons concerned;
  - ii. The movement of proceeds of crime or property derived from the commission of such offences;
  - iii. The movement of property, equipment or other instrumentalities used or intended for use in the commission of such offences;
- c) To provide, where appropriate, necessary items or quantities of substances for analytical or investigative purposes;
- d) To exchange, where appropriate, information with other States Parties concerning specific means and methods used to commit offences covered by this Convention, including the use of false identities, forged, altered or false documents and other means of concealing activities;
- e) To facilitate effective coordination between their competent authorities, agencies and services and to promote the exchange of personnel and other experts, including, subject to bilateral agreements or arrangements between the States Parties concerned, the posting of liaison officers;
- f) To exchange information and coordinate administrative and other measures taken as appropriate for the purpose of early identification of the offences covered by this Convention.
2. With a view to giving effect to this Convention, States Parties shall consider entering into bilateral or multilateral agreements or arrangements on direct cooperation between their law enforcement agencies and, where such agreements or arrangements already exist, amending them. In the absence of such agreements or arrangements between the States Parties concerned, the States Parties may consider this Convention to be the basis for mutual law enforcement cooperation in respect of the offences covered by this Convention. Whenever appro-
- herunder, dersom de berørte statspartene anser det passende, forbindelser til annen kriminell virksomhet,
- b) for å samarbeide med andre statsparter om å gjennomføre granskninger i forbindelse med straffbare forhold som omfattes av denne konvensjon, om
- i. identiteten, oppholdsstedet og virksomheten til personer som mistenkes for å være innblandet i slike straffbare forhold, eller oppholdsstedet til andre aktuelle personer,
  - ii. bevegelser til utbytte av en forbrytelse eller formuesgoder som skriver seg fra slike straffbare forhold,
  - iii. bevegelser til eiendeler, utstyr eller andre midler brukt eller ment til bruk ved gjennomføringen av slike straffbare forhold,
- c) for, der det er aktuelt, å bidra med nødvendige gjenstander eller stoffmengder til analyse- eller etterforskningsformål,
- d) for, der det er hensiktsmessig, å utveksle opplysninger med andre statsparter om særlige midler og metoder som brukes til å begå straffbare forhold som omfattes av denne konvensjon, herunder bruk av falsk identitet, forfalskede, endrede eller falske dokumenter samt andre måter å skjule virksomheten på,
- e) for å legge til rette for effektiv samordning mellom kompetente myndigheter, organer og tjenester og for å fremme utveksling av personell og andre sakkynndige, herunder, med forbehold for bilaterale avtaler eller ordninger inngått mellom de berørte statspartene, utstasjonering av kontaktpersoner,
- f) for å utveksle opplysninger og samordne administrative og eventuelt andre tiltak som treffes med sikte på tidlig identifisering av straffbare forhold som omfattes av denne konvensjon.
2. Statspartene skal med sikte på å gjennomføre denne konvensjon vurdere å inngå bilaterale eller multilaterale avtaler eller ordninger om direkte samarbeid mellom sine rettshåndhevingsorganer og, når slike avtaler eller ordninger allerede foreligger, å endre dem. Der- som det ikke foreligger slike avtaler eller ordninger mellom de berørte statspartene, kan statspartene anse denne konvensjon som grunnlag for gjensidig samarbeid om retts- håndheving med hensyn til straffbare forhold som omfattes av denne konvensjon. Når det er

appropriate, States Parties shall make full use of agreements or arrangements, including international or regional organizations, to enhance the cooperation between their law enforcement agencies.

3. States Parties shall endeavour to cooperate within their means to respond to offences covered by this Convention committed through the use of modern technology.

Article 49

Joint investigations

States Parties shall consider concluding bilateral or multilateral agreements or arrangements whereby, in relation to matters that are the subject of investigations, prosecutions or judicial proceedings in one or more States, the competent authorities concerned may establish joint investigative bodies. In the absence of such agreements or arrangements, joint investigations may be undertaken by agreement on a case-by-case basis. The States Parties involved shall ensure that the sovereignty of the State Party in whose territory such investigation is to take place is fully respected.

Article 50

Special investigative techniques

1. In order to combat corruption effectively, each State Party shall, to the extent permitted by the basic principles of its domestic legal system and in accordance with the conditions prescribed by its domestic law, take such measures as may be necessary, within its means, to allow for the appropriate use by its competent authorities of controlled delivery and, where it deems appropriate, other special investigative techniques, such as electronic or other forms of surveillance and undercover operations, within its territory, and to allow for the admissibility in court of evidence derived therefrom.
2. For the purpose of investigating the offences covered by this Convention, States Parties are encouraged to conclude, when necessary, appropriate bilateral or multilateral agreements or arrangements for using such special investigative techniques in the context of cooperation at the international level. Such agreements or arrangements shall be concluded and implemented in full compliance with the principle of sovereign equality of States and shall be carried out strictly in accordance with the terms of those agreements or arrangements.

hensiktsmessig, skal statspartene benytte seg fullt ut av avtaler eller ordninger, også med internasjonale eller regionale organisasjoner, for å styrke samarbeidet mellom sine retts-håndhevingsorganer.

3. Statspartene skal innenfor rammen av sine midler bestrebe seg på å samarbeide for å reagere mot straffbare forhold som omfattes av denne konvensjon, og som begås ved bruk av moderne teknologi.

Artikkel 49

Felles etterforskning

Statspartene skal vurdere å inngå bilaterale eller multilaterale avtaler eller ordninger som, i forhold til saker som er gjenstand for etterforskning, straffeforfølgning eller rettssaker i en eller flere stater, gir de berørte myndigheter mulighet til å opprette felles etterforskningsorganer. Dersom det ikke foreligger slike avtaler eller ordninger, kan det iverksettes felles etterforskning etter avtale i hver enkeltsak. De berørte statspartene skal påse at suvereniteten til den statspart på hvis territorium slik etterforskning skal finne sted, respekteres fullt ut.

Artikkel 50

Særlige etterforskningsmetoder

1. Med henblikk på effektiv bekjempelse av korrupsjon skal hver statspart, i den utstrekning det ikke strider mot de grunnleggende prinsippene i den nasjonale rettsorden, og på de vilkår den nasjonale lovgivningen krever, så langt den evner treffe de tiltak som er nødvendige for at statspartens kompetente myndigheter skal kunne gjøre hensiktsmessig bruk av kontrollert levering og, når den anser det passende, andre særlige etterforskningsmetoder, for eksempel elektronisk eller andre former for overvåking og spaningsoperasjoner, på sitt territorium, og for at bevis som skrives fra disse, skal kunne legges fram for retten.
2. Med henblikk på å etterforske straffbare forhold som omfattes av denne konvensjon, oppfordres statspartene til, når det er nødvendig, å inngå hensiktsmessige bilaterale eller multilaterale avtaler eller ordninger om bruk av slike særlige etterforskningsmetoder ved samarbeid på internasjonalt plan. Slike avtaler eller ordninger skal inngås og gjennomføres fullt ut i samsvar med prinsippet om statenes suverene likhet og med bestemmelsene i disse avtalene eller ordningene.

3. In the absence of an agreement or arrangement as set forth in paragraph 2 of this article, decisions to use such special investigative techniques at the international level shall be made on a case-by-case basis and may, when necessary, take into consideration financial arrangements and understandings with respect to the exercise of jurisdiction by the States Parties concerned.
4. Decisions to use controlled delivery at the international level may, with the consent of the States Parties concerned, include methods such as intercepting and allowing the goods or funds to continue intact or be removed or replaced in whole or in part.

Chapter V

Asset recovery

Article 51

General provision

The return of assets pursuant to this chapter is a fundamental principle of this Convention, and States Parties shall afford one another the widest measure of cooperation and assistance in this regard.

Article 52

Prevention and detection of transfers of proceeds of crime

1. Without prejudice to article 14 of this Convention, each State Party shall take such measures as may be necessary, in accordance with its domestic law, to require financial institutions within its jurisdiction to verify the identity of customers, to take reasonable steps to determine the identity of beneficial owners of funds deposited into high-value accounts and to conduct enhanced scrutiny of accounts sought or maintained by or on behalf of individuals who are, or have been, entrusted with prominent public functions and their family members and close associates. Such enhanced scrutiny shall be reasonably designed to detect suspicious transactions for the purpose of reporting to competent authorities and should not be so construed as to discourage or prohibit financial institutions from doing business with any legitimate customer.
2. In order to facilitate implementation of the measures provided for in paragraph 1 of this article, each State Party, in accordance with its domestic law and inspired by relevant initiatives of regional, interregional and multilateral organizations against money-laundering, shall:

3. Dersom det ikke foreligger en avtale eller ordning som anført i nr. 2 i denne artikkel, skal avgjørelser om å bruke slike særlige etterforskningsmetoder på internasjonalt plan treffes i hvert enkelt tilfelle, og det kan, når det er nødvendig, tas hensyn til økonomiske ordninger og overenskomster med hensyn til de berørte statspartenes utøvelse av jurisdiksjon.
4. Avgjørelser om å bruke kontrollert levering på internasjonalt plan kan, med samtykke fra de berørte statsparter, omfatte metoder som å fange opp varene eller midlene og å tillate at de fortsetter intakt eller fjernes eller erstattes helt eller delvis.

Kapittel V

Tilbakeføring av midler

Artikkel 51

Alminnelig bestemmelse

Tilbakeføring av midler etter dette kapittel er et grunnleggende prinsipp i denne konvensjon, og statspartene skal yte hverandre mest mulig bistand i den forbindelse.

Artikkel 52

Forebygging og avdekking av overføring av utbytte av en forbrytelse

1. Med forbehold for artikkel 14 i denne konvensjon skal hver statspart treffe de tiltak som er nødvendige, i samsvar med nasjonal lovgivning, for å pålegge finansinstitusjoner innenfor sin jurisdiksjon å kontrollere kunders identitet, å treffe rimelige tiltak for å fastslå identiteten til de egentlige eierne av midler innsatt på høyverdikonti og å føre økt kontroll med konti som søkes opprettet, eller som opprettholdes av eller på vegne av enkeltpersoner som innehar, eller har innehatt, framtreddende offentlige verv, samt deres familiemedlemmer og nære medarbeidere. Slik økt kontroll skal i rimelig grad være utformet med sikte på å avdekke mistenkelige transaksjoner for å kunne melde fra til de kompetente myndigheter, og bør ikke tolkes slik at finansinstitusjonene motarbeides eller hindres i å gjøre forretninger med en legitim kunde.
2. For å lette gjennomføringen av tiltakene fastsatt i nr. 1 i denne artikkel skal hver statspart, i samsvar med sin nasjonale lovgivning og på grunnlag av relevante initiativ fra regionale, interregionale og multilaterale organisasjoner mot hvitvasking av penger,

- a) Issue advisories regarding the types of natural or legal person to whose accounts financial institutions within its jurisdiction will be expected to apply enhanced scrutiny, the types of accounts and transactions to which to pay particular attention and appropriate account-opening, maintenance and record-keeping measures to take concerning such accounts; and
  - b) Where appropriate, notify financial institutions within its jurisdiction, at the request of another State Party or on its own initiative, of the identity of particular natural or legal persons to whose accounts such institutions will be expected to apply enhanced scrutiny, in addition to those whom the financial institutions may otherwise identify.
3. In the context of paragraph 2 (a) of this article, each State Party shall implement measures to ensure that its financial institutions maintain adequate records, over an appropriate period of time, of accounts and transactions involving the persons mentioned in paragraph 1 of this article, which should, as a minimum, contain information relating to the identity of the customer as well as, as far as possible, of the beneficial owner.
  4. With the aim of preventing and detecting transfers of proceeds of offences established in accordance with this Convention, each State Party shall implement appropriate and effective measures to prevent, with the help of its regulatory and oversight bodies, the establishment of banks that have no physical presence and that are not affiliated with a regulated financial group. Moreover, States Parties may consider requiring their financial institutions to refuse to enter into or continue a correspondent banking relationship with such institutions and to guard against establishing relations with foreign financial institutions that permit their accounts to be used by banks that have no physical presence and that are not affiliated with a regulated financial group.
  5. Each State Party shall consider establishing, in accordance with its domestic law, effective financial disclosure systems for appropriate public officials and shall provide for appropriate sanctions for non-compliance. Each State Party shall also consider taking such measures as may be necessary to permit its competent authorities to share that information with the competent authorities in other States Parties when necessary to investigate, claim and recover pro-
- a) utstede rådgivende uttalelser om hvilke kategorier av fysiske eller juridiske personer med hvis konti finansinstitusjonene innenfor statspartens jurisdiksjon forventes å føre økt kontroll, om hvilke kategorier av konti og transaksjoner oppmerksomheten særlig må rettes mot, og om hensiktsmessige tiltak som må treffes med hensyn til å åpne, opprettholde og registrere opplysninger om slike konti, og
  - b) når det er hensiktsmessig, og på anmodning fra en annen statspart eller på eget initiativ, underrette finansinstitusjoner innenfor sin jurisdiksjon om identiteten til bestemte fysiske eller juridiske personer med hvis konti institusjonene forventes å føre økt kontroll, i tillegg til de konti finansinstitusjonene ellers måtte identifisere.
3. I forbindelse med nr. 2 bokstav a) i denne artikkel skal hver statspart iverksette tiltak for å påse at partens finansinstitusjoner i løpet av et passende tidsrom fører et tilstrekkelig register over konti og transaksjoner som angår personene nevnt i nr. 1 i denne artikkel; et slikt register bør som et minstekrav inneholde opplysninger om kundens og, så langt det er mulig, om den egentlige eierens identitet.
  4. Med sikte på å forebygge og avdekke overføring av utbytte av straffbare forhold fastsatt i samsvar med denne konvensjon skal hver statspart iverksette hensiktsmessige og effektive tiltak for, ved hjelp av sine regulerings- og tilsynsorganer, å hindre at det opprettes banker som ikke har fysisk tilstedeværelse, og som ikke er tilknyttet en regulert finansgruppe. Statspartene kan videre vurdere om de skal kreve at deres finansinstitusjoner avstår fra å inngå eller opprettholde korrespondentbankforbindelse med slike institusjoner, og at de er varsomme med å opprette kontakt med utenlandske finansinstitusjoner som tillater at deres konti brukes av banker som ikke har fysisk tilstedeværelse, og som ikke er tilknyttet en regulert finansgruppe.
  5. Hver statspart skal vurdere å opprette, i samsvar med nasjonal lovgivning, effektive ordninger for framlegging av opplysninger om økonomiske forhold for aktuelle offentlige tjenestemenn, og skal sørge for hensiktsmessige reaksjoner ved manglende overholdelse. Hver statspart skal likeledes vurdere å treffe de tiltak som er nødvendige for at partens kompetente myndigheter skal kunne dele disse opplysningene med kompetente myndigheter i andre statsparter når det

ceeds of offences established in accordance with this Convention.

6. Each State Party shall consider taking such measures as may be necessary, in accordance with its domestic law, to require appropriate public officials having an interest in or signature or other authority over a financial account in a foreign country to report that relationship to appropriate authorities and to maintain appropriate records related to such accounts. Such measures shall also provide for appropriate sanctions for non-compliance.

Article 53

Measures for direct recovery of property

Each State Party shall, in accordance with its domestic law:

- a) Take such measures as may be necessary to permit another State Party to initiate civil action in its courts to establish title to or ownership of property acquired through the commission of an offence established in accordance with this Convention;
- b) Take such measures as may be necessary to permit its courts to order those who have committed offences established in accordance with this Convention to pay compensation or damages to another State Party that has been harmed by such offences; and
- c) Take such measures as may be necessary to permit its courts or competent authorities, when having to decide on confiscation, to recognize another State Party's claim as a legitimate owner of property acquired through the commission of an offence established in accordance with this Convention.

Article 54

Mechanisms for recovery of property through international cooperation in confiscation

1. Each State Party, in order to provide mutual legal assistance pursuant to article 55 of this Convention with respect to property acquired through or involved in the commission of an offence established in accordance with this Convention, shall, in accordance with its domestic law:
  - a) Take such measures as may be necessary to permit its competent authorities to give effect to an order of confiscation issued by a court of another State Party;

er nødvendig for å etterforske, gjøre krav på og inndrive utbytte av straffbare forhold fastsatt i samsvar med denne konvensjon.

6. Hver statspart skal vurdere å treffe, i samsvar med nasjonal lovgivning, de tiltak som er nødvendige for å pålegge aktuelle offentlige tjenestemenn som har eierinteresser i eller disposisjonsrett eller annen myndighet over en finanskonto i en fremmed stat, å melde fra om dette forhold til vedkommende myndigheter og å oppbevare nødvendige opplysninger om slike konti. Slike tiltak skal også omfatte hensiktsmessige reaksjoner dersom kravet ikke etterkommes.

Artikkel 53

Tiltak for direkte tilbakeføring av formuesgoder

Hver statspart skal i samsvar med sin nasjonale lovgivning

- a) treffe de tiltak som er nødvendige for at en annen statspart skal kunne anlegge sivil søksmål for førstnevnte statsparts domstoler for å få fastslått eiendomsretten eller eierforholdet til formuesgoder som er ervervet ved et straffbart forhold fastsatt i samsvar med denne konvensjon,
- b) treffe de tiltak som er nødvendige for at partens domstoler skal kunne dømme dem som har begått straffbare forhold fastsatt i samsvar med denne konvensjon, til å betale erstatning til en annen statspart som har lidd skade som følge av slike straffbare forhold, og
- c) treffe de tiltak som er nødvendige for at partens domstoler eller kompetente myndigheter, når de må treffe avgjørelse om inndragning, skal kunne anerkjenne en annen statsparts krav som rettmessig eier av formuesgoder som er ervervet ved et straffbart forhold fastsatt i samsvar med denne konvensjon.

Artikkel 54

Tiltak for tilbakeføring av formuesgoder gjennom internasjonalt samarbeid om inndragning

1. Med sikte på å yte gjensidig juridisk bistand etter artikkel 55 i denne konvensjon i forbindelse med formuesgoder som er ervervet ved eller inngår i et straffbart forhold fastsatt i samsvar med denne konvensjon, skal hver statspart i samsvar med sin nasjonale lovgivning
  - a) treffe de tiltak som er nødvendige for at partens kompetente myndigheter skal kunne iverksette en avgjørelse om inndragning truffet av en domstol i en annen statspart,

- b) Take such measures as may be necessary to permit its competent authorities, where they have jurisdiction, to order the confiscation of such property of foreign origin by adjudication of an offence of money-laundering or such other offence as may be within its jurisdiction or by other procedures authorized under its domestic law; and
  - c) Consider taking such measures as may be necessary to allow confiscation of such property without a criminal conviction in cases in which the offender cannot be prosecuted by reason of death, flight or absence or in other appropriate cases.
2. Each State Party, in order to provide mutual legal assistance upon a request made pursuant to paragraph 2 of article 55 of this Convention, shall, in accordance with its domestic law:
- a) Take such measures as may be necessary to permit its competent authorities to freeze or seize property upon a freezing or seizure order issued by a court or competent authority of a requesting State Party that provides a reasonable basis for the requested State Party to believe that there are sufficient grounds for taking such actions and that the property would eventually be subject to an order of confiscation for purposes of paragraph 1 (a) of this article;
  - b) Take such measures as may be necessary to permit its competent authorities to freeze or seize property upon a request that provides a reasonable basis for the requested State Party to believe that there are sufficient grounds for taking such actions and that the property would eventually be subject to an order of confiscation for purposes of paragraph 1 (a) of this article; and
  - c) Consider taking additional measures to permit its competent authorities to preserve property for confiscation, such as on the basis of a foreign arrest or criminal charge related to the acquisition of such property.
- b) treffe de tiltak som er nødvendige for at partens kompetente myndigheter, der de har jurisdiksjon, skal kunne gi pålegg om at slike formuesgoder av utenlandsk opprinnelse skal inndras ved å pådømme et straffbart forhold om hvitvasking av penger eller annen lovovertrjedelse som faller inn under statspartens jurisdiksjon, eller ved andre framgangsmåter hjemlet i partens nasjonale lovgivning, og
  - c) vurdere å treffe de tiltak som er nødvendige for at slike formuesgoder skal kunne inndras uten straffedom i saker der det ikke kan reises tiltale mot gjerningspersonen fordi vedkommende har avgått ved døden, har flyktet eller er forsvunnet, eller i andre passende tilfeller.
2. Med sikte på å yte gjensidig juridisk bistand etter anmodning framsatt i henhold til artikkel 55 nr. 2 i denne konvensjon, skal hver statspart i samsvar med sin nasjonale lovgivning
- a) treffe de tiltak som er nødvendige for at partens kompetente myndigheter skal kunne fryse eller beslaglegge formuesgoder etter en avgjørelse om frysing eller beslag truffet av en domstol eller kompetent myndighet i en anmodende statspart som utgjør et rimelig grunnlag for at den anmodede statspart kan anta at det foreligger tilstrekkelige grunner til å iverksette slike tiltak, og at formuesgodet vil bli gjenstand for en avgjørelse om inndragning ved anvendelse av nr. 1 bokstav a) i denne artikkel,
  - b) treffe de tiltak som er nødvendige for at partens kompetente myndigheter skal kunne fryse eller beslaglegge formuesgoder etter en anmodning som utgjør et rimelig grunnlag for at den anmodede statspart kan anta at det foreligger tilstrekkelige grunner til å iverksette slike tiltak, og at formuesgodet vil bli gjenstand for en avgjørelse om inndragning ved anvendelse av nr. 1 bokstav a) i denne artikkel, og
  - c) vurdere å treffe ytterligere tiltak for at partens kompetente myndigheter skal kunne sikre formuesgodene med henblikk på inndragning, for eksempel på grunnlag av arrestasjon foretatt i utlandet eller straffeanklage reist i forbindelse med erverv av slike formuesgoder.

*Article 55***International cooperation for purposes of confiscation**

1. A State Party that has received a request from another State Party having jurisdiction over an offence established in accordance with this Convention for confiscation of proceeds of crime, property, equipment or other instrumentalities referred to in article 31, paragraph 1, of this Convention situated in its territory shall, to the greatest extent possible within its domestic legal system:
  - a) Submit the request to its competent authorities for the purpose of obtaining an order of confiscation and, if such an order is granted, give effect to it; or
  - b) Submit to its competent authorities, with a view to giving effect to it to the extent requested, an order of confiscation issued by a court in the territory of the requesting State Party in accordance with articles 31, paragraph 1, and 54, paragraph 1 (a), of this Convention insofar as it relates to proceeds of crime, property, equipment or other instrumentalities referred to in article 31, paragraph 1, situated in the territory of the requested State Party.
2. Following a request made by another State Party having jurisdiction over an offence established in accordance with this Convention, the requested State Party shall take measures to identify, trace and freeze or seize proceeds of crime, property, equipment or other instrumentalities referred to in article 31, paragraph 1, of this Convention for the purpose of eventual confiscation to be ordered either by the requesting State Party or, pursuant to a request under paragraph 1 of this article, by the requested State Party.
3. The provisions of article 46 of this Convention are applicable, *mutatis mutandis*, to this article. In addition to the information specified in article 46, paragraph 15, requests made pursuant to this article shall contain:
  - a) In the case of a request pertaining to paragraph 1 (a) of this article, a description of the property to be confiscated, including, to the extent possible, the location and, where relevant, the estimated value of the property and a statement of the facts relied upon by the requesting State Party sufficient to enable the requested State Party to seek the order under its domestic law;

*Artikkel 55***Internasjonalt samarbeid om inndragning**

1. En statspart som har mottatt en anmodning fra en annen statspart med jurisdiksjon over et straffbart forhold fastsatt i samsvar med denne konvensjon, om inndragning av utbytte av en straffbar forbrytelse, eiendeler, utstyr eller andre midler nevnt i artikkel 31 nr. 1 i denne konvensjon som befinner seg på dens territorium, skal så langt det er mulig innenfor den nasjonale rettsorden,
  - a) forelegge anmodningen for sine kompetente myndigheter i den hensikt å få en avgjørelse om inndragning og, dersom slik avgjørelse treffes, iverksette den, eller
  - b) forelegge for sine kompetente myndigheter, med sikte på å iverksette den i den utstrekning det er anmodet om det, en avgjørelse om inndragning truffet av en domstol på territoriet til den anmodende statspart i samsvar med artikkel 31 nr. 1 og artikkel 54 nr. 1 bokstav a) i denne konvensjon, i den utstrekning den gjelder utbytte av en straffbar handling, eiendeler, utstyr eller andre midler nevnt i artikkel 31 nr. 1 som befinner seg på territoriet til den anmodede statspart.
2. Etter å ha mottatt en anmodning fra en annen statspart med jurisdiksjon over et straffbart forhold fastsatt i samsvar med denne konvensjon, skal den anmodede statspart treffe tiltak for å identifisere, spore og fryse eller beslaglegge utbytte av en forbrytelse, eiendeler, utstyr eller andre midler nevnt i artikkel 31 nr. 1 i denne konvensjon for at inndragning skal kunne bli besluttet enten av den anmodende statspart eller, i henhold til en anmodning etter nr. 1 i denne artikkel, av den anmodede statspart.
3. Bestemmelsene i artikkel 46 i denne konvensjon får tilsvarende anvendelse på denne artikkel. I tillegg til opplysningene angitt i artikkel 46 nr. 15 skal anmodninger framsatt i henhold til denne artikkel inneholde
  - a) når det gjelder anmodninger med hensyn til nr. 1 bokstav a) i denne artikkel: en beskrivelse av formuesgodet som skal inndras, herunder, så langt det er mulig, av formuesgodets plassering og, dersom det er aktuelt, av dets anslåtte verdi, samt en uttalelse om hvilke fakta den anmodende statspart legger til grunn, som er tilstrekkelig til at den anmodede statspart kan be om avgjørelsen i henhold til sin nasjonale lovgivning,

- b) In the case of a request pertaining to paragraph 1 (b) of this article, a legally admissible copy of an order of confiscation upon which the request is based issued by the requesting State Party, a statement of the facts and information as to the extent to which execution of the order is requested, a statement specifying the measures taken by the requesting State Party to provide adequate notification to bona fide third parties and to ensure due process and a statement that the confiscation order is final;
- c) In the case of a request pertaining to paragraph 2 of this article, a statement of the facts relied upon by the requesting State Party and a description of the actions requested and, where available, a legally admissible copy of an order on which the request is based.
4. The decisions or actions provided for in paragraphs 1 and 2 of this article shall be taken by the requested State Party in accordance with and subject to the provisions of its domestic law and its procedural rules or any bilateral or multilateral agreement or arrangement to which it may be bound in relation to the requesting State Party.
5. Each State Party shall furnish copies of its laws and regulations that give effect to this article and of any subsequent changes to such laws and regulations or a description thereof to the Secretary-General of the United Nations.
6. If a State Party elects to make the taking of the measures referred to in paragraphs 1 and 2 of this article conditional on the existence of a relevant treaty, that State Party shall consider this Convention the necessary and sufficient treaty basis.
7. Cooperation under this article may also be refused or provisional measures lifted if the requested State Party does not receive sufficient and timely evidence or if the property is of a *de minimis* value.
8. Before lifting any provisional measure taken pursuant to this article, the requested State Party shall, wherever possible, give the requesting State Party an opportunity to present its reasons in favour of continuing the measure.
9. The provisions of this article shall not be construed as prejudicing the rights of bona fide third parties.
- b) når det gjelder anmodninger med hensyn til nr. 1 bokstav b) i denne artikkel: et rettslig akseptabelt eksemplar av avgjørelsen om inndragning som anmodningen er grunnet på, utstedt av den anmodende statspart, en uttalelse om fakta og opplysninger om i hvilken utstrekning det anmodes om å fullbyrde avgjørelsen, en uttalelse med nærmere angivelse av de tiltak den anmodende statspart har truffet for å påse at godtroende tredjemann har fått tilstrekkelig underretning, og for å sikre en tilbørlig rettergang, samt en uttalelse om at avgjørelsen om inndragning er endelig,
- c) når det gjelder anmodninger med hensyn til nr. 2 i denne artikkel: en uttalelse om hvilke fakta den anmodende statspart legger til grunn, og en beskrivelse av hvilke handlinger det anmodes om, og, dersom det er tilgjengelig, et rettslig akseptabelt eksemplar av avgjørelsen som anmodningen er grunnet på.
4. Avgjørelsene eller handlingene fastsatt i nr. 1 og 2 i denne artikkel skal treffes og gjennomføres av den anmodede statspart i samsvar med og med forbehold for bestemmelsene i statspartens nasjonale lovgivning og saksbehandlingsregler eller bilaterale eller multilaterale avtaler eller ordninger som den er bundet av i forhold til den anmodende statspart.
5. Hver statspart skal oversende De forente nasjoners generalsekretær kopi av de lover og forskrifter som gir denne artikkel virkning, og av alle senere endringer i slike lover og forskrifter eller en beskrivelse av disse.
6. Dersom en statspart velger å gjøre tiltakene nevnt i nr. 1 og 2 i denne artikkel betinget av at det foreligger en relevant traktat, skal vedkommende statspart anse denne konvensjon som et nødvendig og tilstrekkelig traktatgrunnlag.
7. Samarbeid etter denne artikkel kan også nektes eller midlertidige tiltak oppheves dersom den anmodede statspart ikke mottar tilstrekkelig dokumentasjon i rett tid, eller dersom formuesgodene er av de minimis-verdi.
8. Før den anmodede statspart opphever et midlertidig tiltak truffet i henhold til denne artikkel, skal den, når det er mulig, gi den anmodende statspart anledning til å begrunne hvorfor den ønsker at tiltaket skal opprettholdes.
9. Bestemmelsene i denne artikkel skal ikke tolkes slik at de innskrenker rettighetene til godtroende tredjemann.

*Article 56***Special cooperation**

Without prejudice to its domestic law, each State Party shall endeavour to take measures to permit it to forward, without prejudice to its own investigations, prosecutions or judicial proceedings, information on proceeds of offences established in accordance with this Convention to another State Party without prior request, when it considers that the disclosure of such information might assist the receiving State Party in initiating or carrying out investigations, prosecutions or judicial proceedings or might lead to a request by that State Party under this chapter of the Convention.

*Article 57***Return and disposal of assets**

1. Property confiscated by a State Party pursuant to article 31 or 55 of this Convention shall be disposed of, including by return to its prior legitimate owners, pursuant to paragraph 3 of this article, by that State Party in accordance with the provisions of this Convention and its domestic law.
2. Each State Party shall adopt such legislative and other measures, in accordance with the fundamental principles of its domestic law, as may be necessary to enable its competent authorities to return confiscated property, when acting on the request made by another State Party, in accordance with this Convention, taking into account the rights of bona fide third parties.
3. In accordance with articles 46 and 55 of this Convention and paragraphs 1 and 2 of this article, the requested State Party shall:
  - a) In the case of embezzlement of public funds or of laundering of embezzled public funds as referred to in articles 17 and 23 of this Convention, when confiscation was executed in accordance with article 55 and on the basis of a final judgement in the requesting State Party, a requirement that can be waived by the requested State Party, return the confiscated property to the requesting State Party;
  - b) In the case of proceeds of any other offence covered by this Convention, when the confiscation was executed in accordance with article 55 of this Convention and on the basis of a final judgement in the requesting

*Artikkel 56***Særlig samarbeid**

Hver statspart skal, med forbehold for den nasjonale lovgivning, bestrebe seg på å treffe tiltak som gir den adgang, uten at partens egen etterforskning, straffeforfølgning eller rettssaker berøres, til å oversende opplysninger om utbytte av straffbare forhold fastsatt i samsvar med denne konvensjon til en annen statspart uten at det er framsatt anmodning på forhånd, når den finner at utlevering av slike opplysninger kan hjelpe mottakerstatsparten med å innlede eller gjennomføre etterforskning, straffeforfølgning eller rettssaker eller kan føre til en anmodning fra vedkommende statspart etter dette kapittel i konvensjonen.

*Artikkel 57***Tilbakeføring av og råderett over midler**

1. Formuesgoder som en statspart har inndratt etter artikkel 31 eller 55 i denne konvensjon, skal rådes over, herunder ved å tilbakeføres til sine tidligere rettmessige eiere, i henhold til nr. 3 i denne artikkel, av vedkommende statspart i samsvar med bestemmelsene i denne konvensjon og med partens nasjonale lovgivning.
2. Hver statspart skal vedta, i samsvar med de grunnleggende prinsippene i sin nasjonale lovgivning, lovgivning og andre tiltak som er nødvendige for at statspartens kompetente myndigheter skal kunne tilbakeføre inndratte formuesgoder når den handler på grunnlag av anmodning framsatt av en annen statspart i samsvar med denne konvensjon, samtidig som det tas hensyn til rettighetene til godtroende tredjemann.
3. I samsvar med artikkel 46 og 55 i denne konvensjon og nr. 1 og 2 i denne artikkel skal den anmodede statspart
  - a) ved underslag av offentlige midler eller ved hvitvasking av underslåtte offentlige midler som nevnt i artikkel 17 og 23 i denne konvensjon, og når inndragningen er gjennomført i samsvar med artikkel 55 og på grunnlag av en endelig dom i den anmodende statspart, et krav som kan frafalles av den anmodede statspart, tilbakeføre det inndratte formuesgodet til den anmodende statspart,
  - b) ved utbytte av ethvert annet straffbart forhold som omfattes av denne konvensjon, og når inndragningen er gjennomført i samsvar med artikkel 55 i denne konvensjon og på grunnlag av en endelig dom i den anmodende statspart, et krav som kan frafalles av

State Party, a requirement that can be waived by the requested State Party, return the confiscated property to the requesting State Party, when the requesting State Party reasonably establishes its prior ownership of such confiscated property to the requested State Party or when the requested State Party recognizes damage to the requesting State Party as a basis for returning the confiscated property;

- c) In all other cases, give priority consideration to returning confiscated property to the requesting State Party, returning such property to its prior legitimate owners or compensating the victims of the crime.
4. Where appropriate, unless States Parties decide otherwise, the requested State Party may deduct reasonable expenses incurred in investigations, prosecutions or judicial proceedings leading to the return or disposition of confiscated property pursuant to this article.
5. Where appropriate, States Parties may also give special consideration to concluding agreements or mutually acceptable arrangements, on a case-by-case basis, for the final disposal of confiscated property.

Article 58

Financial intelligence unit

States Parties shall cooperate with one another for the purpose of preventing and combating the transfer of proceeds of offences established in accordance with this Convention and of promoting ways and means of recovering such proceeds and, to that end, shall consider establishing a financial intelligence unit to be responsible for receiving, analysing and disseminating to the competent authorities reports of suspicious financial transactions.

Article 59

Bilateral and multilateral agreements and arrangements

States Parties shall consider concluding bilateral or multilateral agreements or arrangements to enhance the effectiveness of international cooperation undertaken pursuant to this chapter of the Convention.

den anmodede statspart, tilbakeføre det inndratte formuesgodet til den anmodende statspart når denne statspart har sannsynliggjort overfor den anmodede statspart at det inndratte formuesgodet tidligere var i førstnevnte statsparts eie, eller når den anmodede statsparts erkjennelse av at den anmodende statspart har lidd skade, er grunnlaget for å tilbakeføre det inndratte formuesgodet,

- c) i alle øvrige tilfeller særlig vurdere å tilbakeføre inndratte formuesgoder til den anmodende statspart, å tilbakeføre formuesgodene til de tidligere rettmessige eierne eller å gi erstatning til ofrene for forbrytelsen.
4. Når det er passende, og med mindre statspartene bestemmer noe annet, kan den anmodede statspart i rimelig utstrekning trekke fra kostnader den pådrar seg ved etterforskning, straffeforfølgning eller rettssaker som fører til tilbakeføring av eller råderett over inndratte formuesgoder etter denne artikkel.
5. Når det er hensiktsmessig, kan statspartene også særlig vurdere å inngå avtaler eller ordninger som partene kan godta, i hvert enkelt tilfelle, med henblikk på endelig råderett over inndratte formuesgoder.

Artikkel 58

Enhet for økonomisk etterretning

Statspartene skal samarbeide med sikte på å forebygge og bekjempe overføring av utbytte av straffbare forhold fastsatt i samsvar med denne konvensjon, og å fremme metoder for å inndrive slikt utbytte, og skal for dette formål vurdere å opprette en enhet for økonomisk etterretning som skal ha ansvar for å motta, analysere og formidle rapporter om mistenkelige økonomiske transaksjoner til kompetente myndigheter.

Artikkel 59

Bilaterale og multilaterale avtaler og ordninger

Statspartene skal vurdere å inngå bilaterale eller multilaterale avtaler eller ordninger for å forsterke virkningen av internasjonalt samarbeid etter dette kapittel i konvensjonen.

*Chapter VI***Technical assistance and information exchange***Article 60***Training and technical assistance**

1. Each State Party shall, to the extent necessary, initiate, develop or improve specific training programmes for its personnel responsible for preventing and combating corruption. Such training programmes could deal, inter alia, with the following areas:
  - a) Effective measures to prevent, detect, investigate, punish and control corruption, including the use of evidence-gathering and investigative methods;
  - b) Building capacity in the development and planning of strategic anti-corruption policy;
  - c) Training competent authorities in the preparation of requests for mutual legal assistance that meet the requirements of this Convention;
  - d) Evaluation and strengthening of institutions, public service management and the management of public finances, including public procurement, and the private sector;
  - e) Preventing and combating the transfer of proceeds of offences established in accordance with this Convention and recovering such proceeds;
  - f) Detecting and freezing of the transfer of proceeds of offences established in accordance with this Convention;
  - g) Surveillance of the movement of proceeds of offences established in accordance with this Convention and of the methods used to transfer, conceal or disguise such proceeds;
  - h) Appropriate and efficient legal and administrative mechanisms and methods for facilitating the return of proceeds of offences established in accordance with this Convention;
  - i) Methods used in protecting victims and witnesses who cooperate with judicial authorities; and
  - j) Training in national and international regulations and in languages.
2. States Parties shall, according to their capacity, consider affording one another the widest measure of technical assistance, especially for the benefit of developing countries, in their respective plans and programmes to combat corruption, including material support and training in the areas referred to in paragraph 1 of this arti-

*Kapittel VI***Faglig bistand og utveksling av opplysninger***Artikkel 60***Opplæring og faglig bistand**

1. Hver statspart skal, i den utstrekning det er nødvendig, igangsette, utarbeide eller forbedre særlige opplæringsprogrammer for sitt personell med ansvar for å forebygge og bekjempe korrupsjon. Slike opplæringsprogrammer kan omfatte blant annet følgende områder:
  - a) effektive tiltak for å forebygge, avdekke, etterforske, straffe og føre kontroll med korrupsjon, herunder bruk av etterforskningsmetoder og metoder for innsamling av bevis,
  - b) oppbygging av kapasitet til å utarbeide og planlegge strategier til bekjempelse av korrupsjon,
  - c) opplæring av myndigheter, slik at de kan utarbeide anmodninger om gjensidig juridisk bistand som oppfyller kravene i denne konvensjon,
  - d) evaluering og styrking av institusjoner, offentlig forvaltning og forvaltningen av offentlige finanser, herunder offentlige innkjøp, samt av privat sektor,
  - e) forebygging og bekjempelse av overføring av utbytte av straffbare forhold fastsatt i samsvar med denne konvensjon samt inn-driving av slikt utbytte,
  - f) avdekking og frysing av overføring av utbytte av straffbare forhold fastsatt i samsvar med denne konvensjon,
  - g) overvåking av bevegelsene til utbytte av straffbare forhold fastsatt i samsvar med denne konvensjon og av de metoder som benyttes for å overføre, skjule eller tilsløre slikt utbytte,
  - h) hensiktsmessige og effektive rettslige og administrative mekanismer og metoder for å lette tilbakeføringen av utbytte av straffbare forhold fastsatt i samsvar med denne konvensjon,
  - i) metoder som benyttes for å beskytte fornærmede og vitner som samarbeider med rettsmyndighetene, og
  - j) opplæring i nasjonale og internasjonale regelverk og i språk.
2. Statspartene skal i sine respektive planer og programmer til bekjempelse av korrupsjon og etter evne vurdere å gi hverandre mest mulig faglig bistand, særlig til utviklingslandenes beste, herunder materiell støtte og opplæring på områdene nevnt i nr. 1 i denne artikkel, i tillegg til opplæring og bistand og gjensidig

- cle, and training and assistance and the mutual exchange of relevant experience and specialized knowledge, which will facilitate international cooperation between States Parties in the areas of extradition and mutual legal assistance.
3. States Parties shall strengthen, to the extent necessary, efforts to maximize operational and training activities in international and regional organizations and in the framework of relevant bilateral and multilateral agreements or arrangements.
  4. States Parties shall consider assisting one another, upon request, in conducting evaluations, studies and research relating to the types, causes, effects and costs of corruption in their respective countries, with a view to developing, with the participation of competent authorities and society, strategies and action plans to combat corruption.
  5. In order to facilitate the recovery of proceeds of offences established in accordance with this Convention, States Parties may cooperate in providing each other with the names of experts who could assist in achieving that objective.
  6. States Parties shall consider using subregional, regional and international conferences and seminars to promote cooperation and technical assistance and to stimulate discussion on problems of mutual concern, including the special problems and needs of developing countries and countries with economies in transition.
  7. States Parties shall consider establishing voluntary mechanisms with a view to contributing financially to the efforts of developing countries and countries with economies in transition to apply this Convention through technical assistance programmes and projects.
  8. Each State Party shall consider making voluntary contributions to the United Nations Office on Drugs and Crime for the purpose of fostering, through the Office, programmes and projects in developing countries with a view to implementing this Convention.
- utveksling av relevant erfaring og spesialkunnskap, noe som vil bidra til internasjonalt samarbeid mellom statspartene om utlevering og gjensidig juridisk bistand.
3. Statspartene skal, i den utstrekning det er nødvendig, intensivere arbeidet med å maksimere den operasjonelle virksomheten og opplæringsvirksomheten innenfor internasjonale og regionale organisasjoner og innenfor rammen av aktuelle bilaterale og multilaterale avtaler og ordninger.
  4. Statspartene skal på anmodning vurdere å bistå hverandre med å evaluere, undersøke og granske de ulike formene for, årsakene til, virkningen av og kostnadene ved korrupsjon i sine respektive land, med sikte på med myndighetenes og samfunnets medvirkning å utarbeide strategier og handlingsplaner til bekjempelse av korrupsjon.
  5. Med sikte på å lette inndringen av utbytte av straffbare forhold fastsatt i samsvar med denne konvensjon kan statspartene samarbeide om å framskaffe navn på sakkyndige som kan bistå med å nå dette målet.
  6. Statspartene skal vurdere å benytte subregionale, regionale og internasjonale konferanser og seminarer til å fremme samarbeid og faglig bistand og å stimulere til diskusjon om problemer av felles interesse, herunder spesielle problemer og behov i utviklingslandene og land med overgangsøkonomi.
  7. Statspartene skal vurdere å opprette frivillige ordninger med sikte på økonomisk støtte til arbeidet med å anvende denne konvensjon i utviklingslandene og land med overgangsøkonomi gjennom faglige bistandsprogrammer og -prosjekter.
  8. Hver statspart skal vurdere å yte frivillige bidrag til De forente nasjoners kontor for kontroll med narkotika og forebygging av kriminalitet (UNODC) for gjennom dette kontoret å fremme programmer og prosjekter i utviklingslandene med sikte på å gjennomføre denne konvensjon.

Article 61

Collection, exchange and analysis of information on corruption

1. Each State Party shall consider analysing, in consultation with experts, trends in corruption in its territory, as well as the circumstances in which corruption offences are committed.

Artikkel 61

Innhenting, utveksling og analyse av opplysninger om korrupsjon

1. Hver statspart skal vurdere å analysere, i samråd med sakkyndige, tendenser innenfor korrupsjon på sitt territorium samt under hvilke omstendigheter korrupsjonsforbrytelser blir begått.

2. States Parties shall consider developing and sharing with each other and through international and regional organizations statistics, analytical expertise concerning corruption and information with a view to developing, insofar as possible, common definitions, standards and methodologies, as well as information on best practices to prevent and combat corruption.
3. Each State Party shall consider monitoring its policies and actual measures to combat corruption and making assessments of their effectiveness and efficiency.

Article 62

Other measures: implementation of the Convention through economic development and technical assistance

1. States Parties shall take measures conducive to the optimal implementation of this Convention to the extent possible, through international cooperation, taking into account the negative effects of corruption on society in general, in particular on sustainable development.
2. States Parties shall make concrete efforts to the extent possible and in coordination with each other, as well as with international and regional organizations:
  - a) To enhance their cooperation at various levels with developing countries, with a view to strengthening the capacity of the latter to prevent and combat corruption;
  - b) To enhance financial and material assistance to support the efforts of developing countries to prevent and fight corruption effectively and to help them implement this Convention successfully;
  - c) To provide technical assistance to developing countries and countries with economies in transition to assist them in meeting their needs for the implementation of this Convention. To that end, States Parties shall endeavour to make adequate and regular voluntary contributions to an account specifically designated for that purpose in a United Nations funding mechanism. States Parties may also give special consideration, in accordance with their domestic law and the provisions of this Convention, to contributing to that account a percentage of the money or of the corresponding value of proceeds of crime or property confiscated in

2. Statspartene skal vurdere å utvikle og utveksle, også gjennom internasjonale og regionale organisasjoner, statistiske data, analytisk sak-kunnskap om korrupsjon og opplysninger med sikte på, så langt det er mulig, å utarbeide felles definisjoner, standarder og metoder, samt informasjon om framgangsmåter som anbefales brukt for å forebygge og bekjempe korrupsjon.
3. Hver statspart skal vurdere å overvåke sin politikk og konkrete tiltak til bekjempelse av korrupsjon og å analysere virkningen av dem.

Artikkel 62

Andre tiltak: gjennomføring av konvensjonen ved hjelp av økonomisk utvikling og faglig bistand

1. Statspartene skal treffe tiltak som bidrar, så langt det er mulig, til optimal gjennomføring av denne konvensjon gjennom internasjonalt samarbeid, samtidig som de tar hensyn til de negative virkningene av korrupsjon på samfunnet i alminnelighet og på bærekraftig utvikling i særdeleshet.
2. Statspartene skal, så langt det er mulig, og i samordning med hverandre og med internasjonale og regionale organisasjoner, konkret bestrebe seg på
  - a) på ulike plan å styrke samarbeidet med utviklingsland med sikte på å forbedre disse landenes evne til å forebygge og bekjempe korrupsjon,
  - b) å styrke den økonomiske og materielle bistanden for å støtte utviklingslandene i deres arbeid med å forebygge og bekjempe korrupsjon effektivt, og å hjelpe dem å gjennomføre denne konvensjon med godt resultat,
  - c) å yte faglig bistand til utviklingsland og land med overgangsøkonomi for å bistå dem med å oppfylle de behovene de har i forbindelse med gjennomføringen av denne konvensjon. For dette formål skal statspartene bestrebe seg på å betale inn tilstrekkelige og regelmessige frivillige bidrag til en konto som er særskilt opprettet for dette formål gjennom en FN-finansieringsmekanisme. Statspartene kan også særlig vurdere, i samsvar med sin nasjonale lovgivning og bestemmelsene i denne konvensjon, å betale til denne konto en prosentvis andel av pengene eller av den tilsvarende verdien av utbyttet av en forbrytelse eller et

accordance with the provisions of this Convention;

- d) To encourage and persuade other States and financial institutions as appropriate to join them in efforts in accordance with this article, in particular by providing more training programmes and modern equipment to developing countries in order to assist them in achieving the objectives of this Convention.
3. To the extent possible, these measures shall be without prejudice to existing foreign assistance commitments or to other financial cooperation arrangements at the bilateral, regional or international level.
4. States Parties may conclude bilateral or multilateral agreements or arrangements on material and logistical assistance, taking into consideration the financial arrangements necessary for the means of international cooperation provided for by this Convention to be effective and for the prevention, detection and control of corruption.

Chapter VII

Mechanisms for implementation

Article 63

Conference of the States Parties to the Convention

1. A Conference of the States Parties to the Convention is hereby established to improve the capacity of and cooperation between States Parties to achieve the objectives set forth in this Convention and to promote and review its implementation.
2. The Secretary-General of the United Nations shall convene the Conference of the States Parties not later than one year following the entry into force of this Convention. Thereafter, regular meetings of the Conference of the States Parties shall be held in accordance with the rules of procedure adopted by the Conference.
3. The Conference of the States Parties shall adopt rules of procedure and rules governing the functioning of the activities set forth in this article, including rules concerning the admission and participation of observers, and the payment of expenses incurred in carrying out those activities.
4. The Conference of the States Parties shall agree upon activities, procedures and methods of work to achieve the objectives set forth in paragraph 1 of this article, including:

formuesgode som inndras i samsvar med bestemmelsene i denne konvensjon,

- d) å oppfordre og overtale andre stater og eventuelt finansinstitusjoner til å ta del i tiltak som angitt i denne artikkel, særlig ved å gjennomføre flere opplæringsprogrammer i og skaffe mer moderne utstyr til utviklingslandene for å bistå dem med å nå målsettingene i denne konvensjon.
3. Så langt det er mulig skal disse tiltakene ikke berøre gjeldende forpliktelser til å yte utviklingsbistand eller andre ordninger om økonomisk samarbeid på bilateralt, regionalt eller internasjonalt plan.
4. Statspartene kan inngå bilaterale eller multilaterale avtaler eller ordninger om materiell og logistisk bistand, samtidig som de tar hensyn til de økonomiske ordningene som kreves for at midlene til internasjonalt samarbeid fastsatt i denne konvensjon skal være effektive, og for å forebygge, avdekke og føre kontroll med korrupsjon.

Kapittel VII

Gjennomføringsmekanismer

Artikkel 63

Konvensjonspartskonferanse

1. Det opprettes herved en konvensjonspartskonferanse for å bedre statspartenes evne til og samarbeid med hensyn til å nå målsettingene i denne konvensjon, og for å fremme og gjennomgå konvensjonens gjennomføring.
2. De forente nasjoners generalsekretær skal kalle sammen partskonferansen senest ett år etter at denne konvensjon er trådt i kraft. Deretter skal partskonferansen holde jevnlig møter i samsvar med den forretningsorden konferansen har vedtatt.
3. Partskonferansen skal vedta forretningsorden og reglement for driften av virksomheten nevnt i denne artikkel, herunder reglement for observatørers adgang og deltakelse og for betaling av utgifter som påløper i forbindelse med gjennomføringen av denne virksomheten.
4. Partskonferansen skal vedta arbeidsvirksomhet, -prosedyrer og -metoder for å nå målsettingene angitt i nr. 1 i denne artikkel, herunder:

- a) Facilitating activities by States Parties under articles 60 and 62 and chapters II to V of this Convention, including by encouraging the mobilization of voluntary contributions;
  - b) Facilitating the exchange of information among States Parties on patterns and trends in corruption and on successful practices for preventing and combating it and for the return of proceeds of crime, through, inter alia, the publication of relevant information as mentioned in this article;
  - c) Cooperating with relevant international and regional organizations and mechanisms and non-governmental organizations;
  - d) Making appropriate use of relevant information produced by other international and regional mechanisms for combating and preventing corruption in order to avoid unnecessary duplication of work;
  - e) Reviewing periodically the implementation of this Convention by its States Parties;
  - f) Making recommendations to improve this Convention and its implementation;
  - g) Taking note of the technical assistance requirements of States Parties with regard to the implementation of this Convention and recommending any action it may deem necessary in that respect.
5. For the purpose of paragraph 4 of this article, the Conference of the States Parties shall acquire the necessary knowledge of the measures taken by States Parties in implementing this Convention and the difficulties encountered by them in doing so through information provided by them and through such supplemental review mechanisms as may be established by the Conference of the States Parties.
  6. Each State Party shall provide the Conference of the States Parties with information on its programmes, plans and practices, as well as on legislative and administrative measures to implement this Convention, as required by the Conference of the States Parties. The Conference of the States Parties shall examine the most effective way of receiving and acting upon information, including, inter alia, information received from States Parties and from competent international organizations. Inputs received from relevant non-governmental organizations duly accredited in accordance with procedures to be decided upon by the Conference of the States Parties may also be considered.
  7. Pursuant to paragraphs 4 to 6 of this article, the Conference of the States Parties shall establish,
    - a) å legge til rette for virksomhet ved statsparter i henhold til artikkel 60 og 62 og kapittel II til V i denne konvensjon, herunder oppfordre til mobilisering av frivillige bidrag,
    - b) å legge til rette for utveksling av opplysninger mellom statsparter om mønstre og tendenser innenfor korrupsjon og om vellykkede metoder for å forebygge og bekjempe korrupsjon og tilbakeføre utbytte av en forbrytelse, blant annet ved å offentliggjøre relevant informasjon nevnt i denne artikkel,
    - c) å samarbeide med aktuelle internasjonale og regionale organisasjoner og mekanismer samt ikke-statlige organisasjoner,
    - d) å gjøre behørig bruk av relevant informasjon framskaffet av andre internasjonale og regionale mekanismer til bekjempelse og forebygging av korrupsjon for å unngå unødig dobbeltarbeid,
    - e) jevnlig å gjennomgå statspartenes gjennomføring av denne konvensjon,
    - f) å legge fram forslag til forbedringer av denne konvensjon og gjennomføringen av den,
    - g) å merke seg statspartenes behov for faglig bistand med hensyn til gjennomføringen av denne konvensjon, og å foreslå tiltak den anser nødvendig i den forbindelse.
  5. Med hensyn til nr. 4 i denne artikkel skal partskonferansen skaffe seg nødvendig kunnskap om de tiltak statspartene har truffet for å gjennomføre denne konvensjon, og de problemer de har støtt på i den forbindelse, på grunnlag av opplysninger gitt av dem og på grunnlag av eventuelle supplerende gjennomgangsmekanismer som partskonferansen fastsetter.
  6. Hver statspart skal gi partskonferansen opplysninger om sine programmer, planer og praksis samt om lovgivning og administrative tiltak for å gjennomføre denne konvensjon, slik partskonferansen krever. Partskonferansen skal finne fram til hvordan den mest effektivt kan motta og svare på opplysninger, blant annet fra statspartene og fra kompetente internasjonale organisasjoner. Innspill fra aktuelle ikke-statlige organisasjoner som er behørig akkreditert i samsvar med nærmere regler vedtatt av partskonferansen, kan også vurderes.
  7. I henhold til nr. 4 til 6 i denne artikkel skal partskonferansen, dersom den finner det nød-

if it deems it necessary, any appropriate mechanism or body to assist in the effective implementation of the Convention.

Article 64

Secretariat

1. The Secretary-General of the United Nations shall provide the necessary secretariat services to the Conference of the States Parties to the Convention.
2. The secretariat shall:
  - a) Assist the Conference of the States Parties in carrying out the activities set forth in article 63 of this Convention and make arrangements and provide the necessary services for the sessions of the Conference of the States Parties;
  - b) Upon request, assist States Parties in providing information to the Conference of the States Parties as envisaged in article 63, paragraphs 5 and 6, of this Convention; and
  - c) Ensure the necessary coordination with the secretariats of relevant international and regional organizations.

Chapter VIII

Final provisions

Article 65

Implementation of the Convention

1. Each State Party shall take the necessary measures, including legislative and administrative measures, in accordance with fundamental principles of its domestic law, to ensure the implementation of its obligations under this Convention.
2. Each State Party may adopt more strict or severe measures than those provided for by this Convention for preventing and combating corruption.

Article 66

Settlement of disputes

1. States Parties shall endeavour to settle disputes concerning the interpretation or application of this Convention through negotiation.
2. Any dispute between two or more States Parties concerning the interpretation or application of this Convention that cannot be settled through negotiation within a reasonable time shall, at the request of one of those States Parties, be submitted to arbitration. If, six months after the date of the request for arbitration, those States

vendig, opprette hensiktsmessige mekanismer eller instanser som kan bistå med en effektiv gjennomføring av konvensjonen.

Artikkel 64

Sekretariat

1. De forente nasjoners generalsekretær skal yte nødvendige sekretariattjenester til konvensjonsparts-konferansen.
2. Sekretariatet skal
  - a) bistå partskonferansen med å gjennomføre virksomheten nevnt i artikkel 63 i denne konvensjon, og forberede og yte nødvendige tjenester til partskonferansens møter,
  - b) på anmodning bistå statspartene med å gi opplysninger til partskonferansen som nevnt i artikkel 63 nr. 5 og 6 i denne konvensjon, og
  - c) sikre nødvendig samordning med sekretariatene til aktuelle internasjonale og regionale organisasjoner.

Kapittel VIII

Sluttbestemmelser

Artikkel 65

Gjennomføring av konvensjonen

1. Hver statspart skal i samsvar med de grunnleggende prinsippene i sin nasjonale lovgivning treffe de tiltak, herunder vedta lovgivning og administrative tiltak, som er nødvendige for å sikre gjennomføringen av partens forpliktelser etter denne konvensjon.
2. Hver statspart kan vedta strengere eller mer rigorøse tiltak enn dem som er fastsatt i denne konvensjon, for å forebygge og bekjempe korrupsjon.

Artikkel 66

Tvisteløsning

1. Statspartene skal bestrebe seg på å løse tvister om tolkningen eller anvendelsen av denne konvensjon ved forhandling.
2. Enhver tvist mellom to eller flere statsparter om tolkningen eller anvendelsen av denne konvensjon som ikke lar seg løse ved forhandling innen rimelig tid, skal på anmodning fra en av de berørte statsparter henvises til voldgift. Dersom statspartene ikke er blitt enige om organiseringen av voldgiftsretten senest seks måne-

Parties are unable to agree on the organization of the arbitration, any one of those States Parties may refer the dispute to the International Court of Justice by request in accordance with the Statute of the Court.

3. Each State Party may, at the time of signature, ratification, acceptance or approval of or accession to this Convention, declare that it does not consider itself bound by paragraph 2 of this article. The other States Parties shall not be bound by paragraph 2 of this article with respect to any State Party that has made such a reservation.
4. Any State Party that has made a reservation in accordance with paragraph 3 of this article may at any time withdraw that reservation by notification to the Secretary-General of the United Nations.

Article 67

Signature, ratification, acceptance, approval and accession

1. This Convention shall be open to all States for signature from 9 to 11 December 2003 in Merida, Mexico, and thereafter at United Nations Headquarters in New York until 9 December 2005.
2. This Convention shall also be open for signature by regional economic integration organizations provided that at least one member State of such organization has signed this Convention in accordance with paragraph 1 of this article.
3. This Convention is subject to ratification, acceptance or approval. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations. A regional economic integration organization may deposit its instrument of ratification, acceptance or approval if at least one of its member States has done likewise. In that instrument of ratification, acceptance or approval, such organization shall declare the extent of its competence with respect to the matters governed by this Convention. Such organization shall also inform the depositary of any relevant modification in the extent of its competence.
4. This Convention is open for accession by any State or any regional economic integration organization of which at least one member State is a Party to this Convention. Instruments of accession shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations. At the time of its accession, a regional economic inte-

der etter at det ble anmodet om voldgift, kan hver av disse statspartene henvide tvisten til Den internasjonale domstol etter anmodning i samsvar med Domstolens vedtekter.

3. Hver statspart kan når den undertegner, ratifiserer, godtar, godkjenner eller tiltrer denne konvensjon, erklære at den ikke anser seg bundet av nr. 2 i denne artikkel. De andre statspartene skal ikke være bundet av nr. 2 i denne artikkel i forhold til en statspart som har tatt et slikt forbehold.
4. En statspart som har tatt forbehold i samsvar med nr. 3 i denne artikkel, kan til enhver tid trekke tilbake forbeholdet ved underretning til De forente nasjoners generalsekretær.

Artikkel 67

Undertegning, ratifikasjon, godtakelse, godkjenning og tiltredelse

1. Denne konvensjon skal være åpen for undertegning for alle stater fra 9. til 11. desember 2003 i Merida i Mexico og deretter ved De forente nasjoners hovedsete i New York fram til 9. desember 2005.
2. Denne konvensjon skal være åpen for undertegning også for organisasjoner for regional økonomisk integrasjon forutsatt at minst én medlemsstat i vedkommende organisasjon har undertegnet denne konvensjon i samsvar med nr. 1 i denne artikkel.
3. Denne konvensjon skal ratifiseres, godtas eller godkjennes. Ratifikasjons-, godtakelses- eller godkjenningsdokumenter skal deponeres hos De forente nasjoners generalsekretær. En organisasjon for regional økonomisk integrasjon kan deponere sitt ratifikasjons-, godtakelses- eller godkjenningsdokument dersom minst én av dens medlemsstater har gjort det. I dette ratifikasjons-, godtakelses- eller godkjenningsdokumentet skal vedkommende organisasjon tilkjenne i hvilket omfang den har myndighet i saker som reguleres av denne konvensjon. Vedkommende organisasjon skal også underrette depositaren om enhver relevant endring i omfanget av sin myndighet.
4. Denne konvensjon er åpen for tiltredelse for enhver stat og for enhver organisasjon for regional økonomisk integrasjon der minst én medlemsstat er part i denne konvensjon. Tiltredelsesdokumenter skal deponeres hos De forente nasjoners generalsekretær. Ved tiltredelse skal en organisasjon for regional økonomisk inte-

gration organization shall declare the extent of its competence with respect to matters governed by this Convention. Such organization shall also inform the depositary of any relevant modification in the extent of its competence.

Article 68

Entry into force

1. This Convention shall enter into force on the ninetieth day after the date of deposit of the thirtieth instrument of ratification, acceptance, approval or accession. For the purpose of this paragraph, any instrument deposited by a regional economic integration organization shall not be counted as additional to those deposited by member States of such organization.
2. For each State or regional economic integration organization ratifying, accepting, approving or acceding to this Convention after the deposit of the thirtieth instrument of such action, this Convention shall enter into force on the thirtieth day after the date of deposit by such State or organization of the relevant instrument or on the date this Convention enters into force pursuant to paragraph 1 of this article, whichever is later.

Article 69

Amendment

1. After the expiry of five years from the entry into force of this Convention, a State Party may propose an amendment and transmit it to the Secretary-General of the United Nations, who shall thereupon communicate the proposed amendment to the States Parties and to the Conference of the States Parties to the Convention for the purpose of considering and deciding on the proposal. The Conference of the States Parties shall make every effort to achieve consensus on each amendment. If all efforts at consensus have been exhausted and no agreement has been reached, the amendment shall, as a last resort, require for its adoption a two-thirds majority vote of the States Parties present and voting at the meeting of the Conference of the States Parties.
2. Regional economic integration organizations, in matters within their competence, shall exercise their right to vote under this article with a number of votes equal to the number of their member States that are Parties to this Convention. Such organizations shall not exercise their

grasjon tilkjenner i hvilket omfang den har myndighet i saker som reguleres av denne konvensjon. Vedkommende organisasjon skal også underrette depositaren om enhver relevant endring i omfanget av sin myndighet.

Artikkel 68

Ikrafttredelse

1. Denne konvensjon trer i kraft den nittiende dag etter den dag det trettiende ratifikasjons-, godtakelses-, godkjennings- eller tiltredelsesdokument er deponert. Ved anvendelse av denne bestemmelse skal ethvert dokument som deponeres av en organisasjon for regional økonomisk integrasjon, ikke regnes å komme i tillegg til dokumenter som er deponert av stater som er medlem i vedkommende organisasjon.
2. For hver stat eller organisasjon for regional økonomisk integrasjon som ratifiserer, godtar, godkjenner eller tiltrer denne konvensjon etter at det trettiende dokument av denne type er deponert, skal denne konvensjon tre i kraft den trettiende dag etter den dag vedkommende stat eller organisasjon har deponert det aktuelle dokument, eller den dag denne konvensjon trer i kraft i henhold til nr. 1 i denne artikkel, alt etter hva som inntreffer sist.

Artikkel 69

Endringer

1. Når det er gått fem år regnet fra den dag denne konvensjon trådte i kraft, kan en statspart foreslå en endring og sende den til De forente nasjoners generalsekretær, som deretter skal sende endringsforslaget til statspartene og til konvensjonspartskonferansen med henblikk på å behandle og treffe avgjørelse om forslaget. Partskonferansen skal gjøre sitt beste for å oppnå enstemmighet om hver endring. Dersom alle bestrebelse på å oppnå enstemmighet er utprøvd uten at det er oppnådd enighet, kan endringen, som en siste utvei, vedtas med to tredjedels flertall blant statspartene som er til stede og avgir stemme på partskonferansens møte.
2. Organisasjoner for regional økonomisk integrasjon skal, i saker innenfor sitt kompetanseområde, utøve sin rett til å avgi stemme etter denne artikkel med et antall stemmer som tilsvarer antall medlemsstater som er part i denne konvensjon. Slike organisasjoner skal ikke utøve sin

right to vote if their member States exercise theirs and vice versa.

3. An amendment adopted in accordance with paragraph 1 of this article is subject to ratification, acceptance or approval by States Parties.
4. An amendment adopted in accordance with paragraph 1 of this article shall enter into force in respect of a State Party ninety days after the date of the deposit with the Secretary-General of the United Nations of an instrument of ratification, acceptance or approval of such amendment.
5. When an amendment enters into force, it shall be binding on those States Parties which have expressed their consent to be bound by it. Other States Parties shall still be bound by the provisions of this Convention and any earlier amendments that they have ratified, accepted or approved.

Article 70

Denunciation

1. A State Party may denounce this Convention by written notification to the Secretary-General of the United Nations. Such denunciation shall become effective one year after the date of receipt of the notification by the Secretary-General.
2. A regional economic integration organization shall cease to be a Party to this Convention when all of its member States have denounced it.

Article 71

Depositary and languages

1. The Secretary-General of the United Nations is designated depositary of this Convention.
2. The original of this Convention, of which the Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts are equally authentic, shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned plenipotentiaries, being duly authorized thereto by their respective Governments, have signed this Convention.

rett til å avgi stemme dersom medlemsstatene i organisasjonen utøver sin rett, og omvendt.

3. En endring som vedtas i samsvar med nr. 1 i denne artikkel, skal ratifiseres, godtas eller godkjennes av statspartene.
4. En endring som vedtas i samsvar med nr. 1 i denne artikkel, skal tre i kraft for en statspart nitti dager etter den dag et dokument om ratifikasjon, godtakelse eller godkjenning av vedkommende endring er deponert hos De forente nasjoners generalsekretær.
5. Når en endring trer i kraft, skal den være bindende for de statsparter som har uttrykt samtykke til å være bundet av den. Andre statsparter skal fortsatt være bundet av bestemmelsene i denne konvensjon og av alle tidligere endringer de har ratifisert, godtatt eller godkjent.

Artikkel 70

Oppsigelse

1. En statspart kan si opp denne konvensjon ved skriftlig underretning til De forente nasjoners generalsekretær. Oppsigelsen får virkning ett år etter den dag Generalsekretæren har mottatt underretningen.
2. En organisasjon for regional økonomisk integrasjon skal opphøre å være part i denne konvensjon når alle medlemsstatene i organisasjonen har sagt opp konvensjonen.

Artikkel 71

Depositar og språk

1. De forente nasjoners generalsekretær er utpekt som depositar for denne konvensjon.
2. Originaleksemplaret av denne konvensjon, der den arabiske, engelske, franske, kinesiske, russiske og spanske teksten har samme gyldighet, skal deponeres hos De forente nasjoners generalsekretær.

Som bekreftelse på dette har de undertegnede, som av sine regjeringer er gitt behørig fullmakt til det, undertegnet denne konvens

